Yarım Ay

No. 31

15 Kuruş

Bayan!
Size güzellik için en kıymetli bir reçete takdim ediyorum

İşte yalnız bunları kullanmakla, hayalinizde yaşattığınız güzelliğe kavuşursunuz.

İstenilen her türlü tafsilât için bu adrese müracaat ediniz:

ALTUN ÇİÇEK FABRİKASI — İSTANBUL

Sultan Hamam, Dikranyan Hanı altında No. 37-39

Pudra daha iyi tutunur!!

NIVEA KREM

pudra ve Ruj için zemin hazırlar.

Resimli Ay Basımevi

Şimdiye kadar işgal etmekte bulunduğu bina, yeni yapılacak (Adliye Sarayı) için istimlâk olunduğundan:

Sirkecide Ebussuud Caddesinde 1/3 numaralı daireye

(Eski Mahmut Bey Matbaasının, şimdi Karyola Fabrikasının bulunduğu mahal)

Taşınmakta olduğunu sayın müşterilerine, satıcılarına, okuyucularına saygı ve sevgiyle haber verir.

Ademi İktidara

Karşı

HORMOBIN

Tabletleri

Galata Posta K. 1255

J. Roussel

Paris

Genlerini (Gaines),

Korselerini ve Kemerlerini kullanınız, yalnız:

İSTANBUL,

Beyoğlu: Tünel Meydanı 12 No.da satılır.

Mağazamızı ziyaret ediniz, yahut 3 numerolu tarifemizi isteyiniz.

Muayyen bir muhle! mutaber olmak üzere, reklâm için her türlü rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz.

Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala

Asmaaltında: Cambaz han caddesi No: 36

İstanbul

ŞİİR EZBERLEMEK

Ezberciliğin, zihni körleten bir usul olduğunu öğreneli beri, sevdiğimiz manzumeleri bellemek âdetini de bıraktık. Babalarımızın hafızasında birçok beyitler, mısralar vardı; sırası düştükçe bunlardan bir ikisini zikredip konuşmalarına başka bir tad verirlerdi. Dikkat edin, bunlar günden güne azalıyor. Şairlerin sözleri, gündelik hayatımızdan uzaklaşıyor, yalnız başımıza kaldığımız zaman açılacak bir kitabın sayfalarında, sessiz bir çizgi olarak kalıyor. Ezberlenmeyen şiir sesini, yani belki en ehemmiyetli unsurunu kaybeder.

Bilmem söylemeğe lüzum var mı? İlmi ezberlemekle güzel sözü ezberlemek arasında hiçbir münasebet yoktur. Ezbercilik sakat bir şeydir diye şiir, güzel söz bellemekten vazgeçmekle, ezberciliğn niçin kötü olduğunu anlamadığımızı isbat ettik; yani ezbercilik ettik.

İlmin «mektubatı» kelime kelime bellemek değil, onların ruhunu kavrayıp devam ettirmek olduğunu bizden çok önce anlayan Avrupalılar, manzum mensur güzel sözleri ezberlemekten hiç te vazgeçmemişlerdir. Tanınmış muharrirleri, devlet adamları arasında binlerce, on binlerce mısra bildiği söylenen adamlar vardır. Bunları kendileri de iftiharla anlatırlar. André Gide yetmişine yaklaşmış bir adamdır; son yazılarının birinde: «Bu sabah Ronsard'ın birkaç manzumesini ezberledim, akşam da yatmadan önce bir kere daha geçtim» diyor. Bizde, yirmisinde bir delikanlıya: «Şu manzumeyi öğreniver» deseniz hemen üstün bir tavur takınıp: «Kafamı ezberle mi yoracağım?» diyor.

Manzume ezberlemenin faydası vardır, demiyeceğim; gerçi çocuklara kelime, doğru cümle belletme te çok işe yarayabilir; fakat ben işin pedagogia tarafını karıştırmak istemiyorum. Çünkü bu hususta kötülüğü olduğu da inkâr edilemez. «Çocuk ancak bunu anlar!» diye birtakım saçmasapan, dili de, ahengi de bozuk, manası bayağı sözler öğretmeğe kalkıyorlar. Onları ders diye öğrenip te, çocuğun şiirden tiksinmemesine akıl ermiyor. Hayır, bu çeşit faydası veya zararı üzerinde duracak değilim. O, ayrı bir iş... Beni burada asıl alâkadar eden cihet, beğendiğimiz için kendi arzumuzla şiir, nesir ezberlemektir. Bunun zevkimizi tatmin etmekten başka bir faydası yoktur.

«Benim hoşuma gitmiyor da onun için ezberlemiyorum» demeyin; çünkü bu, şiirden, söze verilmiş güzel şekillerden hoşlanmadığınızı gösterir. Okusanız, sevdiğiniz manzumeleri tekrar tekrar açıp okusanız onlar kendiliklerinden hafızanıza yerleşir, farkına bile varmadan onları bellemiş olursunuz. Ama birçok insanlar bir okuduklarını bir daha okumak istemezler... Onların da şiiri sevip anladıklarına inanmayın. Güzel bir manzarayı, bir tablôyu nasıl tekrar tekrar görmek, sevdiğimiz bir yemeği nasıl yine yemek istersek, gerçekten hoşlandığımız yazıları da öylece tekrar tekrar okumak isteriz. Yıllardan beridir Naili'nin birkaç mısraını, Yahya Kemal'in «Açık deniz» ini ezbere veya yüzünden okur dururum, hiç bıkmadım. Her seferinde yeni bir zevk duyuyorum, onları daha çok benimseyorum.

«Benim hafızam almaz» diyenlere de inanmayın; gerçekten istemedikleri için ezberlemezler. Zaten şiir ezberlenmez ki! Dikkatle okuyun, manası gönlünüzde, ahengi kulağınızda yer etsin, yani onun içindeki heyecan sizin heyecanınız olsun, kelimeleri sırası ile kendiliklerinden dudaklarınıza gelir. Sanki o manzumeyi yeniden siz söylüyormuş gibi olursunuz. Hele aruzla söylenmiş manzumeler... Bir parçacık alışmış kimseler onları iki, nihayet üç okuyuşta ezberleyiverir. Vezin, kafiye, redif belli, mazmun da kavranmış olunca kelimeler, şairin dizdiği sıra ile tekrar ağzınızdan dökülmesin, kabil mi? Doğrusu hece vezni ile yazılmış manzumeler, hele serbest nazım kolay ezberlenmiyor; fakat bu da bir zaman işidir, kulağımız onlara henüz tamamile alışamadı. Ben, Nazım Hikmet'in bir iki manzumesinden başka serbest nazım ezberliyemedim; çocukluğumda yanılıp yazdığım birkaç manzumenin hemen hemen her mısraı hatırımda olduğu halde, serbest nazımla olanları bir türlü kulağıma gelmiyor. Bu günün gençleri belki hece veznini ve serbest nazmı bizden daha kolay ezberliyebilir.

Şiiri ezberlemek lâzımdır, çünkü ancak o şartla şair, hayata, hayatımıza karışır, bizi zenginleştirmiş olur. Kitabta duran manzumenin ne güzelliği olabilir ki?

Nurullah Ataç

— Telefonda kiminle konuşuyorsun?
— İlânî aşk eden birisile...
— Hım!... Yanlış numara...
— Ne diye yanlış numara olacakmış sanki!.

— Baya ne ikram edebilirim: Limonata, Sandoviç?...
— Acaba başka birşey istesem aç gözlülük mü olur?..

— Baban, sana bu oyuncakları almak için avuçla lira harcadı. Kırarken hiç yüreğin sızlamadı mı?
— Öğretmenim: "Artık oyuncak değil okuma çağına geldin,, demişti de ....

— Tebrik ederim. Halk Tiyatrosu senin bir eserini ilân ediyor. İyi bir telif hakkı alacaksın?
— Ne münasebet? Direktöre, oynatacağı her akşam için elli lira vermek şartile, ancak kabul ettirebildim!...

— Siz paraşütleri keşfeden zatsınız değil mi?
— Evet...
— Bendeniz Borsacıyım. Borsa eshamının düşüp yuvarlanmaması için bir âlet keşfedemez misiniz?

— Çivi çiviyi söker derlerse, Bayanım inanmayın. Bu atalar sözü şimdi: "çivi tekerleği söktürür,, şekline girmiştir.

— Ekonomi bakanından soruyorum: "Hayatlarını bugün tedavül etmeyen eski kron ve marklarla sigorta ettirenler, vâdesi gelince ne alacaklardır?,,

— Bu, operet yazan bir Bayanımızın portresidir. Okadar canlı ki adeta konuşacak...
— Cidden öyle!... Mutlaka yeni bir sayna yumurtlayacak!...

— Oğlum, otomobil, tank, tayyare, zırhlı, top nen varsa hepsini kırmışsın...
— Silâhsızlanma kararına tebaiyyet için anneciğim...

— Baba!.. Bu ne hal?..
— Geçen gün bir konferansta hatip: "İnkilâp, ihtiyarların yerlerini gençlerle tebdil etmesini istiyor,, demişti de...

FIRTINA VE HÜKÜM

Çeviren: İRFAN KONUR

Genç adam iri çakıl taşlarile döşenmiş yolda, çarşıya doğru götürülüyordu. Bir bahar sabahıydı. Provans'ın sıcak güneşi yavaş yavaş ufuktan yükseliyordu. Genç adam birkaç kere gökyüzüne baktı. Bu belki, birkaç aydanberi güneşin doğuşunu görmediği, belki de bir daha göremiyeceği içindi.

Giyotinle karşılaştığı zaman yüzünde hiçbir değişiklik olmadı.

Mahkemede söylenilen hikâye, bayağı bir düşkünlük, bir fırsat dakikasının hikâyesiydi. Jürinin karşısında, bilhassa yanında suç ortağının bulunmadığı sıralarda, ona hiç kimse acımamıştı. Öte yandan kadının müebbet hapse mahkûmiyeti söylendiği zaman, bu ceza çok ağır görülmüştü.

Mahkeme safahatı hadiseyi öyle göstermişti. Hakikatte ise işler büsbütün başka türlü olmuştu :

⁂

Memleket bol güneşli ve bereketliydi. Güzel bağları ve daima mırıldayan bir denizi vardı. Fakat fırtınaları çok anî ve şiddetli olurdu. Koyu yeşil çam ağaçları tepelerden sahile kadar iner, üzüm bağlarını ve şeftali bahçelerini çerçevelerdi. Bütün bunların arasında saman renkli duvarları ve mavi damlarile evler ve bağ kuleleri gözü okşardı.

Buraları "Côte des Maures,, adıyla şöhret bulmuştu, ve küçük St. Dolain kasabası da bu bölgenin incisi idi. Hiçbir modern vasıta kasabanın kendine mahsus munis manzarasını değiştirememişti. Yalnız seyyahlar için küçük, mütevazı bir gazinosu vardı.

Bir Eylûl sabahı burada mavi gömlekli ve mavi pamuk pantolonlu, gayet güzel bir delikanlı, bir şarap fıçısının üstünde oturuyordu. Adı Fernand'dı. Şüphesiz başka adı da vardı. Fakat Sen Dolen'de herkes, onu bu isimle tanıyordu. Koyu bir küçük burjuva olan anası babası, onu bir avukat yapmak istemişlerdi. Fakat Fernand başka türlü düşünüyordu. Şarap fıçısının yanında durmaktan başka yaptığı işler de yok değildi. Sandal mevsimi geçtiği ve kayığa binecek adam bulunmadığı zamanlar sandalcılık yapar; bağ bozumundan gayrı mevsimlerde şarap çıkarmağa kalkar; yapılacak yapı bulunmadığı sıralarda duvarcılık ederdi. İşin doğrusu, güneş altında rahat rahat oturmak varken kim avukat olurdu?..

Halbuki bu sabah onun güzel yüzü, her zamankinin aksine olarak asıktı. Mevsim sonuydu. Limanda demirlemiş yatlar yoktu, yalnız iki yelkenli yükünü boşaltıyor ve sandallar kendisi gibi tembel tembel kenarda duruyorlardı.

Fernand körfezden tepelere doğru göz gezdirdi. İçinin sebebsiz üzüntüsüne ve parlak güneşli sakin şehire bakarak, mesud olmanın neden bu kadar zor olduğuna şaştı. Etrafındaki güzel manzaraya yalnız iki demir köprü ahenksizlik veriyordu. Bunlardan birisi şose, diğeri demiryolu içindi. Fernand hiçbir zaman bu köprüleri sevememişti. Bunlar şimal medeniyetinin getirdiği soğuk vasıtalardı. Ve bu manzarayla hiç te uyuşmuyorlardı.

Onun bu üzüntüsü ne estetik duygularının incinmesinden, ne yazın ılık gece danslarının bitmiş olmasından, ve ne de ısınmak için insanı çalışmağa mecbur eden şimal rüzgârlarının esmeğe başlamasındandı. Hayır, onun üzüntüsünün kaynağı daha derinlerde

idi; ve geniş ölçüde kadınlarla ilgiliydi. Kadınları sevmiyordu; fakat onlardan da uzaklaşamıyordu. Kadınlar da ona ayni duyguyla bağlıydılar.

Bazan kendisini onların sevgilerine bırakıyordu. Martha ve Simone den sonra şimdi de Terezle sevişiyordu. Fakat onların hepsi biribirine benziyordu. Hiçbiri onu rahat bırakmıyor, onu yalnız kendisine hasretmek için adeta hapsetmek istiyordu. Bilhassa Terez... Hatta bu gece bile kendisini bekleyecekti. Fernand gitmek istemiyordu. Bununla beraber gideceğine de kanidi.

Bunları düşünürken alnının kırışıkları derinleşti. Dördüncü cigarasını yaktı. Bir avukat olup evlenmeyi ve bir baba olmayı istedi.

***

Şarap tüccarı Mösyö Piyer Bernard-ın iki katlı evi Sendolen kasabasının alçak mahallelerinden birinde, ve demir köprülerden birinin yakınında idi. Gözü okşayan mavi damına ve incir ağaçlı bahçesine rağmen, o kıratta bir adama lâyık bir ev değildi. Fakat Mösyö Bernard israfı sevmezdi, o şimalliydi; ve pek tabiî olarak tamahkâr, enerjik bir adamdı. Kendi işlerini ellerinden kaptıran cenupluları kınardı.

Söylediğine göre, üç sene önce ciğerlerinin hastalığı yüzünden Sendolene gelmişti. Hakikatte onun şimalden cenuba gelmesi doktorun tavsiyesile değil, polisin tazyikile olmuştu. Halbuki Sendolende bunu kimse tahmin edememiş, ve Bernard hilekâr yüzü, kocaman sakalı, kalın, kaba sesi ve atılganlığile Sendolende pek çabuk mühim işler yapan bir adam olmuştu.

Terez, daima, ailesinin tazyiki yüzünden bu adamla evlendiğini söylerdi. Filhakika ana babası bu izdivacı şiddetle istemişlerdi. Fakat Terez de bunu pek arzu etmemiş değildi. Bu küçük burjuva cemiyeti içinde onun kocalığını yabana atılacak birşey saymıyordu. Ancak Terez evlenmeyi maaşsız bir memuriyet olarak tahayyülde aldanmamıştı. Zengin bir adamın karısı idi, fakat fakir bir ailenin çocuğundan daha fazla çalışmak zorundaydı. Kocası bir hizmetçi bile tutmamış, evin bütün işlerini onun üzerine bırakmıştı. Kocasının akşamları da bir başka fâcia idi.

Terez onun kocaman kuru sakalından ve daima nemli dudaklarından nefret ediyordu. Sevimsiz bir adam olduğu halde, içtiği zamanlar onu döv-meseydi gene kocasına sadık kalacaktı.

Mösyö Bernard o akşam pek neşeliydi. Ertesi sabah erkenden, görülecek işleri olan Tulona hareketinden önce, ıslak dudaklarını Terezin yüzüne yapıştırarak: "Benim küçük lahanacığım!" dedi. Saat yedi sularındaydı ve ortalık kararıyordu. Terez otomobilin köşeyi döndüğünü görünce elile yüzünü sildi. Ve Fernand için akşam yemeği hazırlamak üzere içeri girdi. Fernand, Piyer kadar, hatta ondan daha iyi beslenmek isterdi.

Mutfakta çalışırken sık sık kaşlarını çatıyor, pencereden dışarıya bakıyordu. Havada korkunç bir sükûnet vardı. Kabarmış bulutlar derelerin üzerinde hareketsiz duruyor, cigara dumanlarına benzeyen buhar kümeleri, şarktan doğru onları sarıyordu. Pencereden bir tarafta batan güneşin kızıllıklarını, öte tarafta bütün gökyüzüne sıvamağa başlayan bulanık sarı karaltıyı görüyordu. Birdenbire rüzgârın kuvetli bir hamlesi sokağa büyük bir toz kasırgası gönderdi. Biraz sonra yavaş yavaç dolu taneleri düşmeğe başlaeı, ve hemen öyle bir şiddet aldı ki kulakları sağır eden gürültüsü karşısında Terez ellerile kulaklarını kapayarak bir köşeye sindi. Dolu, başladığı gibi birdenbire durdu. Ortalığı bir sükûnet kapladı. Ne bir rüzgâr nefesi, ne bir ses...

Şimşek çakınca Terez bağırdı ve kapıda kendisine gülmekte olan Fernandı gördü. İsterik bir şekilde ona doğru koşarak kendisini onun kolları arasına attı;

— Oh! Okadar korktum ki.. Okadar korktum ki...

Fernand siyah kaputunu çıkardı, ve bir sandalyenin üzerine attı.

— Ne güzel toprakları ıslatan hafif bir yağmur seni korkuttu mu?

Terez kapıları içerden kilitlerken ve pencereleri kapatırken Fernand gözlerini ondan ayırmıyordu. Bütün yemek boyunca sesinde aynı alaycı edayı muhafaza etti. Bununla beraber hep bu akşamki fırtınadan garip şeyler bekleyordu. Şimşek aydınlıkları içeriye kalın çizgiler halinde gelmiyor, fakat alevden kollar arzı tutup tutup sarsıyordu. Bir çınar ağacı parçalandı. Ve gök gürlemeleri, biribirini insafsızca ezen kayaların sesi gibi korkunç olmağa başladı.

Saat ona doğru biraz yatıştığı zaman, hâlâ masanın başında oturuyorlardı. Terez bu akşam Fernanda karşı pek düşkünlük gösteriyordu. O yalnız fırtınadan değil, Piyerden de korkuyordu.

Birdenbire tehalükle Fernanda doğru eğildi:

— Dinle Fernand! Piyer bu sırada çok iyi bir iş vurdu. Parası evde saklı.. Yirmi bin frank.. Hem nerede sakladığını da biliyorum.

Fernand bir ıslık çaldı:

— Yirmi bin frank.. Vay canına.. İşini bilir o koca ayı!.

Terez ihtirasla devam etti:

— Fakat anlamıyor musun? Paraların yerini biliyorum. İstersen bu paralar bizim olabilir.

— Anlıyorum.

— Oh Fernand.. Korkuyorum. Ancak beni buradan uzaklaştırırsan mesud olacağım. Yirmi bin frankla biz bu işi yapabiliriz.

Fernand yavaşça ayağa kalktı. Başını gererek:

— Ben, dedi, adamın yalnız karısını çalarım, başka hiç birşeyini çalamam.

Ve ceketini alıp gitmeğe hazırlandı. Bir ân içinde Terez yalvararak, ağlayarak onun yanındaydı:

— Beni böyle bırakamazsın! Korkuyorum, bak fırtına tekrar başlayor, bir daha paradan bahsetmiyeceğim.Sen burada kaldıkça ne istersen onu yapacağım. Beni böyle bırakıp gitme!.

Fernand yavaşça ceketini tekrar yerine koydu, dargın bir sesle:

— İstediğin gibi olsun! dedi.

Terezle bir saat kadar daha kaldı. Nihayet Terezin uyumakta olduğunu zannederek kalktı ve giyindi. O zaman tekrar onun korkudan titreyen sesini duydu:

— Fernand!. Beni bu kadar çabuk bırakma.. Bu gürültü.. Işıklar.. Ah korkuyorum...

Fernand ters bir sesle cevap verdi:

— Beni buradan aydınlıkta çıkaracaksın zannederim. Elâleme görünürsem çok iyi olur.

Şimdi tamamen giyinmişti. Terez onu, ceketinin eteğinden yakaladı:

— Fakat bu ayak sesleri ne? İşitmiyor musun? Bari aşağı git; evi bir dolaş Fernand, ve gelip bana ne olduğunu söyle!.

— Peki. Dediğini yapacağım.

— Ve eğer birşey yoksa bir saat daha kalabilirsin. Tam bir saatçik...

— Bakayım, bakayım.

Onu sabırsız bir halde bıraktı ve dışarı çıktı. Bu bekleme Tereze saatler kadar uzun geldi. Halbuki kapının tekrar açılması için yalnız on dakika geçmişti. Bu sırada parlak alevli şimşekler ve ezici gök gürlemeleri devam ediyordu. Terez başını yastığa gömmüş ve gözlerini sımsıkı kapamıştı. O, tekrar döndüğü zaman Terez konuşmadı; fakat onun soyunsunu duydu, ve kendisile daha fazla kalacağını düşündüğü zaman bütün korkusu dağıldı.

O, konuşmadan yatağa doğru geldi ve yanına yattı. Terez bir yılan gibi kıvrılarak ona doğru uzandı ve kollarını onun boynuna doladı. Birdenbire çıplak kollarına kocaman bir sakal değmişti.

***

Mösyö Bernard Tulona hareket ettiği zaman, büyük bir iç genişliği

(Arkası 30 uncu sayfada)

KIRAL AHMET FUAT I. ÖLDÜ

— Beni, rahat öleyim bırakamaz mısınız ?...

Bu sözleri aç, bakımsız bir bedbahtın söylediğini sanmayınız. Bunları, Mısır Kıralı birinci Fuat, son söz olarak yanındaki doktorlara söylemiş; ve bir müddet sonra da gözlerini hayata müebbeden kapamıştır.

Zavallı Ahmet Fuat !... Son dakikalarında kimbilir ne büyük ıstıraplar.. ne korkunç âlâm ve evca hissetmiştir ki; taç ve tahtını.. evlât ve akrabasını.. ve hatta hayatını bile istihkar ederek ölümü temenni etmiştir !..

Doktorlar, Mısırın haşmetlu kıralını kurtarmak için, fennin bütün kudret ve kuvet harikalarını kullandılar; yorulmadan, usanmadan geceli gündüzlü savaştılar. Bu şahane ömrü, ancak muvakkat bir zaman için uzatabildiler; fakat sonunda «Küllü nefsin zaikatülmevt» hükmü ezelîsi önünde boyunlarını bükerek serfuru ettiler.

Kıral Fuadın ölümü, birkaç noktadan umumî teessür ve matemi arttırmıştır.

Mısır on beşinci asırda, Yavuz Selimin istilâsından sonra Osmanlı imparatorluğunun bir vilâyeti olmuştu; asırlarca da böyle kaldı. Bundan yüz küsur sene önce Kavalalı Mehmet Ali Paşa Mısırın istiklâlini ilân etti. Bundan sonra da Osmanlı Padişahının lâfzî hakimiyeti altında Mehmet Ali Paşa hanedanına ait bir Hidivlik kuruldu (1841 Londra muahedesi).

Birinci Napoleon bir ara Mısırı istilâ etmişti, fakat bu topraklarda Fransız hakimiyeti uzun müddet paydar olmadı. Onların yerini İngilizler aldılar, ve bugüne kadar da muhafaza ettiler.

Büyük harbe kadar Londra muahedesi ahkâmı carî oldu. Büyük harpte İngilizlerin muvafakati ile hidivlik lâğvedilerek Mısırın kıraliyeti ve Mehmet Ali hafitlerinden birinci Ahmet Fuadın kırallığı ilân edildi. Sonraları akdolunan Lozan muahedesile de Türkiyenin Mısır üzerindeki lâfzî ve ahdî bütün hakları sona erdi.

Kıral Fuadın Hal Tercümesi

Mısır Kıralı Birinci Ahmet Fuadın, memleketin mukadderatını tayin edecek müzakerelerin son derecede ehemmiyet kesbettiği bir sırada vefatı, dünyanın en büyük hadiselerinden biri sayılabilir. Çünkü Mısırda yakın zamana kadar kanunu esasiler ilga edilmiş bulunuyordu. Kıral Fuad ve İngiltere hükûmeti son günlerde 1926 kanunu esasisinin iadesine nihayet razı olmuşlarsa da, henüz yeni intihabat yapılmamış, ve parlementodaki ekseriyeti temsil eden bir kabine teşekkül etmemiştir.

Mısırın içeriden ve dışarıdan kararsızlık içinde bulunduğu şu sırada, biricik sabit ve müstakar müessese Kıral Fuadın şahsı idi. Gerek siyasî partilerin kendi aralarında didişmelerinde, ve hükûmete karşı münferiden yahut müttefikan yaptıkları hücumlarda Kıral Fuat nâzımlık vazifesini yapıyordu. Eski kanunu esasinin iadesine İngilterenin gösterdiği itiraz ve muhalefetin bertaraf edilmesinde de, Kıral Fuat âmil olmuştu. Mısırın en büyük partisi Vefdin lideri Nahas Paşanın riyaset ettiği Mısır heyetile, İngiliz murahhasları heyeti arasındaki çetin müzakere büyük engellere maruz kaldıkça Kıral Fuat şahsan müzakereyi kolaylaştırıyordu.

Kıral Birinci Fuat 1868 senesi 26 martında Kahire civarında Cize sarayında doğduğuna nazaran altmış sekiz yaşındaydı. Hidiv İsmail Paşanın en küçük oğludur. İsmail Paşa, Mısırı garblılaştırmak emelile, memleketin malî tahammülü haricinde teşebbüslere ve imar işlerine girişerek, hem halkın hoşnudsuzluğunu celbetmiş, hem de ecnebilerin müdahalesine yol açmıştır. Bidayette Hidiv unvanını alarak

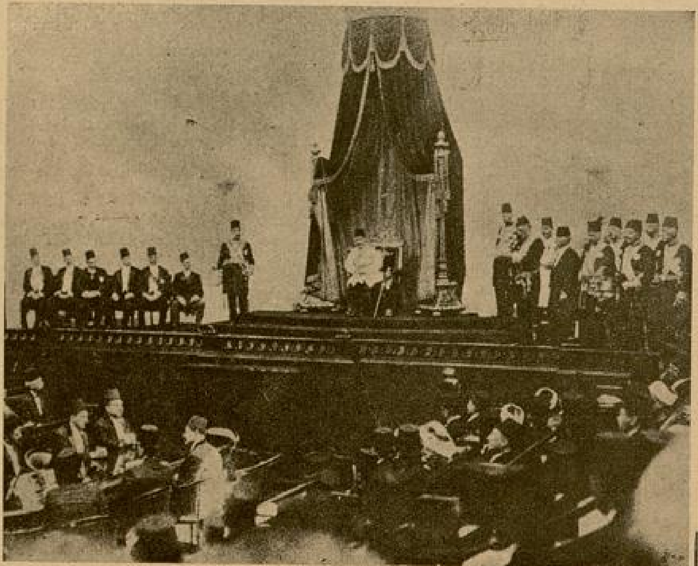

Kral Fuadın Mısır parlementosunu açma töreni. "Resimde kıral hanedanı efradı ile, kabine azaları ve o zamanki başvekil Adlî Paşa görünmektedir.

Bunların birincisi : Merhumun daha genç denilecek bir yaşta olmasdır. İkincisi : Bu feci ve sürekli ölümde bir yeğen ve bir kainbiraderin attığı, şuursuz bir kurşunun çok büyük bir âmil bulunmasıdır. Üçüncüsü de: Habeşistan hezimetile birkat daha karışan dünya siyasetinde; bugünlerde Mısırın çok mühim bir rol oynamasıdır.

Biz Türkler, Kıral Fuadın ölümile bir kardeş ve büyük bir dost kaybetmiş olduğumuz için, kardeş Mısırlıların derin elem ve matemlerine bütün kalbimizle ortak olmaktayız.

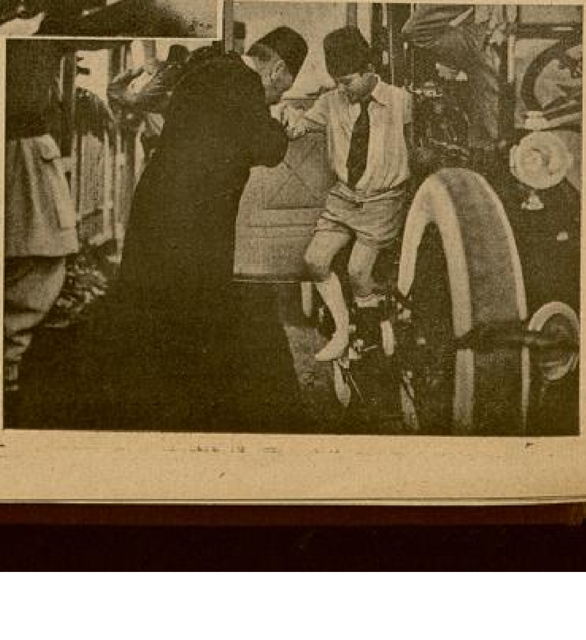

Mısır Kıralı Faruğun pek küçük iken çekilmiş bir resmi

Mısıra ismen değilse de, filen istiklâl bile temin etmişken, israfatı Mısırı nihayet siyasî aciz ve kudretsizliğe düşürmüştü. Ecnebilerin ve halkın mütevali şikâyeti üzerine birdenbire azlolunup yerine Prens Tevfik Hidiv olduğu zaman, Prens Ahmet Fuad İtalyaya gitmiş ve gençliğini burada geçirmişti. Bir zamanlar, Osmanlı İmparatorluğunun Roma ateşemiliterliğini yapmıştı. Mısıra döndüğü zaman Hidiv Abbas Hilmi Paşaya yaver tayin edilmişti.

Bidayette Prenses Şivekârla evlenmişti. Fakat, prensesin kardeşi olup şimdi İstanbulda bulunan Prens Seyfettinle aralarında bir anlaşmazlık çıktığından, Prens Seyfettin Prens Fuada ateş etmişti. Kurşunlardan biri Prens Fuadın boğazına tesadüf ederek ağır surette yaralamıştı. Bu yaranın tesirile Kıral konuşurken mütemadiyen öksürürdü. Bu hâdise üzerine Prens Seyfettin, dimağan mustarib olduğu iddiasile, İngiltereye götürülmüş ve burada otuz sene bir sanatoryomda hapsedilmişti. Prens Seyfettinin İngiliz gardiyanile İngiltereden nasıl kaçdığı ve şehrimize geldiği henüz hatırlardadır.

Prens Ahmet Fuad İtalyadan Mısıra döndükten sonra, gençlik gayretini daha ziyade maarif ve hayır işlerine hasretmiştir. Millî Mısır Üniversitesinin tesisine en ziyade çalışanlardan biri de Kıral Ahmet Fuaddır. Arab dilinin ve yazısının ıslahı hususunda dahi büyük himmeti görülmüştür. Matbuatta Arabî yazıların doğru telâffuzu için işaret ve hususî noktalar konulması Kıral Fuadın eseridir.

Dünya Harbi başladığı zaman Hidiv Abbas Hilmi Paşa İngilizler tarafından iskat edilerek yerine, Mısır Sultanı unvanile Fuadın büyük biraderi Prens Hüseyin Kâmil getirilmişti. Sultan Hüseyin Kâmil 1917 de vefat ettiğinden ve oğlu Prens Kemalettin dahi tahta tevarüs hakkından vazgeçtiğinden, Prens Ahmet Fuat Sultan olmuştu.

İngilizler, Hidiv Prens Abbas Hilmi Paşayı iskat ettikleri zaman, Mısırın İngiltere himayesi altında olduğunu ilân etmişlerdi. 1922 senesi 28 şubatında İngiliz himayesi kaldırılıp- dört kaydi ihtirazile- Mısıra istiklâl verildiği vakıt, Sultan Ahmet Fuat o senenin 16 martında Mısır Kıralı ilân edilmişti.

Ahmet Fuat 1911 senesi 25 martında, Kahire muhafızı Abdurrahim Sabri Paşanın kızı Prenses Nazlı ile evlenmiştir.

Şimdi merhum Kıral Fuadın yerine geçen oğlu ve veliahdi Prens Faruk 1920 senesi 11 şubatında doğmuştur.

1926 senesinde Mısır ordusu serdarı ve Sudan umum valisi İngiliz Generali Stakın, Kahirede bir Arab genci tarafından öldürülmesi, İngiltere ile Mısır arasında derin bir ihtilâf ve gerginlik doğurmuştu. İngiltere o zamana kadar müşterek askerî işgal altında tutulan ve idare edilen

Kıral Öldü; Yaşasın Kıral

Yeni Kıral Faruk I — **Ölen Kıral Ahmet Fuat I**

Sudandaki Mısır kuvetlerini ve idare adamlarını oradan çıkarmıştı.

Bu buhran bertaraf olduktan sonra yani 1927 senesinde Kıral Fuat beraberinde Başvekil Servet Paşa olduğu halde resmen İngiltereyi ziyaret etmiş, ve tantanalı merasimle karşılanmıştı. Daha sonra Kıral Fuat resmen Parisi ziyaret etmişti. Mısıra geri dönmeden önce Romada İtalya Kıralını resmen ziyaret eylemiştir.

Kıral Fuat 1927 senesi İkinciteşrininde Mısıra avdet ettikten sonra parlementoyu açtığı zaman, açma nutkunda kapitülâsyonların ilgasından ve muhtelit mahkemelerin kaza haklarının tevsii lüzumundan bahsetmişti. Fakat, bundan sonra parlementoda ekseriyet sahibi olup kabineyi teşkil eden Vefd partisile Kıral Fuat arasında şiddetli bir zıddiyet hüküm sürmüştür. Vefd partisi Kıralın, salâhiyet ve hukukunu yeni kanunlarla tahdid etmeğe kalkışmıştı. Bu sırada Başvekil Nahas Paşa ile arkadaşı nazırlar aleyhinde neşriyat yapılmıştır. Kıral, bu neşriyatla Nahas Paşanın ve partisinin itibarı kırılmış olmasından istifade ederek, Nahas Paşayı iskat etmiş ve 1923 kanunu esasîsini ilga eylemiştir.

İktidar mevkiine liberallerin lideri Mehmet Mahmut Paşayı getirmişti. Daha sonra Kıral Fuad Mehmet Mahmut Paşa ile bozuşmuş ve kendisini azlederek yerine Bekir Sıtkı Paşayı getirmişti. Bekir Sıtkı Paşa, Eşşaab ismile teşkil ettiği bir partiye dayanarak gayet dar bir zihniyetle yeni bir kanunu esasî yapmıştır. Yeni kanunu esaside Kıralın salâhiyeti fevkalâde tevsi edilmişti.

Kıral Fuat, Bekir Sıtkı Paşanın diktatör tavrını beğenmiyerek bunu da azletmişti. Yirine gelen Başvekiller zayıf adamlar olduklarından, müstakillen hareket edememişlerdir. Bu sırada Kıral ağırca hastalanmıştır. Saray işlerini idare eden Hususî Kalem müdürü Abraşi Paşa, hükûmetin işlerine fazla müdahale ettiğinden, İngilizlerin ve halkın şikâyetleri tevali etti. Bunun üzerine Kıral Abraşi Paşayı azletmiş ve yerine Ziver Paşayı tayin ile Başvekâlete de Yahya Paşa getirilmiştir.

İtalya - Habeş muharebesi ve İngilizlerin Mısır topraklarını askerî üsler halinde kullanmaları, Mısırda gençliği galeyana getirmiştir.

Yüksek mektep talebelerinin yaptığı kanlı nümayişler üzerine Kıral Fuadın müdahalesi ve tavassutile 1923 kanunu esasisi iade edilmiştir. Vefd partisile diğer partiler birleşerek İngiltere hükûmetine müşterek bir teşebbüste bulunmuşlar, iki memleket arasındaki münasebatın yeniden tanzimi ve malûm dört şart ve kaydin halini istemişlerdir. İngiltere, müzakereye razı olduğunu bildirdikten sonra, müzakerenin Mısır namına idaresi için Nahas Paşanın riyaseti altında, bütün partilerin iştirakile bir heyeti murahhasa seçilmiştir. Bir taraftan bu müzakerelerin yapıldığı ve diğer taraftan Mısırda eski kanunu esasî tekrar tatbik edilmeğe başlandığı bir sırada, Kıral Fuat ölmüştür.

Yerine geçen Kral Faruk 1. şimdi 16 yaşındadır. İngilterede askerî tahsil ve terbiyesini görmekte idi. Tahsilini yarıda bırakarak vatanına dönmüştür. Terbiye ve zekâsile Mısırlıların ve ecnebilerin muhabbet ve hürmetini kazanmıştır. Yeni Kıralın pek genç ve tecrübesiz olması, Mısırın büyük partisi Vefdin nüfuzunun birkat daha artmasına, ve böylece hakikî bir istiklâle kavuşmasına sebep olacaktır.

Gelecek Sayımızda:

Genç Mısır Kıralı

FARUK I

e dair enteresan bir yazı vardır.

BU BİR UZUN YOLCULUK Kİ!..

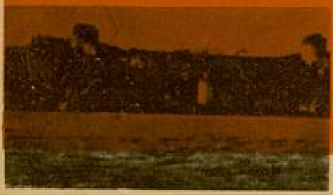

CAHİT UÇUK

No: 4

Mahmur Dağ...

Ağır ağır yağan yağmur, hiç ses vermiyor... Yalnız, ormanı dolduran, sayısız ağaçların, yapraklarında bir hışırtı var. Yağmurla, yapraklar fısıldaşıyor, konuşuyor...

Bu dağ tepesin kaplıyan ormanın, sındaki yolda gidiyoruz. Yaylının tekerlek, ve atların nal seslerini, çamurlu yol yutuyor.

Amucam, dadım ve ben ikinci arabadayız. Annem, babam, kardeşlerim ön arabadalar. Yaylının dört yanı, kara muşamba perdelerle örtülü. Dışarları görmiyorum. Zaten görülecek bir şey de yok ki!.. Arasıra, perdenin ucunu aralıyarak bakıyorum. Bulutlar arasında gibiyiz. Akşam çöküyor, sis şeklinde yağan yağmurun, kurşunî rengi içindeyiz.

Yüreğimde, büyük bir korku var. Başımıza birşey gelecek gibi!

Samsundan çıkarken: «Mahmur dağdan mümkün olduğu kadar çabuk geçiniz» demişlerdi. Samsun ve yakın kıyı Ermenileri dağlara kaçmışlar, geleni geçeni soyuyor, ve kötülük ediyorlarmış.

Yine perdeyi araladım, dışarların kurşunî rengi yokolmuş, büyük ve koyu bir karanlık içine gömülmüşüz.

Annem, babam ve kardeşlerimin başka arabada oluşları da canımı sıkıyor. Sabah gelin odası gibi, süslü ve iç açıcı olan araba, şimdi, mezar gibi kasvetli...

Eğer, öbür arabada olsaydım, annemle babamın yanına sokulacak, bu kadar korku duymayacaktım. Gözlerim, yavaş yavaş içeri sızan, karanlığa alıştığı için, dört yanını görüyor. Amcam, sağ tarafta, başını yastığa dayamış, üzerinde yorganı, arabanın salıntısına kendini bırakmış uyuyor. Ayak ucunda dadım, uykuyla, uyanıklık arasında dalgın. Sade ben uyumuyor ve dalgın değilim.

— Vesikanız var mı?...

Ormanı dolduran hışırtı içinde, karanlığı ve korkunçluğu azaltan bir ses var. Atların boyunlarındaki çıngırakların ötüşü. Kendimi o seslerin ahengine kaptırınca, dışarıda güneş var, ışıklar derelerin suyunda oynaşıyor sanıyorum.

Çıngrak seslerini yakında duyunca, annemi, babamı, kardeşlerimi taşıyan araba, şimdi çok yakınımızda diyorum, biraz uzaklaşınca içimdeki sızılar artıyor.

— Hay Allah cezanı versin!...

Korkarak yerimden sıçradım. Amcam uyandı:

— Ne oluyor?

Diye arabacıya sordu.

— Aksilik bayım ne olacak. Küçük bir sakatlık var, şimdi düzeltirim meraklanma!..

Araba sağa doğru hafifçe eğilerek, gıcırdadı. Adam yere atlamıştı.

Çıngırak sesleri azalmıştı ve uzaklaşıyordu. Arabacıya seslendim:

— Öndeki arabaya haber ver, dursun...

— Ne olacak bacım, varsın, gitsin. Bir solukta onlara kavuşuruz...

Perdelerin arasından kirli bir ışık sızıyor. Perdenin ucunu kaldırdım. Arabacı, sağ taraftaki fenerin mumunu yakmış. Yolu kaplayan çamurların yüzü, karanlık pırıltılarla dolmuştu.

Arabacı, kopan kayışı biribirine ekliyor. Çıngırak sesi uzaklaştı, içime doğan güneş ışıkları söndü, karardı.

Dadım, başını kaldırmış, dışarı bakıyor.

— Yalnız kaldık. Ya, şimdi karşımıza...

Sözünü tamamlamadı. Fakat ben onun yarım kalan sözünü tamamladım:

— Eşkiyalar çıkarsa? Ne yaparız?

Atlar, arasıra başlarını sallıyorlar, çıngıraklar ses veriyor...

Yağmur yağıyor, ağaç yapraklarile fısıldaşıyor, konuşuyor.

Fenerin içindeki mumun çıkardığı kirli, karanlık ışık arabanın sağındaki çamurlarda, ve su birikintilerinde titreşiyor...

Yolun kenarındaki ağaçları, silâhlı, külâhlı, eşkiyalar şeklinde görüyorum.

Pencerenin perdesini örterek, dizlerimin üstündeki yorganı omuzlarıma kadar çektim. Ağlamak istiyorum.

— Ben demedim mi, iş bitti.

Arabacı yerine atlamıştı.

— Deeeeh, haydi arslanlar, göreyim sizi...

Havanın boşluğunda, kamçının sesten şimşeği çakmıştı. Araba gıcırdadı, çıngıraklar yeniden ötüşmeğe başladı. Bu sesleri, karanlığın içine serpilen kıvılcımlar gibi görüyorum..

Perdenin aralığından yüzüme, ince, serin bir rüzgâr çarpıyor. Bu biraz önce yoktu. Koşuyoruz. Kulaklarım, yalnız kalan çıngırakların, öbürlerine kavuşma, sesini bekliyor.

Nekadar bekledim, nekadar zaman geçti bilmiyorum, derinlerden gelen çıngırak seslerini duymağa başladım. Kalbim sevinçle çarpmağa başladı.

Onlara kavuşunca, ön arabayı durduracağım, annemle babamın, kardeşlerimin arasına gideceğim.

Aralıklardan giren rüzgâr kuvetleniyor. Atların çamura gömülen ayak seslerini duyuyorum.

— Deeehhh! Arslanlarım!..

Kamçı şaklıyor.

Koşuyoruz.

Çıngırak sesleri daha yakınımızda...

Amcam, başını köşeye dayamış, yine uyuyor. Ona yavaşça dokundum.

— Ne istiyorsun küçük?

— Ben küçük değilim amca!..

— Ya nesin?..

— Sizin kocaman kızınız...

Amcam, nazlanmama hiç dayanamazdı:

— Söyle, ne var yaramaz?

— Ben öbür arabaya gideceğim...

— Ya, demek bizi yalnız bırakıyorsun? Darıldım işte...

Hiç cevap vermedim. Çıngırak sesleri önümüz sıra koşuyor.

Arabacı, kendisile aramızdaki perdeyi araladı:

— Mehmede sesleneyim mi? Onlara kavuştuk, ben sana üzülme dememiş miydim, istersen Mehmede sesleneyim?

Cevabımı beklemeden bağırdı:

— Mehmet!... Mehmet!... Dur biraz, buradaki kız, o yana geçecek...

Gür sesi, ağçları, yaprakları titretti, oğuldattı.

Perdenin ucunu aralıyarak dışarı baktım. Ön araba durmuştu. İleride, karanlığın içinde, daha koyu kara olarak görünüyor. Gittikçe ona yaklaşıyoruz.

— Dur bakalım...

Araba, olduğu yerde, gıcırdadı, geriledi. Durdu.

— Haydi atla bakalım.

Altımızda şiltenin kenarında duran pabuçlarımı ayağıma geçirdim, kapının perdesini açarak, bir ayağımı basamağa attım, sonra yere sıçradım. Pabuçlarım, çoraplarım çamur içinde kalmıştı. Hiç aldırmıyordum. Bata, çıka ilerledim. Öbür arabanın, kapı perdesini açmış, beni bekliyorlardı. Babam elini uzattı, beni içeri çekti. Ayaklarımı dışarı sarkıtarak oturdum; pabuçlarımı çıkardım ve şiltenin altına yerleştirdim, iyice yanlarına sokuldum...

— Hoş geldin Cayit abla, seni özlemiştik, sen de bizi özledin galiba?

Arabanın içi, cigara dumanı kokuyor. Annemle babamın oturdukları her yerde, bu kokuyu duya duya, öyle alışmışım ki...

Artık çıngırak sesini duymuyorum. Yüreğimde küçük bir sızı var:

— Amcamla, dadım yalnız kaldılar anne...

Babamın sesi: "Amasyaya gidiyoruz... »

— Daha iyi ya, güzel güzel, uyurlar...

Annem, yavaş sesle konuşuyor, ve sesi titriyor.

— Korkuyor musunuz anne?

— Niçin yavrum?

— Eşkiyalardan!...

Annem, cevap vermedi. Babamın, sıcak ve inandırıcı sesi, yüreğime sükûnet veren bir ahenkle başladı:

— Biz, hiçbirimiz de korkmuyoruz. Bir saat sonra Çakala ulaşacağız. Orada konaklıyacağız. Hana iner, güzel bir oda açtırırız. Ocağı yakar, alevleri karşısında yemek yeriz... Kötü şeyler düşünmeyin!..

Memnundum. Yorganın bir köşesini de ben dizlerime örtmüştüm, en küçük kardeşim uyumuştu. Ortanca kardeşim Kaya ile konuşuyoruz. O, benden daha çok korkuyormuş.

Hafif cigara kokulu, ılık hava.. hep bir araya toplanmış sevgililer.. Burası çok güzel...

— Duuuur!...

Hepimiz ürpererek, taş kesilmiştik. Birdenbire kısılan gemlerle, ağızları acıyan hayvanlar kişnediler. Sonra, karanlık ve soğuk bir sessizlik...

Kalbim ve kalblerimiz çarpıyor.

— Kimsiniz?

Yine o, kalın ve kafa tutan ses...

Annem, kalkmak isteyen babamın kolunu tutuyor.

Arabacı cevap verdi:

— Yolcuyuz, Samsundan geliyoruz.

Korkunç bir sessizlik. Akan suların birdenbire dinmesi gibi...

Bekliyoruz. Perdenin aralığından bakıyorum. Hiç birşey görünmüyor. Karanlık, bütün renkleri, şekilleri, çizgileri yoketmiş, herşey biribirine müsavi, sadece karanlık...

Yüksekten yere atlayan bir ayak sesi. Çamura gömülerek, donuklaşan adımlar...

— Vesikanız var mı?

Babam, cevap verdi:

— Var...

— Gönderiniz...

Arabacı, ara perdeyi açmıştı. Fenerlerin ışığı içeri doldu. Karanlığa alışan gözlerim, kamaşmış, kapanmıştı. Yüreğim ferahlamıştı. Babamın sesi:

— Amasyaya gidiyoruz...

— Pekalâ, geç kalmışsınız.

Gözlerimi açmıştım. Millî ordunun bir zabiti, yanında silâhının ucunda süngüsü parlayan, bir jandarma...

Babama kâğıtları uzatmıştı:

— Yolda kalmayınız. Tehlike var.

Kenara çekildiler. Arabacı kamçıyı şaklattı. Annem, sinirli sinirli soruyordu:

— Çakala ne vakit gireceğiz?

Arabacı cevap verdi:

— Yokuşu indik mi Çakaldayız...

Çıngıraklar, çılgın sesler çıkararak, ötüyor. Hayvanlar dörtnala koşuyor. Tekerlekler rüzgâr gibi kayıyor.

Çakala doğru gidiyoruz...

Holliyvood'un İstikbalini Tayin Eden Kadın

Evangeline Adams'in dedikleri birer birer çıkıyor. Artistler korkmağa başladılar!

— 1937 senesinin en büyük artisti kim olacak!

Holivudun Gaipten Haber vereni: Evangeline Adams

Holliwood'daki kadınların hepsi gözünüzün önüne genç olarak gelir. Hakikaten de öyledir. Fakat, bu sinema payıtahtının ihtiyar bir kadını da vardır. Bu kadın, bugün Holliyvood'un talihini adeta elinde tutar. Bu, Evangeline Adams ismindeki, astronomyacı kadındır. O, gökteki yıldızlara bakarak, yerdeki yıldızların istikbalini keşfeder.

Mis Adams'dan bahsederken mazi sigası kullanmam lâzımdı. Çünkü, bu esrarengiz kadın öleli üç sene oldu. Fakat, söyledikleri ve birer birer her sene için tayin ettikleri herkesin aklında olduğu için ona yaşayor denebilir.

Mis Adams'in söyledikleri çıktı !

Mis Adams Rodolf Valantinonun öleceğini üç sene önceden haber vermişti. Onunla görüşerek bu meşum haberi ilk alan bir gazeteci, bunu şimdi neşrediyor :

«Mis Evengeline Adams, Rodolf Valantino hakkında bana şöyle demişti: «1925 yılı artist için çok felâketli olacak. Eğer kendisini talihine terkederse sonu daha felâkettir.» Sonra mis Adams bana bu felâketlerin hangi yıldızların tesiri altında vukua geldiğini anlatmıştı. Ben pek inanmadım. Bununla beraber içimde bir merak vardı. Seneler geçti ve 1925 i heyecanla karşıladım. Çünki, yıldızların söylediğini bir Mis Adams biliyordu, bir de ben. O zamana kadar kimseye ağzımı açmamıştım. Bu, hem herkesi müteessir edecek birşey, hem de Rodolfa karşı bir kabalık olacaktı. Sustum ve bekledim.

1924 senesi İkincikânununda Rodolf Valantino "Sinema kıralı,, ünvanını almıştı. Fakat, bu onun için adeta bir zirve olmuştu. Ondan sonra "zeval,, başlayor: O senenin temmuzunda, çalıştığı şirketle olan kontratını bozdu, ve uzun bir müddet filim çevirmedi. İkinciteşrinde kontratı bozduğu Chicago sinema şirketleri Rodolf Valantino hakkında dava açtılar. Daha sonra karısı boşanmak için dava açtı.

Bundan sonra felâketler seneleri beklemeden aylarla biribirini takibetti: Vatanı olan İtalyada filimleri rağbetten düştü... Karısı davayı kazandı, boşandı.. Bundan sonra, Rodolfun itibarı Amerikada da düştü... Nihayet 1926 ağustosunun 16 ncı günü hastalandı ve bir hafta sonra da öldü...

Mis Adams'ın bir mucizesi daha :

Mis Evangeline Adams, belki size böyle meş'um vak'aları önceden verdiği için bir kara haberci olarak görünür; fakat o, aynı zamanda, parlayan birçok yıldızların da kaderini keşfetmişti.

Mis Adams, yakın bir istikbalde şöhreti cihanı tutacak artistleri sayarken, 1930 dan sonra parlayacak yıldızların başına Grace Mooreyi koymuştu. Grace Moore, o zamanlar operetlerde sahneye çıkıp şarkı söyleyen ehemmiyetsiz bir aktiristten başka birşey değildi. Bütün san'at âleminde rejisörlerin ve artistlerin ümit bağladıkları birçok istidatlı artistler dururken, Mis Adams'in hemen hemen hiç tanınmıyan bir kıza bu müjdeyi vermesi herkesi çok şaşırtmıştı.

Fakat 1930 senesi gelip çatınca Mis Adams'a yavaş yavaş hak verilmeğe başlandı : Grace Moore tiyatroda baş rollere çıkacak kadar muvaffakıyet kazanıyordu. 1931 de ilk saadet işaretleri görüldü. Hollyvood'un en kıymetli artistlerinden Valentin Parera onunla evlendi. Ondan sonra da Grace Moore "Bir gecelik aşk,, filimile bütün dünyanın tanıdığı bir artist oldu!

Gökteki yıldızlardan yerdeki yıldızların talihini okuyan kadın bir kere daha mucizesini isbat etmişti.

Marlen Ditrihin talihi :

Mis Adams'ın son tahminlerinden birinin daha doğru çıktığını geçen sene gördük. Hollyvood'un ihtiyar kadını, bundan yine sekiz on sene önce 1935 senesinin Marlene Dietrich için pek iyi olmayacağını söylemişti. Belki Mis Adams'in her sözüne inanılabilirdi amma, buna kimse ihtimal veremezdi. Çünki Marlen o zamanlar birdenbire ve çok büyük şöhret kazanmağa başlamıştı. Hele bundan beş sene önce "Mavi Melek,, filmile bir kıraliçe olmuştu. "Mavi Melek,, ten sonraki bütün filimleri de (Şanghay ekispresi), (Kırık mâbude), (Sarışın Venüs), (Yanık kalbler) Ditrihin şöhretini büsbütün artırdı. Artık kimse Mis Adamsın sözünü hatırına bile getirmiyordu. Veya o sözlerini hatırlayan olsa bile Misin yanılmış olduğuna inanıyorlardı. Ne yazık ki ihtiyar kadının sözü ancak öldükten sonra doğru çıktı :

Marlen Ditrihin bundan bir iki sene önce birdenbire yıldızı söndü. Buna sebep şimdiye kadar biribirini severek ve sanatlarında anlaşarak çalıştıkları rejisöründen, Sterberg'den ayrılması idi. Artık Marlen Ditrihin sanatana, ölmüş olarak bakılıyordu. Ondan önce her sene bir filim çeviren artisti, 1935 senesi için hiçbir şirket angaje etmedi. Bir artistin bir sene boş kalması belki birşey ifade etmez. Fakat, Marlen gibi bir artistin bu halde bulunması onun bütün kıymetini kaybettiğine ve şöhretini de yavaş yavaş kaybedeceğine bir işaretti.

Mis Adams yalnız 1935 senesini görmekle kalmamış, daha uzağını da tahmin edebilmişti. Bunu da bu sene görüyoruz.

Sinema âleminin en parlak yıldızının, bir gün karanlık bir safhaya gireceğini söyleyen ihtiyar kadın, şunu da ilâve etmişti: « 1936 senesi Marlen için tekrar bir muvaffakıyet ve şöhret senesi olacak».

Hakikaten, son senelerde talih yıldızının biraz yüz çevirdiği Marlen Ditrih, bu se (Arzu) filimile yine bir şaheser vermiş ve san'atını tekrar eline geçirmiş oluyor.

***

1937 de ne olacak :

Mis Adams'in tahminleri en fazla 1940 senesine kadar geliyor; onun 1936 senesinde Marlen Ditrihin muvaffakıyetini haber veren sözünün doğru çıkmağa başladığını daha şimdiden gördük. Mis Adams'in 1937 senesi için haber verdiği şey de şudur :

Clara Bov o sene çok büyük bir şöhret kazanacak, ve o senenin en meşhur sinema artisti olacak ?

Bu sözün de doğru çıkıp çıkmıyacağını gelecek sene öğreneceğiz.

Mis Adams 1940 senesinde Vallas Bceriy'nin artistlikten çekileceğini de haber vermektedir.

Mis Adams'in daha sonraki seneler için tahminler yapamadan ölmesi çok fena olmuştur. Çünki, insan hiç olmazsa, çocuk artist Shirley Temple'in istikbali hakkında bir iki şey öğrenmek isterdi.

Vural Gayda

Suçsuzun Suçu

Yazan :
MAHMUT YESARİ

Sineği incitmez, karıncaya basmaz, gölgesinden korkar, insanlar vardır. Bunlara, herkes, kendi görüşüne, anlayışına, hattâ zevkine göre, adlar takar :

Çelebi adam! Pısırık... Müvesvis... Evhamlı... Korkak... V.s... V.s... derler.

Hüsnü Tahir, sineği incitmez, karıncaya basmaz, gölgesinden korkar. Ve hem korkak, hem pısırık, hem müvesvis, hem evhamlı, hem de çelebi adamdır!

Onun, bu, huylarından, yoksa sıfatlarından - kat'i olarak ne diyeceğimi pek bilemiyorum, - başka, bir huyu, sıfatı daha vardır : Dalgındır. Bu dalgınlığı zararsızdır; çünkü pısırık, müvesvis, evhamlı, korkak, V. s... V. s... olduğu için tehlikeli, muzır bir harekette bulunmaz. Tehlikeden kaçmak, fenalık yapmamak, onun tahteşşuuruna kadar işlemiştir. Fakat yine, pısırık, müvesvis, evhamlı, korkak, V. s... V. s... olduğu için, en tehlikesiz, en zararsız hareket, onun gözünde ve kafasının içinde, büyüyor; büyüdükçe büyüyor; büyüdükçe büyüyor.

Ve işte bunun içindir ki, hemen hiç kimsenin hayatında yer tutmayan bir «hiç», onu günlerce rahatsız eder; uykusu, iştahı kaçar; hatta biraz fazla kendini kaptıracak olursa, hastalanır, nöbet geçirir.

Hüsnü Tahir, iki geceyi, Boğaziçinde, bir arkadaşının yalısında, eğlence ile geçirdikten sonra, kös kös pansiyonuna dönmüştü. Başı dönüyor, kulakları oğuldayor, yürürken sallanıyordu. İki gün, hemen hemen geceli gündüzlü içmişlerdi.

Midesi bozulmuş, bulantıdan baygınlıklar geçiriyor; yemek yemeden yatağa girip uyumak, vücudunu dinlendirmek istiyordu.

Ceketini çıkarıp, yüzünü gözünü bol su ile yıkarken, pansiyoncu Bayan Surpik odaya girdi, ve her vakitki ekşi sesile :

— Gışerparin ! dedi [*].

Hüsnü Tahir, içinden :

— Yine kimbilir, ne traş edecek ?

Diye canı sıkılır gibi olduysa da, onu gücendirmemek için :

— Eyvallah Madam Surpik ! dedi.

Bayan Surpik, üst dudağındaki iri et benini tatlı tatlı kaşıyordu :

— Ka, iki gündür nerede idin? İnsan evelden haber etmez; bu gıdan gün gelmiyeceğim! deyi ?

Hüsnü Tahir, kızdığını, sinirlendiğini belli etmiyor, onun suyunca gidiyordu :

— Haklısın ! Söylemeği unutmuşum !

Bayan Surpik, kirli diş fırçasına benzeyen kaşlarını çatmıştı:

— Hee bilirim kıyak dalgınsındır. Ama her dalgınlık ilen oluur? Belkim zoak kapısının anaktarını almağı da unutmuşsundur

[*] Ermenice "Akşam hayır" demektir.

Hüsnü Tahir, gölgesinden korkan bir adamdı..

deyi fikrime koydum, gece yarılarına gıdar müstakil seni bekledim.

— Pardon Madamcığım ! Olmuş bir kere... Ne yapalım ?

— Kastı ilen olmadığını bildiğim için hoş görürüm. İki gündür, seni için polise ifade veroorum, bilirsin ?

Hüsnü Tahirin, birden rengi atmıştı :

— Anlamadım. Polise, ifade mi veriyorsun ?

Bayan Surpik, hırkasının cebinden bumburuşuk bir kâğıt çıkarıp uzattı :

— Hee... İki gündür, seni buradan polis aroor... Bu kâğıdı bıraktı ise karakola müstakil urgasın ! dedi.

Hüsnü Tahir, Surpiğin uzattığı kâğıdı aldı, bir solukta okudu :

«Bir meselenin araştırıp soruşturulmasından ötürü, sür'atle, merkeze baş vurmanız lâzımdır.»

Kâğıdın altında, imza ve resmî mühür vardı. «Süratle» kaydi, Hüsnü Tahirin beyninin içini alt üst etmişti.

Bayan Surpik, kuşkulanmış gibi yan gözle bakıyordu :

— Seni ne için karakola çağıroolar?.. Yaramaz, haşarı, uçarı bir adama da benzemezsin ama; herkesin yüreğinde ne çeşit aslan yatar; bilinir ? Yere bakan yürek yakansın, nesin ?

Hüsnü Tahir, her ne olursa olsun, Bayan Surpiğin kuşkulanmaması için, olanca soğukkanlılığını takındı; renk vermek istemedi :

— Hiç... Ehemmiyetsiz bir mesele için... Biliyorum.

Bayan Surpik, buna, pek kanmışa benzemiyordu :

— Ehemmiyetsiz iş içindir ki polis iki gündür buraa geloor ? Yoksam, sen de polistensin ? Bunu neye evelce söylememişsin ? Bizim Agavni'nin mantosunu çalan bu günlerde bulunur acab ?

Hüsnü Tahir, bunalmıştı :

— Ben, polisten değilim... Askerlik için, nüfus için, bin türlü şey için, çağırır, sorarlar. Belki de, memleketten babamdan, anamdan bir haber vardır.

Bayan Surpiğin çenesi durmayordu :

— Yoksam asker kaçağısın ? Bu yaşa gıdar askerlik etmedin ? Yoksam evleneceksin de nüfus çıkartoorsun ? Böyle niyetin vardı, neye bana tınmaorsun ? Sana kıyak ahçik [*] buloodum. Bizim sarı Hayganuşun kızı Vartuhi, fena ahçiktir ? Trahuması için mırın kırın edeceksin ? Ev dediğin para ilen kurulur? Pazar kurmoorsun, ev kuroorsun ! Karın karı ise, neylersin trahumayı; karın karı değilse neylerim trahumayı ? Yalan yanglış laf edoorum ? Yoksam anan, baban mefat oldular da mirasa konoorsun ?.. Hangi yandan tutsam, göroorsun ki işin çapraşık, karışıktır, dalgınlığa gelmez, ağnadın ?

Bayan Surpik, birteviye söylendi, söylendi; ve nihayet söylene söylene odadan çıktı; Hüsnü Tahir, yalnız kalınca kendini bir koltuğa attı.

Surpiğin sözleri, onun karışık zihnini, büsbütün karıştırmıştı. Bütün vücudu titreyordu. Başının dönmesi, kulaklarının oğultusu, midesinin bulantısı geçmişti; şimdi, tutulduğu merak, ve korku nöbetinden bayılmalar geçiriyordu.

Onu, merkezden niçin çağırıyorlardı ? İki elile başını tuttu, gözlerini yumdu; vicdanı ile baş başa kalmak, göz göze gelmek istedi.

[*] "Ahçik", Ermenice "kız" demektir.

Askerlik işi için mi çağırıyorlardı ? Şubeye vaktinde uğramış, kaydini yenilemiş, muayene de olmuştu. Askerlik işinde, hiç bir pürüzü olmadığını, iyice biliyordu.

Evlenmek, niyetinde de değildi; nüfus için de müracaat etmemişti ! Babasından, anasından bir haber gelecek olursa, pansiyonunun adresini biliyorlardı. Hatta Tahir, adresi değiştirdikçe, yalnız evine değil, memleketteki akrabalarına, arkadaşlarına da yazardı.

Peki, merkezden niçin çağırıyorlardı ? Hangi «meselenin araştırıp soruşturulmasından ötürü», hem de «sür'atle» merkeze «baş vurması lâzım» dı ? Buna, akıl erdiremiyordu.

Eski, geçmiş günleri düşünmeğe başladı. Küçük küçük hatıralar, zihninde, birer birer uyanıyorlardı. Birden, silkinerek doğruldu. Bir gün, Bakırköyüne giderken ikinci mevki biletile birinci mevkide oturmuş, kontrol da ceza kesmek istemiş, Hüsnü Tahir, ayak dirediğinden zabıt tutulmuştu.

Fakat bu hadise olalı, aradan iki sene geçmişti ve hiç ses, sada çıkmamıştı. Acaba şimdi, onun için mi arayor, meseleyi araştırıp soruyorlardı ?

Başka sebebler olması da muhtemeldi. Kafasını yoruyor, bulmağa çalışıyordu. Elini alnına vurdu. Tam bir buçuk sene evel, bir arkadaşından bir kitap almış, geri vermeği unutmuştu. Hemen kalktı, kitabı aradı, buldu; sabahleyin, erkenden sahibine götürüp verecekti.

Odada, bir aşağı bir yukarı dolaşırken, aklına, başka bir fikir geldi; hafızasına kuvet vermek için, eşyalarını, kitaplarını, ufağını tefeğini karıştırdı ve bunların arasından, iki küflü çay kaşığı ile bir küçük tuzluk eline geçti.

Çay kaşıklarını, beş sene evel, bir kahveden, tuzluğu da üç dört sene evel, bir lokantadan, dalgınlıkla cebine koymuş olduğunu hatırladı.

Bunlar, ne olsa, başkalarının malı idi; başkalarının malı üstüne oturmak, sahiblerinin haberi olmadan almak, evinde tutmak, bir suçtu. Dalgınlık, suçu mazur gösteremezdi. Bunları, yerlerine iade etmeğe mecburdu.

Gece, sabaha kadar, hayatındaki günahları, suçları düşündü ve başka bir şey bulamadı. Sabahleyin, daha şafak sökerken, pansiyondan fırladı. Çay kaşıalarını vermek için, kahvehaneyi aradı. Kahvehanenin yerine bir lokanta açılmıştı. Kahvehanenin nereye taşındığını, sahibini sordu. Komşular, omuz silktiler ve bilmediklerini söylediler.

Hüsnü Tahir, sahibinin bulunmamasına, bulunmak ihtimallerinin güçlüğüne ve belki de mümkün olmayışına rağmen «mali mesruku» üzerinde taşımak istemedi, küflü çay kaşıklarını, sokaktaki süprüntü tenekesine attı.

(Arkası 32 inci sayfada)

Bayan Surpik : — Ehemmiyetsiz iş içindir ki polis iki gündür buraa geloor ?!...

Japon Profesörü "Koji Okubo„ Yarım Ay'a Diyor ki

Garplılar katiyen Şarklıları sevmezler .... Bunun isbatı gayet kolaydır.. Firenk müverrihleri, Türk tarihinin uçsuz, bucaksız yüksekliğine çıktıkları halde.....

◆

Yazan :

NİYAZİ ACUN

✱✱✱

— Bütün iddialarımı, İstanbulun bu güzel tarihî eserleri bile isbata kifayet eder. Bu muazzam camilerin ince san'at işlerini görüp te hayran olmamak elimden gelmeyor!

Tasavvur ediniz: yapıldıkları zamandan bu zamana kadar yaşı asırlar olan, ve daha nice nice asırları ihtiyarlatacak olan bu eserlerin, yapılışlarındaki metanet ve güzelliği muhafaza etmesi, Türk zekâsının, ilim ve san'at sahasında fevkalbeşer ibdaını gösteren en şanlı birer timsali hakikattir...

Bu sözleri söyleyen kıymetli muhatabım ve Tokyo üniversitesi Asyayı şark tarihî profesörü "Koji Okubo„dur.

Türkiye Japon sefareti erkânından ve Türkçeyi mükemmel konuşan kıymetli dostum "İmai„ San da [1] profesör Koji Okubo'nun fikrine iştirak ederek Türk tarihine büyük bir ehemmiyet veriyordu.

Profesör Koji Okubo'nun dünkü ve bugünkü Türk tarihine verdiği ehemmiyeti ve kıymetli alâkayı bu kadar yakından görmekle iftihar ediyorum. Büyük Türk san'atkârı mimar Sinanın ismini ebediyen lâyemut kılan ve kılacak olan eserlerinden Süleymaniyeyi gezdikten sonra, sayın profesörle, dünün medresesi ve bugünün, garplilerin bile kıymet biçemedikleri kitabları içinde hıfzeden, Süleymaniye kütüphanesine gidiyoruz.

Eski İngiliz kollejlerinin bile Türk medreselerini takliden yapıldıklarını inkâr edemiyen İngilizleri, ve bu hakikati görmek üzere İstanbula gelen İngiliz seyyahlarını profesör Okubo'ya anlatınca o:

— Bu kabil hakikatler bugün öğrenilmiş şeyler değildir, diyor ve sözüne devam ediyor:

[1] San; Japonca bay manasınadır.

— Tarihin ilk ve orta çağlarını mütalea edecek olursak, görürüz ki Batı, kara bir cehalet kâbusunun içinde en vahşi bir hayatın en iptidaî şartlarını yaşayordu. Ne zaman ki Doğudan Batıya Türk akınları başladı, ve Batılılar bu akınlarda Türkleri görerek hayatın ne demek olduğunu anladılar; işte ondan sonra kalkınmaya başladılar.

Bugünkü Avrupalılar, Batı medeniyet tarihinin bugünkü inkişafına amil olan sebebin bir heykelini yapmak isteseler, hiç şüphesiz ki Doğudan, Batıya olan Türk akınlarını anlatan bir heykel yapacaklardır.

***

Süleymaniye kütüphanesinin bahçesine girdiğimiz vakit bizi, şair Salih Zeki karşıladı.

Bahçedeki çamın altında sandalyelere oturuyoruz.

Yanımıza kütüphane müdürü, kütüphanede kitap tetkikile meşgul olan iki profesör geldiler.

Eski, çok eski olan ve bir Türk tarafından elle yazılmış büyük bir cilt kitabı tetkikle meşgul bulun bir zat, bu kitabı profesöre gösterdi. Kitaptaki, minyatür şeklindeki yaldızlı ve renkli işler profesörü pek ziyade alâkadar etti.

Tam bu sırada, cuma namazı vaktinin geldiğini haber veren müezzinin sesi profesörü sevindirmişti.

Profesör :

— Benim Tokyodenberi en büyük merakım, Türkçe ezanla, hutbeyi dinlemektir, dedi.

***

Süleymaniye camiindeyiz. Profesör mimar Sinanın bu eserini tetkik etmekten birtürlü kendini alamıyor... saatler geçtiği halde, mabedden ayrılmak istemiyor.

Camiden çıkarken bana, diyor ki:

— Türkçe olan herşeye bayılırım. Bu gün hutbe ve ezanı Türkçe olarak dinleyince, bilmezsin ne kadar sevindim.

***

Parkoteldeyiz. Bu otelin, Marmaraya bakan balkonunda Üsküdarın, Kızkulesinin, Kadıköyünün ve Adaların bu güzel manzaraları, profesöre kimbilir ne gibi tarihî ilhamlar veriyor?..

Orta boylu.. simsiyah saçlı, uzun siyah bıyıklı profesöre sordum:

— Tokyodan, İstanbula nekadar bir zamanda geldiniz?

Büyük şahsiyetlerin karakteri olan mütevazi bir tebessümle o:

— Japonyadan vapurla Portsaide tam bir ayda geldim. Esas maksadım doğrudan doğruya Türkiyeye gelmekti. Bizim Japon bahriyelileri, Akdenizde İtalyan, Yunan, Rumen gemilerinin hepsinden üstün Türk gemileridir, dediler.

Beş nisanda Portsaide geldim. Türkiyeye gidecek bir Türk gemisinin olup olmadığını sordum.

Büyük bir sukutu hayale uğradım: Türk Denizyolları idaresi Mısır seferlerini kaldırmış. Mecburen ayın dokuzunda İskeecerinyeden kalkacak ve Türkiyeye uğrayacak olan Romanya vapurile İstanbule geldim. Bu vapurla geldiğime çok peşiman oldum. O ne tarif edilmez pislik, ve ne intizamsız kötü bir servisti!..

— İstanbulu nasıl buldunuz?

— İstanbulu çok klâsik buldum. Sonra diyebilirim ki, İstanbul, mesaha itibarile dünyada en büyük nüfus kalabalığı olan şehirlerin kapladıkları yerden de pek geniş bir yer kaplayor.

Bence İstanbulun en büyük kıymeti tarihî eserlerinin bolluğudur. Bu sebeble İstanbul cihan tarihinin merkezi sıkletidir.

Fakat içimde en büyük heyecanım, Türkiyenin bugünkü akıl ermez terakkisini gösteren yepyeni Ankarayı biran önce görmektir.

— Türkiye hakkında kaç kitap yazdınız?

Bu sualim, profesörü oturmuş olduğu geniş koltukdan kaldırmaya vesile oldu.

Birşey söylemedi... Odasına gitti ve elinde büyük büyük kitablarla yanıma döndü.

Bana:

— İşte, Türkiye ve Türk tarihi hakkında yazdığım kitablar.

Bu kitabları büyük bir sevinç ve dikkatle karıştırıyorum.

Profesör sözüne devam ediyor:

— Türkler dünyanın en büyük ve en eski milletidir.

Batılılar katiyen Doğuluları sevmezler. Bunun isbatı gayet kolaydır.. Firenk müverrihleri, Türk tarihinin uçsuz, bucaksız yüksekliğine çıktıkları halde, onu kötülemekten geri kalmazlar.

Halbuki, Amerika müstesna olmak şartile, Batının neresine gidilse, hep Türk asarına tesadüf edilir.

Profesörün yazdığı bu kitabların hepsi japonca.. Sahifeleri üçyüzden fazla bir tarih kitbını karıştırıyorum. Resimlerden anladığıma göre bu tarih, son Türkiye tarihidir. Bu tarih kitabının içinde bulunan resim ve yazıların çoğu "Atatürk„e aiddir.

— Konferanslarınız hangi bahislere aid olacaktır?

— Beni buraya yeni kurulan (Türk-Japon Dostluk Cemiyeti) gönderdi.

Burada, her iki memleket arasındaki hars ve kültür münasebtleri üzerine konferanslar vereceğim. Bu konferanslarım vasıtasile de, iki memleket arasında dosluk vücude getirmeye çalışacağım.

— İlk konferansınızı nerede vereceksiniz?

— Zannederim Ankarada. Oradan tekrar İstanbula geleceğim. Burada konferanslarımı verdikten sonra Türk tarihine aid en fazla eserleri bulunan Edirne, Bursa, İzmir, Konya gibi vilâyetlere gideceğim. Orada tetkikatta bulunacağım, ve elde ettiğim vesikalarla yeni ve büyük bir Türk tarihi yazacağım.

Bu söylediğim memleket isimlerinin, bütün cihanda bulunan Türk âsârının hududunu tâyin etmediğini hatırlatırım.

Bu sözleri, gayet pürüzsüz bir Türkçe ile söyleyen profesörün, Türkçeyi nasıl öğrendiklerini sordum.

O, gülerek cevap verdi:

— Kendi kendime...

Bu söze biraz hayret ettiğimi görünce:

— Eskidenberi Türk dostu olduğumdan, Türkçeyi öğrenip Türkleri yakından tanımam lâzımdı.

O zaman arap harfleri vardı.

Cumuriyetten sonra kabul edilen lâtin harfleri sayesinde yanlış telâffuz ettiğim Türkçeyi, bu sefer doğru dürüst konuşmaya başladım.

— Türk-Japon Dosluk cemiyeti ne zaman teessüs etmiştir?

— Türkiye ile Japonya arasında resmî münasebetler başladıktan sonra teessüs etmiştir.

Bu cemiyetin âzası yüzden fazladır; gayesi de iki memleket arasında kardeşçe bir dostluk vücude getirmekdir.

Bu cemiyetin hamisi bundan birkaç yıl önce Türkiyeye gelen, ve bugünkü imparatorumuzun küçük kardeşi olan "Takamasunomiya„ dır.

Başkanı da bizim ilk Türkiye sefirimiz "Ucida„ dır.

Fahrî başkan da Türkiyenin Tokyo sefiri bay Hüsrev Gerededir.

Profesör Koji Okubu "Yarım Ay„ yazıcısına diyor ki..

%50 Tenzilât Fırsatını Kaçırmayın:

Önümüz Yaz. Tatil mevsimi geliyor. Bu aylarda size en güzel arkadaş güzel kitaplardır.

Heman (Resimli Ay) dan kitap katoloğunu isteyiniz. Seçtiğiniz kitapların yarı parasın gönderince, bunlar elinizdedir.

DİKEN

№ : 12

YAZAN :

CAHİT UÇUK

Ondan ayrılmak çok zor, çok güç. Gözlerimde yaşlar titreşiyordu.

Başımı ona doğru kaldırdım. Kuru dudaklarımı bir pınarın serin suyuna uzanır gibi ona uzattım.

— Aylâ ninem benim. Allahaısmarladık.

— Güle, güle...

Kapıyı çekti. Büyük kanat ikimizin arasına, demirden, ayrılık perdesini germişti.

Uzaklaşan, ayak seslerini dinledim.

Onu çılgın gibi seviyorum.

— 3 —

Pansiyonun kapısından içeri girince, ihtiyar kadın, elime bir mektup verdi:

— Bir saat kadar önce geldi.

Dedi. Zarfın üstüne bakınca, kalbim birkaç kere kuvvetle çarptı. Ustamın yazısı.

Zarfı açtım :

«Aylâ nineciğim,

Beni sevindirdin. Hem de nasıl sevinç, hem de ne büyük sevinç bilsen...

Yalnız, üzüldüm de, niçin mi? Hastayım da ondan... Merak etme korkulacak bir hastalık değil, sadece kötü bir nezle. Fakat bu nezle başımı kazan gibi şişirdi. Burnum havuç gibi kızardı. Bu çirkin yüzle senin karşına çıkamam, çıkmak da istemem. Belki benden soğursun...

Öyle çılgın sevinç içindeyim ki Aylâ nine, bu çılgın sevinç beni korkutuyor, sana verdiğim, o, verilemez olasıca sözü tutamıyacağım, bütün arkadaşlarının yanında sana:

— Aylâ ninem, sevgili çocuğum!... deyi vereceğim. Onlar anlıyacaklar, ve ben de, senin gözünde, sözünü tutmayan bir adam olacağım. Onun için korkuyorum yavrucuğum. Onun için açığa vuracağımdan korkuyorum. Neyse geççç bunları Aylâ nine.

NLİ ÇİT

İki güne kadar nezlem geçer değil mi? Günde 5 gram salofen alıyorum. Üstüste çay ıhlamur içiyorum, kendimi iyileştirmeğe çalışıyorum. Seninkilerin ortasında, senin yanında güzel bir yemek yemek, sonra bir kahve içmek. Bu ne tadına doyulmaz zevk.

Senin gözlerinin içine bakarak, bir kahve içmek ne güzel şey Aylâ nine.

Ananla, babanı öyle seviyorum ki, seni yetiştirdikleri için...

Seni öyle göresim geldi ki, sorma. Beni, aranızda yemek yemeğe çağıran mektubunu almasaydım, ben yazacak: kırlara gidelim Aylâ diyecektim.

Ders saatlerimde gözlerim seni arıyor, yoksun. Niçin yoksun? Görünmüyorsun? Aylâ? Yoksa sen de hasta mısın? Bu düşüncemin, doğru olmasını hiç istemem. Mektubumu karşılıksız bırakma!

Cevap!

Cevap!

Cevap!»

Necip Cevat

Son satırı birkaç kere okudum. Mektubu göğsüme basarak, odanın içinde çılgın gibi döndüm, döndüm.

Ben de ustam gibi kendi kendimden korkuyorum. Arkadaşlarım, ustamla aramdaki duygu bağlılığını anlamamalılar. Zaten, onlardan ayrı düşündüğümü seziyor:

— Aylâ! sende bir değişiklik var?

— Niçin eskisi gibi bizimle gezmek istemiyorsun?

Ve buna benzer, bir sürü şey soruyorlar. Demek ki, ustam, yemek davetimizi kabul etti, bizim pansiyona gelecek. Ona güzel bir gece geçirtmeliyiz.

Hâlâ avuçlarımın arasında göğsümde basılı duran mektubu, zarfına koydum. Üstüne: «ikinci mektup» diye yazarak yazı masamın çekmesine kilitledim. Dışarı çıktım. Çocuklar salondaki masanın başına oturmuşlar, ateşli bir konuşmaya dalmışlar.

Onların kendi âlemlerinde olması beni sevindirdi. Çünkü, gözlerimin pırıltısını, yüzümün mesud pembeliğini sezmiyecekler.

Yanlarına yaklaşınca, Tekin gördü:

— Neredeydin Aylâ? Mektepten çıkarken seni aradık, kapıcı: «çıktı» dedi. Sınıflarımızın ayrı olması ne kötü. Bir mektep içinde seni kaybediyoruz. Biraz çalış da Aylâ, şu sınıfı atlayıver. Ne olur sanki? Senin için bir iş değil. Biraz dişini sıkmağa bakar.

Gülerek dinliyordum:

— Hakkın var Tekin. Bunu ben de düşünmüyor değilim...

Bunları söylerken, nekadar başka şeyler düşündüğümü, onlardan nekadar uzaklarda olduğumu bilseler, bana böyle candan bakmaz, böyle içten söz söylemezler.

— Beni bırakın da çocuklar, heyecanlı heyecanlı konuştuklarınız neydi onu bana anlatın?

Sol tarafta oturan İhsan, başını kaldırarak, gözlerimin içine baktı:

— Vay Aylâcığım, sen bizim konuştuklarımızla alâkadar olur musun?

— Niçin olmıyayım, ben sizden ayrı, size yabancı, uzak bir insan mıyım?

İhsanın, bana dalan gözlerinde yorgun

(Arkası 28 inci sayfada)

Almanyada Hitlercilerin Irk Nazariyesi

Yazan:
HABİL ADEM PELİSTER

— 6 —

Hitlercilerin «Irkta Kan» nazariyesi

Kan nazariyesi, ırkın tarihi vazifesile alâkadar değildir. Irk, kan ile ifade olunabilen bir tekâmül devresi geçirir, diyorlar. Bu nazariye, Fransız etnologlarından Vacher Delapouge tarafından en yüksek bir salâhiyetle tetkik olunmuştu. Bu Fransız profesörünün bir talebesi olan doktor Frick de, bu nazariyeyi Almanyada öne sürmek istemişti.

Nazariye, eskidir. Yalnız, eski devirlerde bu derece ilmî bir formüle bağlanmamıştı. Hattâ, Darwin bile böyle bir tasnife teşebbüs edememişti. Fakat, hayattaki tekâmül nazariyesinin bu ırk nazriyesini de ortaya çıkardığını söyliyebiliriz. İşin esası, Darvinizmden gelmektedir.

Maymun insan olurken, birtakım yarı insan, yarı maymun kafa tasları, vücut şekilleri devirleri olmuştur, diyorlar. Hattâ, bazı âlimler de, böyle kafatasları tahayyül ederek resimlerle göstermektedir. Bazıları da taş devrinden önceki devirlerde yaşayan canlı mahlûkların kireçli arazilerde bulunan kafataslarından bu gibi başlar ortaya atmaktadırlar. Eğer insan, Merih, Müşteri gibi başka bir dünyadan bizim dünyamıza gelmemiş ise, maymundan sonra böyle bir neslin mevcut olması gerekti. Bu mesele, İngilterede en yüksek bir dereceye çıkarılmıştır. Fakat, halâ ortada müsbet bir hakikat yoktur. Adem ile Havvanın cennetten gelmediğine şüphe yoktur. Fakat, Merihten veya başka bir dünyadan kopan bir dünya parçasının, birçok insanlarla beraber dünyamıza düşmesi mümkün değil midir, acaba?

«Göktaşı» dediğimiz böyle parçalar, daima dünyaya düşmektedir. Bunların Amerika kadar bir parçası da insanlarile, hayvanlarile dünyaya düşemez mi?

Gökün sırrı, henüz keşfedilemedi. Fakat, dünyanın bütün dinî kitablarında «İnsanın gökten» dünyaya gelişi hakkında mutlak bir kanaat vardır. Bu kanaat, «Nuh tufanı» gibi bir tabiî hadisenin hatırası olamaz mı? ılim, henüz bu muammayı çözemedi. Ben, Darvinin fikrindeyim. İnsan, maymundan gelmiştir. Eski masallardaki devler de yarı maymun, yarı insan dediğimiz yabani insanlardan başka kimseler de değildi.

Bu nazariyeye göre, maymunlarda ırk olduğu gibi insanda da böyle ırk vardır. İnsan ırkı:

1 — Kafatasının şekli,
2 — Saçın rengi,
3 — Gözün rengi,
4 — Beynin ağırlığı,
5 — Boy,
6 — Burun, ağız, çene, şakak,
7 — Şişmanlık, zayıflık.

Gibi yedi umumî madde ile tasnif olunabilir. Bu satırlar, pek uzun olan bu nazariyenin teferruatını kayde müsait değildir. Vacher Delapouge'ın çıkardığı son neticelere göre, insan ırkının mütekâmil şekli vardır. İnsan ırkı, insan sıfatında bir tekâmül devresi geçirmiştir. Bu mütekâmil ırk, Nordik ismi verilen sarı saçlı mavi gözlü, uzun başlı, düz burunlu, kafatasının arkası çıkık, zayıf ve boyu bir metro 75 i geçen insanlardır ki, en aşağı beş bin sene önce İskandinavyada yaşıyorlardı. Bu ırk, nereden gelmişti, nereye gidiyordu, bu sarı saçla mavi göz, havanın, soğuğun mu eseriydi?

Hiç birşey söylenemez. Çünkü İskandinavyadan daha şimaldeki Lapon, Fin, Moğol ırkları ne mavi gözlüdür, ne sarı saçlı! Hindistanın « Hindikûş » yaylâsından çıkarak Efganistan, İran, Kafkasya, Anadolu, Balkanlar ve sonra da Tuna kaynakları yolile İskandinavyaya yerleşen bir ırktır, diyenler de vesikasızdır; bunları ayni yol ile «Hindikûş»e götürenler de!

Bu ırk, ne olmuştur? hali yaşıyor mu, kayıp mı oldu?

Vacher Delapouge, beş bin seneden önce yaşayan bu ırkın tamamile ortadan kaybolduğunu iddia etmektedir. Irk, imha edilememiştir. Başka ırklarla karışmıştır. Hattâ, Fransızca «Le Temps» gazetesinde neşrettiği iki makalesinde de, Almanyadaki talebesi Dr. Friek'in bu hakikati anlamak istememesini, anlaşılmaz bir muamma bulmuştu. Bütün İngiliz etnologları, eski İngiliz Hariciye Nazırı Con Simon'un Hitlercilere karşı:

— Ben, Yahudi değilim, iliklerine kadar Arien'im!

İddiasını gülünç bulmuşlar, müşterek imzalarla neşrettikleri bir yazıda Arien namında bir ırk olmadığını söylemişlerdi.

Bu iddiayı öne sürenler, Nordik ırkın fizyolojik karakterlerini ortaya atıyorlar, Avrupada bu karakterlere uygun bir tek millet yaşamadığını da, Avrupadaki milletlerin fizyolojik şekillerile isbat ediyorlar. Çünkü, en yüksek ırk, bütün insan azalarının en mütekâmil şekillerini haiz olmak mecburiyetindedir. Tasnif, bu esasa göre yapılmıştır. Bunun için, bir adamın yalnız gözünün mavi olması, saçının sarı bulunması gibi hassalarla Nordik ırktan sayılması kabil değildir. O insan, Nordik ırkın bütün hassalarına malik olmak mecburiyetindedir. Avrupada, böyle insan kalmamıştır. Hattâ, İskandinavyada bile!

Hitlerciler: «Almanyada bu ırk vardır; Almanlar, bu ırktandır» diyorlar. Buna da « Kan nazariyesi » ismini veriyorlar. Dr. Frick'e göre, ırkı yaşatan dinamik kuvet kandır. Bu kan temiz kalınca, o ırk yaşar. Yaşayışının iradrsine hakimdir. Kan pislenince, ırk ta mahvolur; hayattaki hakimlik iradesini kaybeder.

Bu nazariye, daha ziyade Yunan hayatından çıkarılmıştır. Nietzsche'nin Yunanlı Glaucon ve Adimante'den aşırdığı fert ve devlet nazariyesinin başka bir şekilde ifadesinden başka bir şey değildir. Ne yazık ki, bu temiz kan kimsede kalmadıktan sonra Hitlerciler meydana çıkmışlardır!

Hitler, iktidar mevkiine geçer geçmez, birçok ırk memurları tayin edildi. Bunların ellerine birer ağız, yüz, burun, baş, alın, kafatası ölçmek âletleri verildi. Bunlar, Almanyanın her tarafını köy köy, şehir şehir gezdiler. Etnoğrafi kitaplarındaki Nordik adamı aradılar. Hiçbir yerde böyle bir adam bulunmadı. Meklenburg dukalığındaki birkaç milyon Nordik de tam Nordik değildi!

Hitlerciler, saf Nordik ırkın ortadan kaybolduğunu görünce, Nordik ırkın yeniden dünya yüzüne çıkarılması plânını ileri sürdüler. Birgün İsa dirilecek ya, neden Nordik ırkı dirilmesin?

Hitlercilerin bu «resurection» nazariyeleri pek meşhurdur:

1 — Köşede bucakta bulunan tam Nordik âzalı gençler toplanacak.

2 — Bu gençlerden bir «şef» akademisi açılacak.

3 — Bu şefler, Almanyanın bütün teşkilâtında başa geçirilecek.

4 — Genç bakire kızların, evlenmeden önce, bu şefler tarafından bikirleri izale olunarak ilk doğan çocukların nesli ihya olunacak!

5 — Alman kanına karışan pis kanlar temizlenecek.

Bu plân, dâhiyane miydi, bilmem?!.. Yalnız, sökmedi. Çünkü, ne böyle gençler vardı, ne bu ahlâka boyun eğecek bir cemiyet!

Hitlerciler, eski Almanyada evlenecek genç kızların kocalarından önce, köyün reisi tarafından bozulduğunu yazıyorlar, neslin bu suretle temiz kaldığını iddia ediyorlardı.

Bu nazariyeye gülmeyiniz. Hitlercilerin en salâhiyetli şefleri, böyle düşünmeyenleri öldürtmüşlerdir, ya kamplarda hapsettir-

mişler veya evlerinde işsiz, güçsüz, sessiz, sadasız bir hale girmişlerdir. Çünki, Hitlercilik hareketine iştirak edenlerin yüzde doksanı da harp ve harp sonrası Almanyasının tahsili yarıda kalmış nazariyecilerile inkılâbın ortaya attığı işsiz ve güçsüz aristokratları, her memlekette bir afet halini alan mevkisiz gençlik ve işsiz ameleden başka bir değildi. Bir şaşı âlim, böyle körler diyarında allâme olmaz da ne olurdu?

Frickin bu projesi de işe yaramadı. Zira, bizim kürt aşiretlerinde bile aşiret reisinin aşiret kızları bekâreti üzerinde tasarruf hakkı olduğu bilinmez birşey değildi. Bu cihet, aşiret ailesinin patriyalkal ve matriyalkal ananelerinden kalmış bir fena işti. Medeniyet, kadını orta malından çıkararak aileyi ve onun eseri olan bugünkü Cemiyeti kurmuştu.

Hitlerciler Almanyasında bu basit hakikatleri bilenler kalmamıştı. Hayat bu dipsiz, sapsız nazariyeleri tekmeliyor, dünyanın büyük dinamik cemiyeti de bu saçmalıklar içinde başlı başına bir «irade» olan «fikir ve his» bünyesini eridiyor, gidiyor, yazık!

Eskiden bir Almanya bilirdik ki, orada bitmez, tükenmez ilim vardı, fen öğrenilirdi. Eski dünyanın Atinası gibi bugünkü dünyaya hükmediyordu. Dünya profesörleri, Almanca öğrenilmeyince, hiçbir ilim öğrenilmez vecizesini üniversitelerde söylemekten çekinmiyorlardı.

Bu Almanya, Versaille ile yıkılmadı, yıkılamazdı. Her sene, dünyaya yeni yeni nazariye çıkaran, Nobel mükâfatının meşhur kahramanlarını yetiştiren bir milletin diriliğine karşı gelinemezdi. Bu millet, bol üniversiteleri, eşsiz mütehassısları, milleti içinden kavrayan alimleri ile «ilâhi insan» tipini yaratacaktı. Paskal'ın hükmü, yerini bulacaktı.

Bu Almanya, Kayser Vilhelm'in zamanında da böyleydi, Cumhuriyet devrinde de aynı yolu bırakmamıştı. Bugün, bu Almanya ortadan siliniyor. Bir senedir, ne üniversitelerde otoriter, profesör kaldı, ne de talebeye dersleri takibe zaman bırakıldı. Arap yağmacılarının İran ve İskenderiye kütüphanelerini yakdıkları gibi, Berlin, Münih, Dersden, Haydelberg, Lâpzik üniversitelerinin önlerinde dünya üstadları sırasına geçmiş Almanların kitapları yakıldı. F. Hitler, 30 Haziran 1934 gecesi, Bartelmiyi hazırlamıştı, Almanyada son kalan 1180 münevveri de hükümsüz öldürttü. Zaten, birçokları kaçmışlardı. Düşününüz ki, bir sene de yalnız İngiliz üniversitelerine beş yüz Alman profesörü yerleşti. Halbu ki, dünyanın her üniversitesi bu alimlerle doldu. Dünya üniversiteleri, Hitlercilerden kaçan bu alimlerin idaresine geçti. Eski Anadolu âlimlerinden Thales ve arkadaşlarının Yunanistana; Atina âlimlerinin İskenderiye, ıran, Efganistan ve Romaya ve Bizans âlimlerinin İtalyaya hicretleri gibi birşeydi.

O zamanlar, İranlıların kovdukları Anadolu âlimleri, Yunan medeniyetini, Makedonyalılardan kaçan Atina âlimleri, Roma medeniyetini, Fatihin firarileri de bugünkü medeniyetin kökü olan Rönesansı kurmuşlardı. Halbu ki, İran da, Makedonya da, osmanlı imparatorluğu da tefessuh etmişlerdi.

Almanlar, bu tarihleri bilmiyorlar mı?

Kabil mi, hiç? Bu tarihlerin en doğruları Almanyada yazılmıştı. Eski başvekil Von Papen'in meşhur kâtibi, bu tarihlerden misaller getirerek Von Papen nutkunu yazdığı için «katliam» gecesi tertip olunmuştu. Çünkü, Hitlerci şefler arasında bu nutka cevap verecek bir adam yoktu. Isparta kıralı gibi hüküm vermek lâzımdı:

— Madem ki «Hiyon»lar bizden zengin, bizden daha bilgilidir. Yarın, hükümleri altına girememenizi istiyorsanız, hepsini bu gece boğazlayınız!

Also Sprach Thor!

SON

BİR TASHİH: İkinci tefrikamızın birinci sayfasının üçüncü sütununun 9 uncu satırında... bir muhakeme galatidir,, cümlesinden sonra şu kısım ilâve edilecektir: Tarihin bu yanlış şekli, eski pancermanistlerin eseri idi. Eski Viyana Parlementosu Mebuslarından Schönerer tarafından tertip olunmuştu. Eski Pan Cermanistler, ilk mektep çocuklarının anlayacakları bir lisanla birçok risaleler neşretmişlerdi. F. Hitler, her Viyanalı ilk mektep talebesi gibi bu beş maddelik Pan Cermanist programını bilirdi:

1 — Cermenler, ırkların bir kemal şeklidir. Bunlar, dünyayı idare etmek gibi tarihî bir vazifeleri vardır. Bu vazife,

A — Ariyen ırkın kanını temiz tutmak

B — Bütün Ariyenleri içine alan bir avrupa devleti kurmak

C — Dünyanın diğer milletlerini de Adriyen şeflerle idare etmek

Nietzsehe'nin dediği gibi, ezici, kırıcı ve lüzumunda merhametsizce öldürücü bir "A S" lar kuvveti, ekseriyet hukukuna hükmetmelidir!

2 — Bu asırdaki demokras fikri, Yahudi âlimleri tarafından tertip olunmuş bir tuzaktı. Yahudiler, bu tuzakla bir esir milletler hukuku kurmuşlardır. İncil, tevrat gibi esir milletlerin geri ahlaklarını bildiren "sulhçuluk, insanlar arasında müsavilik, merhamet, tek adalet, dünya kardeşliği, hürriyet" gibi ideleleri ilâhileştirmişlerdir. Sonra da S. Pierre ile Romayı, Pavlus ile Bizansı, Muhammet ile de beş bin senelik ıranı yıkdılar.

Nurdikler, rönesansla kendilerine gelmeğe başlamışlardı. Pağanizim, yahudiliğe galebe çalıyordu. Yahudiler, yeni bir plân tertip ettiler. Mason teşkilâtı ile büyük Fransız ihtilâlini çıkardılar, tekrar dünya işlerini ellerine aldılar.

3 — Gazetedeki yazı...

H. A. P.

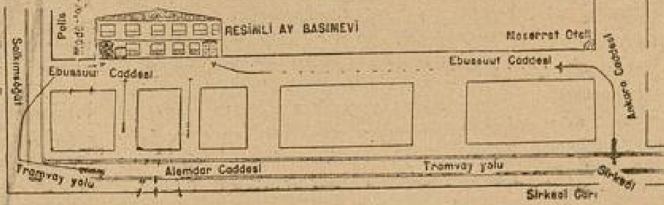

Sayın Bayan ve Baylar:

(Resimli Ay) Basımevinin bulunduğu bina, yeni, yapılacak (Adliye Sarayı) için istimlâk ediliyor. Bu sebeple müessesemiz, önümüzdeki Mayıs ayı içinde, Sirkecide Ebussuut caddesinde 1-3 numaralı dairelere: (Eski Mahmut Bey Matbaası ile Karyola Fabrikasının olduğu yer) naklolunuyor.

Yukarıdaki kroki, sayın satıcılarımızın ve müşterilerimizin, binamızı kolayca bulabilmelerine hizmet edecektir. Posta ile gönderilecek her türlü mektup, paket, havale ve saire için: (İstanbulda Resimli Ay Basımevi Türk Limitet Sosyetesi) adresini yazmak kâfidir.

Basımevimize karşı bugüne kadar gösterilen inan ve ilginin devamını diler, derin saygılarımızı sunarız.

RESİMLİ AY BASIMEVİ T. L. S.

LİNDBERG'İN Oğlunu

ÖLDÜREN, CEZASINI NASIL GÖRDÜ?

Okyanosu birinci defa tayyareyle Amerikadan Avrupaya doğru geçen.. bir hamlede Nevyork Paris seyahatini başaran Lindbergi hep biliriz. Bu cesur tayyareci, bu muvaffakıyetinden sonra büyük bir şöhret ve bir servet sahibi oldu. Ondan para koparmak isteyen birtakım alçaklar, kendisine ve karısına birçok tehdit mektubu gönderdiler. İstedikleri para verilmezse henüz pek küçük olan yavrularını kaçıracaklarını yazdılar. Amerika zabıtasının bütün tedbirlerine, takayyüdlerine rağmen yavrucağızı kaçırdılar ve öldürdüler. Bu mel'un cinayeti işleyenin kim olduğu uzun müddet meçhul kaldı. Zabıtanın bu aczi karşısında Amerika efkârı umumiyesinde müthiş bir galeyan hasıl oldu. Uzun takiplerden sonra katil elde edilerek adaletin pençesine teslim olundu.

Bu heyecanlı mahkeme safhaları senelerce sürdü. Katil Hauptman cürmünü sonuna kadar inkâr etti; fakat jüri heyeti pek uzun münakaşa ve derin araştırmalardan sonra idam hükmünü verdi. Bu hüküm geçen ay zarfında infaz edilmişdi.

« Amerikan Magazin » muhbirlerinden biri, Hauptmanın idamı sırasında -Amerika kanunlarına tevfikan hazır bulunması gereken - resmî şahitler arasında bulunmuş; ihtisaslarını mecmuasında şöyle yazıyor:

«Hauptmanın öldüğünü gördüm. Elektrikle idama ilk defa şahit oluyordum. İtiraf ederim ki, zihnim birkaç gündenberi bu mevzu üzerinde işliyordu, ve bu iskemle üstünde ölüm hakkında edindiğim fikri, hakikat tekzib etti.

Herkes gibi ben de, gazetelerin bu husus verdikleri tafsilâtı birçok defa okumuştum; ve 2000 voltluk cereyanın korkunç sadmesi altında muhtelic bir vücud, kıvrılmış eller ve ayaklar, şeklini değiştirmiş bir yüz tasavvur ediyordum. Bunda yanılıyormuşum. Elektrikle ölümün manzarası her zaman böyle korkunç değildir. Bu ölüm, Bruno Hauptmanın ruhunu, sanki şahitlerin, hatta belki de bizzat mahkûmun farkına varamadıkları, yumuşak bir darbe ile aldı.

Trenton hapisanesine, bu gün öğleden sonra geldiğim zaman, oranın büsbütün yabancısı değildim. Geçen salı günü bir defa daha buraya çağırılmıştık. O gün en gürültülü gündü, ve halkın fartı heyecanı bizi de hummalı bir haleti ruhiye içinde bırakmıştı. Fakat bu gün kalabalık daha az, ve daha sakin. Heyecan fazla devam edememiş, azalmıştır. Biz şahitleri de bu kadar sakinleştiren belki bu umumî bezginliktir.

Garibdir ki Hauptmanın artık öleceğini, bu akşam hepimiz biliyoruz. Salı günü, idam hükmünün infaz edilemiyeceğini anlatan esrarengiz bir his içindeydik. Halbuki asıl bu gün sinirlerimize hâkim, ölümün, önüne geçilmesine imkân olmıyacak derecede kat'i bir hakikat olduğu kanaati karşısında sakin bulunuyoruz.

Uzun muayeneler

Demirparmaklığı geçtik. Ceblerimizi yokladılar. Bu ilk muayene çabuk oldu, fakat bununla kalmıyor, ölüm odasına girinciye kadar tam altı kere muayeneden geçeceğiz, ve adeta soyunmuş bir vaziyete gireceğiz.

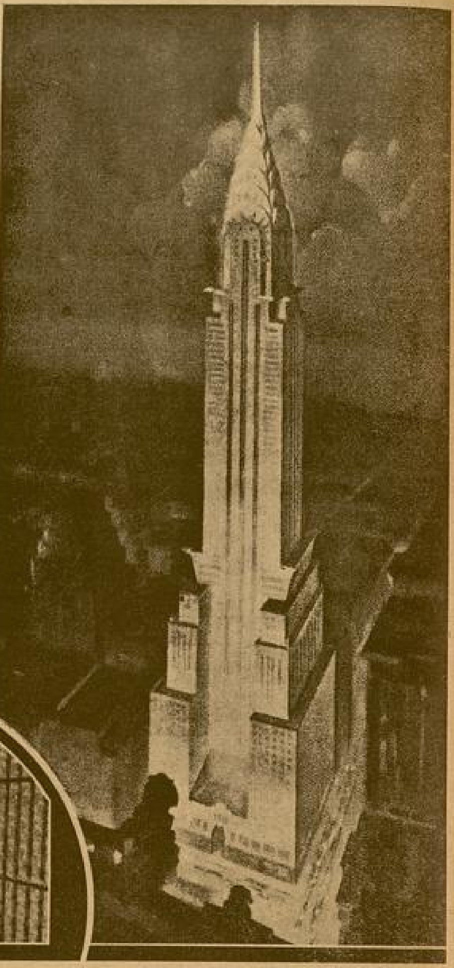

Katil Hauptmann

Şimdi Kimberlingin yazıhanesine bitişik odadayız. Saat yediyi çeyrek geçiyor, sigara içiyor ve konuşuyoruz.

Bu intizar uzun sürüyor ve muhakkak ki bu gecenin en heyecanlı dakikası budur.

Saat 8 de, izin kâğıdımı uzun uzadıya muayeneden geçirdiler. Sonra miralay Kimberling odaya girdi ve uzun bir nutuk söyledi. Sükûn tavsiye etti ve hapisaneye fotoğraf makinesi sokmağa teşebbüs edersek nekadar şiddetli muamelelere uğrıyacağımızı anlattı. Bu akşam en çok korkulan şey bu fotoğraf meselesi. Çünkü, biraz sonra ölecek olan adamın hayalini tesbit etmek için bazı gazetelerin çok şeytanca plânlar kurduklarına dair aylardanberi dolaşan rivayetler var.

Saat sekizi beş geçe bizi ikişer ikişer sıraya koyup bir muhafızın gözcülüğü altında hapisane avlusundan geçirdiler. Dört köşe, küçük bir bina olan ölüm evini uzaktan görünce tanıdım. Yolda üstümüzü başımızı dört defa daha aradılar ve binanın kapısından gireceğimiz sırada daha sıkı bir muayeneden geçtik. Havanın soğukluğuna rağmen, rüzgâr ortasında adeta tepeden tırnağa kadar soyunduk.

Ölüm odasında

Nihayet girdik. Çıplak, soğuk, kuvvetli ampullerle çok fazla aydınlanmış bir oda. İskemlenin karşısına arka arkaya sıralar dizilmiş. Bu iskemle 1906 senesinde yapılmıştır. Kaba ve garib bir manzarası var. Duvara tellerle bağlanmış. Oturduk. Ben, iskemleden dört metro ötede, ikinci sırayı işgal ediyorum.

Muhafızlar bizi gözlüyorlar. Burada geçireceğimiz müddet zarfında gözlerini bizden asla ayırmıyacaklar. Kimberling tekrar yanımıza geldi, ve gene bize bazı sözler söyledi. Kımıldamak, elimizi cebimize sokmak ve ayağa kalkmak yasak. En ufak şüpheli hareket derhal kapıdışarı atılmağa kâfidir.

Cellâd hazırlanıyor

Karşımda, bir köşede, alelâde, beyaz bir lâvabo duruyor. Cellâd Robert Elliot bir tasın üstüne iğilmiş, süngerlerini suya batırmakla meşgul. Arkası bize dönük. Zayıf, fakat hâlâ dik bir ihtiyar sırtı. Ebediyet kadar uzun gelen bir sükût içindeyiz.

Arkadaşlarıma bakıyorum. Hepsi sakin görünüyorlar. Ben de öyleyim. Bütün bunlar neden bu kadar basit, bu kadar tabii? Bu derece az teessür duyduğuma şaşıyorum.

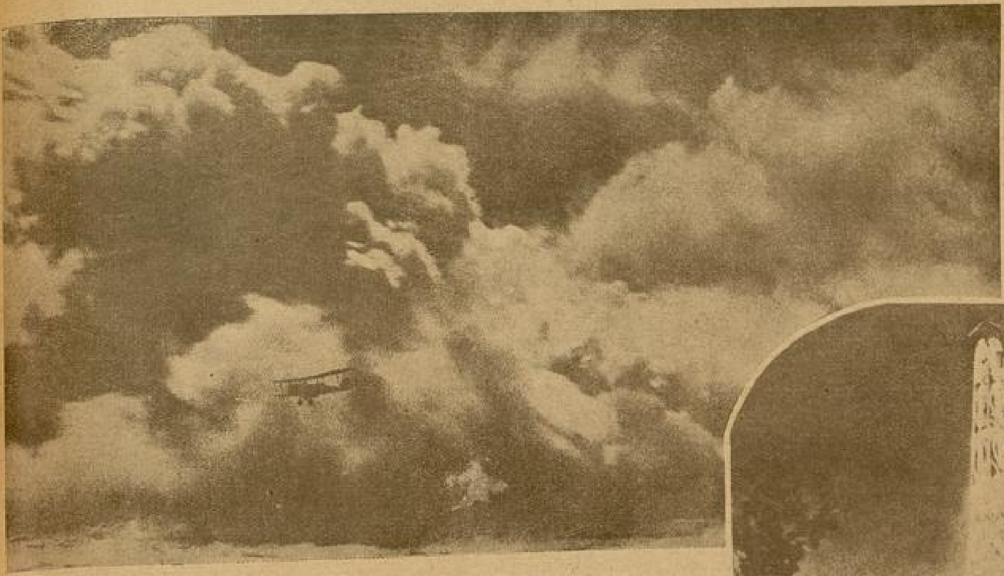

Lindberg, ilk defa Amerikadan Avrupa topraklarına böyle uçmuştu..

Hauptman geliyor

Birdenbire, küçük bir kapıya doğru ayak sesleri yaklaşıyor. Kapı açılıyor, üniformalı iki muhafız görünüyor. Kapı dar olduğu için muhafızların ortasında bulunan adam biraz geride kalıyor. İki muhafız içeri giriyor. Hauptman onların peşinden yürüyor. Sonra üç kişi daha giriyor. Bu dakikayı heyecanla bekliyordum. Hauptmanı hiç görmemiştim. Gazeteler onun bitkin bir halde olduğunu, korkudan harab olmuş bir enkaz haline geldiğini yazıyorlardı. Halbuki önümden, bir metro ilerimden geçen adam gayet sakin. Yüzü balmumu gibi beyaz. Yüzünde iki günlük traşı var. Tabii bir yürüyüşle ilerliyor. Muhafızların yardımına ihtiyaç göstermiyor.

İçeri girince etrafa bir göz gezdirdi, bizleri süratle süzdü. Halinde korkuya ve sinire delâlet eden hiç birşey yok. Öfkeli veya meydan okur gibi de değil.

Hauptman, buraya, herhangi bir kimsenin, tanımadığı bir yere gelişi gibi giriyor. Bakışında normal bir dikkat ifadesi var.

Elektrikli sandalyede

Doğruca iskemleye yürüdü ve oturmak üzere, tamamen tabiî bir hareketle döndü. Muhafızlar, kendisini, derhal bağladılar, bacaklarını ve kollarını iskemleye tesbit ettiler. Ayni zamanda, cellâd, onun başına madenî bir tas geçirdi ve iskemlenin arkasına bağlı maskeyi düzeltti. Mahkûmun sağ bacağına ikinci elektronu bağladı. Pantolonu kesilmiş fakat cellâd bunu dizkapağının üstüne sardı.

Şimdi, yalnız, Hauptmanın, koltuğun kenarlarına dayalı olan ellerini görüyorum. Dikkatle bu ellere bakıyorum, takallûs bile yok. Parmakları, tabiî ve yumuşak bir şekilde kıvrılmış.

Müthiş saniye

Cellâd elini uzattı ve serbest bir hareketle volanı oynattı. Dinamoların homurdamasını bekliyordum. Önce hiç birşey işitmedim, sonra, bellibelirsiz, hafif bir gürültü oldu Mahkûmun vücudunun müthiş bir sarsılma içinde kıvranacağını zannediyordum. Bu vücud titremedi bile.

Aldandığımı, işe daha başlanmamış olduğunu zannettim. Eller, hep koltuğun kenarında, ayni tabiî vaziyette duruyor. Fakat, birdenbire, Hauptmanın alnından, solgun bir duman, bir nevi buhar yükseldi ve madenî tası kapladı.

«Bu adam ölmüştür»

Cellâd, eli hâlâ volanda, mahkûma iğiliyor. Hauptmanın vücudü, belli olmıyacak derecede hafifçe çöktü. Dinlenmek isteyen bir kimsenin kendini koyuverişi gibi birşey. İşte o kadar. Hauptmanın peşinden gelen ve alçak sesle Almanca dualar okuyan iki papaz sustular. Hiçbir gürültü işidilmiyor. Doktorlar ilerliyorlar ve madenî tası çıkarıyorlar.

Hauptmanın yüzünde sükûnet görülüyor, gözleri kapalı. Doktor gözkapaklarını aralık edip gözün akına bakıyor. Sonra gömleğini açıyor, kalbi stethoscopela dinliyor ve bize dönüyor: «Bu adam ölmüştür» diyor. O zamen muhafızlar, cesedi çözüyorlar, başka bir kapıdan çıkarıp fethimeyit odasına götürüyorlar.

Biz de kalkıyoruz, ikişer ikişer avluya çıkıyoruz. Hava soğuk ve ortalık karanlık. Birer sigara yakıyoruz. Hiç kimse müteessir görünmüyor. Gözümüzün önünde bir adamın can verdiğini gördük, bunu biliyoruz, fakat, kendimizin de fani olduğumuzu bildiğimizdendir ki bu ölümün fecaatini tasdik ediyoruz. İşte bundan dolayı sükûtiyiz, bir ölüm seyrettiğimiz için değil.

Bu yavaş, sessiz yıldırımlanış, şimdiye kadar gördüğüm lâkaydile karşılanacak şeylerin en garibidir.»

***

Katilin Son Sözleri:

Hauptman, koltuğa bağlandığı sırada, güçlükle işitilebilen birkaç söz söylemiştir. Şahitlerden bazıları:

— Masumum... Huzuru ilâhide masumum!

dediğini söylüyorlar.

İlk elektrik cereyanı saat 20 yi 41 geçe verilmiştir. Bundan sonra birer dakika fasıla ile iki cereyan daha verilmiştir. Bu sırada idamda hazır bulunan gazetecilerden ikisi bayılmıştır.

Hauptmanın mazisi

Hauptmanı bu akıbete sürükliyen, daha ziyade, mazisi olmuştur. Hauptman harbden sonra, doğduğu şehirde birtakım hırsızlıklar yapmıştır. 15 mart 1919 da, bir hempasile beraber Bernbruch Belediye reisinin evini soymuşlar, ertesi gece bir deri tüccarının evine girmişlerdir. Bundan iki hafta sonra, Hauptman, bir köşkü soymuş, bir müddet sonra, gene ayni arkadaşile beraber, yolda bir kadını çevirmişler ve o sırada Hauptman, arkadaşına:

— Ne vakit kaybediyorsun, vursana!

diye bağırmıştır.

Hauptman bu vak'alardan sonra birkaç defa tevkif edilmiş, kaçmış ve en nihayet Amerikaya sığınmıştır. Orada Ellis Islandda Amerika polisinin elinden de üçüncü defa kaçıp Nevyorka gitmiş ve izini kaybettirmiştir.

Lindenberg'in çocuğunu nasıl kaçırdıkları, ne feci bir surette öldürdükleri malûmdur. Bu cinayetin davası senelerce sürdü. İdama mahkûm olan Hauptman cezasını bu suretle gördü.

YÜRÜYEN MERMER HEYKEL

Yazan:

E. NESBİT

İngilizceden çeviren.

ÖMER AKYALÇIN

Bütün hayatım müddetince bol paranın ne demek olduğunu anlamamıştım, çünkü ancak günü gününe yaşayabilecek kadar kazanabiliyordum. Hele evlendikten sonra vaziyet bütün kötüleşti; o zamanlar ressamlık yapıyordum ve karım Lora da mecmualara hikâyeler yazıyordu. Şehirde yaşamak bizim için mümkün olmıyacağından civarda küçük bir ev aramak mecburiyetinde kaldık. Önce uğraşmamız boşa gitti, fakat aradan çok geçmeden istediğimizden âlâsını bulmıya muvaffak olduk. Evimiz, ekseriya pazarları geldiğimiz bir tepenin üzerindeki Brenzet köyünde idi. Elli metre ilerimizde, bahçesinde oturduğumuz kilise vardı. Evimizin, vaktile çok büyük bir bina olduğu temel ankazından belli oluyordu; herhalde asıl bina yıkıldıktan sonra kalan ankazla bu kısmı tamir etmişlerdi. Evin etrafı, çok güzel, fakat bakımsız bir bahçe ile çevrili idi.

Karımla iyi bir muayeneden sonra evi, inanılamıyacak kadar ucuz bir fiyata tuttuk. Hizmetçi olarak iri yarı bir köylü kadını bulduk, işi ve yemeği pek hoşumuza gidiyordu. Akşamları bize haydut ve kaçakçı hikâyeleri, ve bazen de uydurmasyon cin peri masalları anlatırdı.

Az zamanda bütün ev işlerimizi Mrs. Dormana bıraktık, onun anlattığı hikâyeleri de karım Lora kaleme alarak mecmualara gönderiyordu.

Böylece üç ay geçti, karımla fevkalâde iyi geçiniyorduk, aramızda en ufak bir anlaşamamazlık bile olmamıştı.

Bir İlkteşrin gecesi biricik komşumuz genç bir İrlandalı doktorun evine ziyarete gitmiştim. Lora evde kalmış yazmakta olduğu bir vodvili tamamlamakla meşguldü.

Giderken çok neşeli bırakmıştım, döndüğüm zaman elinde mendil pencerenin kenarında ağlar buldum.

— Allah aşkına karıcığım, dedim, ne var? ne oldu?

Karım:

— Mrs. Dorman! diye hıçkırdı.

— Mrs. Dorman mı?.. dedim. Ne yaptı sana?!

— Ayın sonundan önce bizi terkedeceğini söyledi, halası çok hasta imiş de onu görmeye gitti. Fakat asıl meselenin bu olmadığını çok iyi biliyorum, bize geldiği zaman da halası hasta idi. Herhalde onu birisi kandırdı, vaziyeti o kadar tuhafdı ki tarif edemem.

— Üzülme yavrum! dedim Benim de mi ağlamamı istiyorsun?., Doğrusu bir erkeğin karısı yanında ağlaması pek ayıp olur.

— Peki ağlamıyorum; dedi. Fakat mesele cidden mühimdir, kasaba halkının nekadar acaip kimseler olduklarını bilirsin. Birisinin kaçındığı bir işi hiçbirisi üzerine almaz, bütün ev işi, yemek, bulaşık benim üzerime kalacağı gibi, kuyudan su çıkarmak odun getirmek gibi işler de

sana düşecek. Bu işler bütün çalışma vaktimizi alacağından, parasız da kalacağız.

Ona, ev işi üzerimize kalsa bile yine para kazanmıya vakit bulabileceğimizi anlatmıya çalıştım, fakat bir türlü üzüntüden kurtulamıyordu.

— Bir kere de Mrs. Dorman ile konuşayım, dedim. Belki aylığının arttırılmasını isteyecektir. Hadi kalk kiliseye kadar gidip gezelim, çok güzel mehtap var.

Kilise güzel bir yapı idi. Ekseri mehtaplı gecelerde oraya kadar gider gezerdik; evden çıkınca küçük bir ağaçlıktan geçer, ve iki tarafı tarla bir keçi yolundan yürüdükten sonra, kilisenin bahçesine varırdık. Kilisenin etrafı, kocaman dalları, binanın damına kadar uzanan karaağaçlarla kaplı idi. Giriş kapısı Norman tarzında geniş ve alçaktı. Kalın meşe bir kanat, kuvetli demir rezelerin üzerinde takılı idi. Içerde kemerlerin loşlukta heybetli bir görünüşü vardı. Pencereler dışardaki karaağaçların gölgelerini hayal meyal gösteren renkli ve çok kıymetli camlarla tezyin edilmişti. Kürsünün iki tarafında taştan kaideler üzerinde duran tam insan cüssesinde boz renkli silâhşor heykelleri, elleri üzengide, at üstünde uçar vaziyette göze çarpardı. İsmi unutulmuştu, fakat köylülerin onun hakkında anlattıklarına göre hayatta iken fena ruhlu ve katil bir kimse imiş. Bütün mallarını yağmacılıkla toplamış, fakat sonunda Tanrının başına yağdırdığı yıldırımlar altında evi yıkılmış - ki bu bizim oturduğumuz evin yanındaki harabe imiş - silâhşör de altında kalarak ölmüş. Bu kadar kötü kişi olmasına rağmen zenginliği mihrabın yanındaki yerlere heykelinin dikilmesine sebep olmuş.

Bu heykelin mermerde bile çatık duran yüzüne bakanlar, hiç tereddüt etmeden bu hikâyeye inanırlardı.

O gece kilisenin bahçesi çok güzeldi, karaağaçların altındaki taş kanapede geceyi dinliyerek epi oturduk, ve geç vakit tekrar eve döndük.

Mrs. Dorman köyden dönmüştü, hemen başbaşa konuşmak üzere yanıma çağırdım.

— Mrs. Dorman! dedim; yanımızdan ayrılmak istemenin sebebini bilmek isterim.

— Ayın sonundan önce yanınızdan ayrılmam lâzım Bayım! dedi.

— Peki bizde ne kusur buluyorsun. Diye sordum.

— Katiyen böyle birşey aklınıza gelmesin; dedi. Siz ve eşiniz bana çok iyi muamele ediyorsunuz.

— Şu halde aylığın mı kâfi gelmiyor?

— Ne münasebet efendim, artıyor bile.

— Şu halde ayrılmana bir sebeb göremiyorum.

Korku ile hemen atıldı :

— Kalmam imkânsız Bayım, biliyorsunuz ki halam hasta.

— Bize geldiğin zaman da halan hasta idi, dedim. Hiç olmazsa, biz birisini bulana kadar bir ay daha kalmalısın.

— İmkânsız Bayım; dedi. Perşembe günü muhakkak gitmeliyim.

O gün de pazartesi idi.

— Bize hiç olmazsa bir hafta önceden haber vermen lâzım gelirdi, bilirsin ki karım ev işini yapamaz. Şu halde bir hafta daha kalmalısın.

— Bu hafta kalamam fakat isterseniz gelecek hafta tekrar geri gelirim.»

— Bu hafta bizden ayrılmana sebep ne, hadi şunu söyleyiver? diye merakla sordum? Mrs. Dorman birden titredi ve istemiyerek:

— Biliyorsunuz ki dedi, eskiden bu ev çok büyükmüş, sahiplerinin de kötü kişiler olduğuna göre burada geçen vakaların pek hayırlı şeyler olmıyacağı muhakkaktır.

Mrs. Dorman bunları anlatırken sesi ve ifade tarzı o kadar tuhaftı ki, arasıra tüylerimin ürperdiğini hissediyordum. Karımın odada olmadığına sevinmiştim, evden korkacağı ve bu yüzden rahatımızın da kaçacağı muhakkaktı.

Mrs. Dorman dedim, bana açıkça anlatabilirsin, böyle şeyleri alaya alacak kadar çocuk değilim.

Böylece pek de yalan söylemiyordum.

— Şu halde Bayım! dedi, kilisede mihrabın yanındaki tunç heykeli görmüşsünüzdür ?

— Şu silâhşor heykeli mi ? diye sordum.

— Heykel şekli verilmiş korkunç kişiden bahsediyorum, dedi.

Bu anlatış benim görüşümden bambaşka idi (Heykel şeklinde korkunç kişi) ne demekti bu?

— Anlattıklarına göre... diye Mrs. Dorman başladı: her sene azizler günü (ki ıkinciteşrinin birinci günü) arifesinde saat on birde mermer silâhşor canlanır ve taş kaidesinden inerek kilisenin içinden geçer, kapıdan çıkar ve keçi yoluna sapar. Yerlerin yaş olduğu zamanlar ertesi sabah onun ayak izlerini bulmak mümkün olur.

— Peki böyle nereye gider?.. diye merakla sordum.

— Buraya, eskiden oturduğu evine Bayım. İşte bu sırada önlerine kim çıkarsa,...

— Sonra! diye merakla sordum.

Ağzından başka lâf almak mümkün olmadı o yalnız halasının hasta olduğunu ve gitmesi lâzım geldiğini söylüyordu.

— Eğer siz o geceyi burada geçirmekte ısrar ederseniz, dikkatli olunuz! Kapının üzerine ve pencerelere salip işaretleri çiziniz ve aslâ kapınızı açık bırakmayınız.

— Şimdiye kadar onu yürürken gören olmuş mu? diye sordum. Geçen sene burada kim oturuyordu ?

— Hiç kimse, Bayım, evin sahibi kadın yazları oturur, ve o geceden bir kaç ay önce şehre döner. Sizi bir müddet için terkettiğime çok müteessirim, fakat halam hasta olduğundan gitmem lâzım.

Korkusunun hakikî sebebini anladıktan sonra fazla ısrar etmek istemedim.

Loraya duyduğum hikâye hakkında hiç birşey söylemedim, niyetim muayyen gün geçtikten sonra meseleyi hikâye etmekti.

Bir iki gün sonra Mrs. Dormanın anlattığı hikâyeyi ben de unutmuştum, Loranın yağlıboya bir resmini yapmakla uğraşıyordum, karımı çok sevdiğimden kendisi ve resminden başka birşey beni alâkadar etmiyordu.

Perşembe günü Mrs. Dorman gitti hareketinden önce karıma:

— Kendinizi üzmeyiniz Bayancığım ! dedi; biriken işleri haftaya ben tamamlarım.

O gün hadisesiz geçti, Cuma günü olanları da aşağıda okuyacaksınız.

Sabah erken kalkmıştım, mutfağa inip ocağı yaktığım sırada karım da yanıma geldi. Bir ilkbahar sabahı kadar güzel ve parlaktı, kahvaltıyı beraber hazırladık, ye güle oynaya yedik, sonra ev işleri çabucak bitti. Öğleye kadar kitapların tozlarını almak ve eşyaların yerlerini değiştirmekle meşgul olduk; Lora her vakitden fazla bir neşe ile çalışıyordu; her halde çoktanberi elini çekmiş olduğu ev işlerini tekrar yapmaktan hoşlanıyordu. Öğleden sonra kırlara çıktık, evlendiğimizdenberi böyle seviştiğimizi ve iki âşık gibi kırlarda dolaştığımızı hiç hatırlamıyorum. Akşam üzeri grubu seyrettikten sonra evimize döndük.

Yemekten sonra salonda oturuyorduk, karımın sabahki neşesinin kalmamış olduğunu gördüm.

— Müteessir görünüyorsun karıcığım? Diye sordum.

— Evet, müteessirim. Diye cevap verdi; doğrusu, içimde bir sıkıntı var. Eve girdikten sonra birkaç defa ürperdim, içerisi pek soğuk olmasa gerek?...

— Soğuk yok; dedim.

Karım tekrar ürperdi :

— Nasıl anlatayım sana bilmem; içimde kötülük olacağını bildiren bir ön sezi var; sende hiç böyle şey olduğu var mıdır?

— Olsa bile böyle şeylere inanmam diye cevap verdim.

— Ben inanırım dedi. Babam öldüğü gece ben çok uzakta idim, fakat sanki yanında imiş gibi biliyordum.

Cevap vermedim, elimi elleri arasına alarak bir müddet ocaktaki alevlere baktı, sonra yerinden kalktı kanapenin arkasına gelerek başımı okşadı.

— Ben de çocuk gibi konuşuyorum; dedi. Birşeyim yok, hadi kalk ta biraz piyano çalalım.

İki saat kadar piyano çalıp şarkı söyledik.

Saat on buçuk olmuştu, son bir pipo doldurdum, fakat karım o kadar renksiz ve halsiz görünüyordu ki, odanın havasını bozmak istemedim.

— Pipomu dışarda içeceğim.

— Ben de gelmek istiyorum.

— Sen içerde kal sevgilim! diye cevap verdim. Yarın akşam çıkarsın, ben şimdi gelirim sen yatağa gir.

Öpüştük, ayrılacağım sırada tekrar boynuma sarıldı, bırakmıya niyeti yoktu, birşeyden korkuyormuş gibi titreyordu. Saçlarını okşadım :

— Güzelim! bu gün ev işleri seni çok yordu hemen yatmalısın.»

— Hiç yorulmadım sevgilim, bilâkis çok güzel bir gün geçirdik, dışarda çok kalma emi ?

— Hemen döneceğim, diyerek çıktım.

Hemen döneceğim için kapıyı aralık bırakmıştım.

(Arkası 32 inci sayfada)

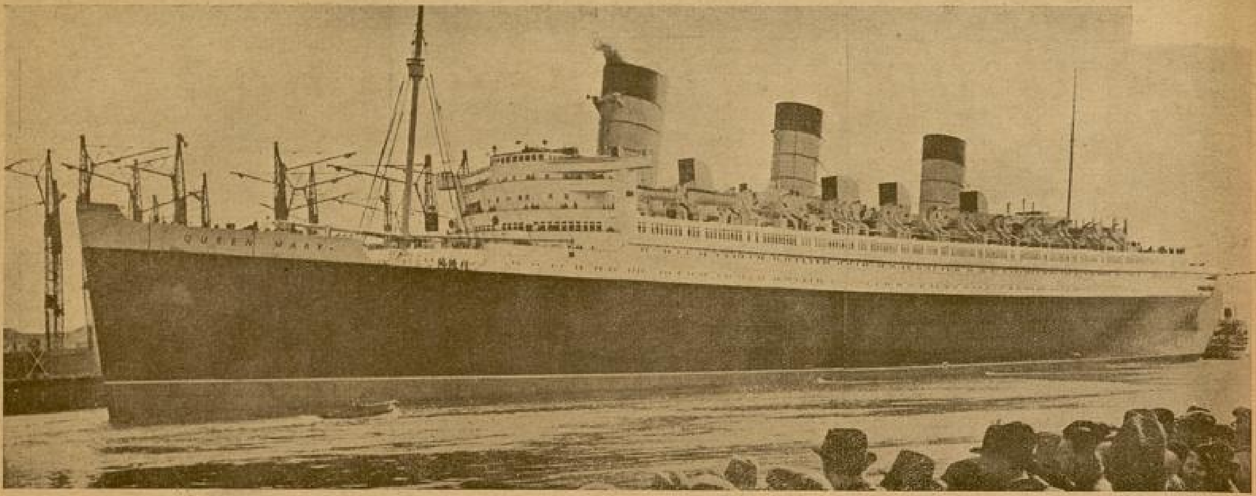

Kraliçe Mari Transatlantiği.

TRANSATLANTİK YARIŞI

◆

İngilizlerin «Kıraliçe Mari» yüzen şehri, Fransızların Normandisini bastırdı.

◆

1900 senesinden sonra İngiltere ile Birleşik Amerika Cumuriyetleri arasında büyük bir «Transatlantik yapma» rekabeti başlamıştı. Asırlardan beri deniz saltanatını muhafaza eden, gerek harp ve gerek ticaret donanmalarında daima birinci olan İngiltere, bu imtiyazını başka bir millete bırakmağa bir türlü razı olmıyordu.

İngilizler, parça ve tonaj yekûnu itibariyle bu rüchanlarını halâ muhafaza etmektedirler; ancak son senelerde Almanlar, İtalyanlar, Fransızlar tarafından yapılan bazı ticaret sefineleri sür'at ve tonilâto itibariyle birinci safa geçmişlerdir. Meselâ İtalyanların «Reks»i sür'atce, Almanların «Bremen» i büyüklükçe birinci olmuşlardı.

Bu vaziyet karşısında İngiliz ve Fransız tezgâhları büyük bir faaliyete giriştiler. İngilizler «Kıraliçe Mari» yi, Fransızlar da «Normandi» yi inşaya başladılar. Bu iki Transatlantiğin plânları son derece gizli tutuldu. İngilizler, Fransızların 70,000 tondan yüksek bir gemi yapacaklarına katiyen ihtimal vermedikleri için, «Kıraliçe Mariyi» 73000 üzerinden yapmakta idiler.

Fransızlar, bu yarışı millî bir izzetinefis meselesi telâkki ederek geceli gündüzlü çalıştılar; ve geçen sene «Normandi» yi denize indirdiler. Bu geminin boyu 313,75 genişliği 36,40 metre, istiabı 76000 ton idi.

Bu netice İngilizleri inkisara uğrattı.

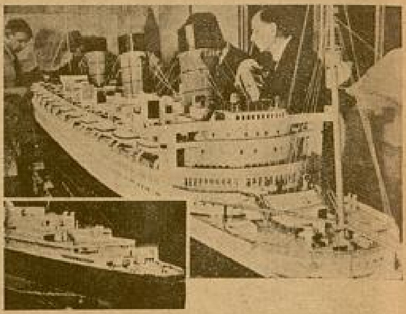

Transatlantiğin küçük modeli.

«Kıraliçe Mari» nin inşaatı yavaşlatıldı. Mühendisler çok ince ve derin hesaplara giriştiler. Tezgâhda, bitmek üzere bulunan bu gemiyi Normandiden daha büyük bir hale koymak için çareler aradılar.

Nihayet «Kıraliçe Mari» inşasında doğrudan doğruya veya bilvasıta 250,000 kişinin çalışmasından sonra, martın son günlerinde denize indirildi.

Tezgâhtan inip hareket ederken Clyde de iki kere karaya oturdu; fakat bir hasara uğramadı.

Şimdi bu Transatlantik üzerinde mütemadiyen sürat ve diğer birçok tecrübeler yapılıyor.

Kıraliçe Marinin boyu 330,65, genişliği 38,33; denizden güverteye kadar olan yüksekliği 43,85, bacalarına kadar 58,47, direğinin tepesine kadar 76 metrodur. Makineleri 200,000 beygir kuvvetindedir. İngilizlerin bütün gizlemelerine rağmen istinabı da 78000 tondur. Sür'ati 33 milden fazladır. Kıraliçe Marinin sür'at rekorunu da kıracağı kuvvetle umulmaktadır.

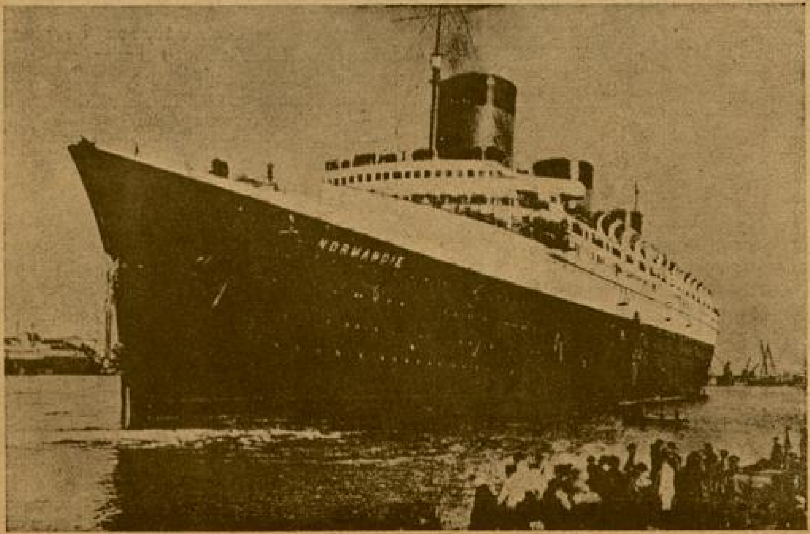

Kıraliçe Mariye rakip Fransızların Normandi'si

Süleyman İnger Öldü...

Yazan :
ZEYNEL AKKOÇ

Eski Somali Kıralı Süleyman İnger, geçenlerde Oraeda (Transilvanya) şehri civarındaki malikânesinde ve 72 yaşında öldü. Hastalığından birkaç gün önce iki muharrir, İngeri ziyaret ederek kendisile Habeş harbi hakkında görüşmüşler.

Muharrirlere göre : Eski tahtlara benzeyen koltuğuna gömülen İnger, halâ kibar ve naziktir. Başında fes, masası üzerinde Plevne kahramanı Osman Paşanın portresi, ve duvarda Plevne harbini temsil eden bir lâvha ile İngerin odası eski hatıraları uyandırmağa büyük bir mevzu teşkil ediyor.

İnger 1905 denberi inzivada yaşıyordu. Birkaç samimî arkadaşlarından başka kimseyi kabul etmiyordu. Onlara da ancak neşeli zamanlarında, maziden bahseder Gazi Osman Paşayı hürmetle anardı.

İngerin 30 senelik sakin hayatı kendisini unutturmuştu. Halbuki bundan 50 sene önce üç büyük devletin nazarı dikkatini celbetmiş, ve diplomatik mahafilde ona dair sahifalarca yazılar yazılmıştı. İnger Türk kumandanı olarak Türk politikasını Afrika müstemlikesinde müdafaa etmiş, ve son zamanlarında Somaliyi ıslah ederek onu medenileştirmeğe çalışmıştı. İlk Avrupalı ıslahatçı olarak Somalinin zenginliğinden istifade etmiştir.

***

İnger Macardır. Tamşuvar şehirinde doğmuştur. Şimdi Triyanon muahedesine göre Tamşuvar Macaristan haricinde kalmıştır. İnger genç yaşlarında harp mektebini bitirip Macar ordusunda birinci mülâzım olmuştu.

Sonra Viyana 85 inci piyade alayına zabit tayin olundu, ve oradan Bosnaya alayile beraber gönderildi. Bir müddet sonra bir kalenin muhafaza kumandanı tayin olundu. Müslüman olan kale etrafı halkı İngerle sıkı münasebette idiler. Bu münasebet İngerin fikri ve mantıkı üzerinde tesir ederek ona ait tarihi hatırlattı.

Büyük babası, Macar İstiklâl harbinde Kassuthe ile beraber epey mücadele ettikten sonra, mağlûp olmuş ve Türklere iltica etmişti. İstanbula gelen bu büyük baba, Türklerden gördüğü iyilik ve adilâne hareket neticesi, Türk tabiiyetini kabul etmiş ve ıslâm olmuştu. Hattâ ismini de değiştirerek Abdullah yapmıştı.

Bu hatıra ve kale halkile olan sıkı münasebet İngerde derin aksülameller vücude getirdi. Derhal vazifesinden ayrılarak İstanbula gitti ve Türk tabiiyetine girerek ıslâm oldu, Süleyman ismini aldı.

İnger İstanbula gelince büyük babasının dostu olan Gazi Osman Paşa ile tanıştı, ve onun büyük teveccühünü kazandı. Bunun üzerine Gazi Osman Paşa kendisine: «Senden, büyük babandan daha fazla hizmetler beklerim» demesile onun yaveri oldu.

Bu suretle cesur ve doğru yapılı olan İnger, lâyik olduğu vazifeyi ve istifade edilecek adamı bulmuştu.

Arabçayı ve Türkçeyi ana dili gibi biliyordu. O zamanın telâkkisi gibi İslâm dinine çok merbut oldu.

İşte bu sıralarda Türkiyenin Afrika müstemlikelerinden türlü türlü karışık haberler geliyordu. Oradaki kabileler, kendi aralarında olduğu gibi, sahradan gelmiş kabilelerle de daimî bir mücadele halinde idi. Diğer taraftan büyük Avrupa devletleri emperyalist arzularını buralarda da tatbik etmek isteyorlardı.

İngilizler Mısıra göz dikiyor, Fransızlar da batı Afrikasındaki politikalarına başlıyorlardı.

Onun için Gazi Osman Paşa Afrikaya teftişe gönderildi. Tabiî maiyetinde ınger de vardı. Mısırdan Sudana geçince esrarengiz bir gece baskınına uğradı. Osman Paşa maiyetinden birçoğu esir düşmüştü. Bunlar arasında İnger de vardı.

İnger Arabçayı iyi bildiği ve çok kurnaz olduğu için, esir bulunduğu kabilenin ağır ağır teveccühünü kazanmağa başladı.

O sıralarda sahra çölü kabileleri ile Sudan kabileleri arasında, sebebi bilinmeyen harpler başlıyor. İnger bu harplerde çok yararlık gösteriyor. Bu harplerin birisinde kumandan vuruşmalarında (Ora kabileleri harbedecekleri zaman önce kumandanlar ortaya çıkar ve kılıçlarile çarpışır; birbirlerini öldürmeğe çalışır. Bu hal muavinlerine de racidir.) kumandanın yerine çıktığı bir vuruşmada, çok azılı olan hasmını gayet mahirane ve feci bir şekilde yaralıyor. Bu vaka üzerine İngerin sevilmesi artıyor. Bundan sonra İnger birçok defalar dövüşüyor, yaralıyor, yaralanıyor. Bu karşılaşmalarda 17 yara alıyor. Ve birçok hahramanlıklar gösteriyor. Bunların neticesi olarak Sudan kabileleri İngeri prestiş edercesine seviyorlar.

O zaman İngilizlere karşı koymağa hazırlanan Fehmi Abdullah maiyetine İngeri alıyor. Böylece İnger Somali emiri unvanını kazanıyor ve Somali orduları kumandanı oluyor.

***

İngilizlerle olan Dervişler harbi bir müddet devam ettikten sonra Lord Kişner işe karışıyor; ve Hartum şehrini kaybettikten sonra Dervişler mağlûp olmağa ve dağılmağa başlıyorlar; Fehmi Abdullah kurşuna diziliyor. Bu harpte çok kahramanlık gösteren Emir İnger Somalide yalnız kalıyor. Ve Somaliyi ıslah ederek medenileştirmeğe çalışıyor. Bunun için de Budapeşte hükümetine müracaat ederek Somaliye bir ıslahat heyeti gönderilmesini istiyor. Bunu Macar başvekili kabul ediyor, fakat Viyana hükümeti mani oluyor.

Birkaç zaman sonra İngilizler Somaliye hücum ediyorlar. ınger Adisababaya giderek Habeş imparatoru Menelik II den yardım istiyor. Fakat alamıyor.

Sonra birkaç kere dövüşüyor. Önceleri muvaffak oluyor. Neticede Somalide Avrupalıların hâkimiyeti başlıyor.

Bunun üzerine 1905 inci senede mücadeleden bıkan ve yorulan İnger Somaliyi terkederek Macaristana geliyor ve malikanesine çekilerek sakin bir hayat geçirmeğe ve ölümünü beklemeğe başlıyor.

***

Malikânesinde ilk kabul ettiği muharrirlere İngerin son sözü: «Muvaffakıyetlerimin sırrı Gazi Osman Paşadır. Somali bana borçludur. Ben Somali kıralıyım» oluyor.

Süleyman İnger (Soma'i Kralı kıyafetinde).

SPOR

Sporcularımız yeni Başkana, bir nefer gibi seve seve hizmet edeceklerdir.

1924 senesi yazında Pariste yapılan olimpiyat müsabakalarından geldikten birkaç gün sonra, birinci Türkiye şampiyonası için Ankaraya gidecekdik.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, Dumlupınarda yapılacak «Meçhul asker» merasiminde bulunmak üzere bütün sporcuları Afyonda toplamıştı. Bu suretle, otuz Ağustosta patlayan Büyük Taarruz ve onun kahraman şehitlerinin hatırası için dikilen abidenin önünde, hürmetle eğilmiştik...

O günlerde benim de, askerlik hizmetimi yapmak için, üç beş gün kadar kısa bir zamanım kalmıştı.

Dumlupınarda yapılan büyük merasimden sonra Ankaradaki müsabakalara hareket ettik.

Tirende ahbaplık ettiğim diğer mıntıkaların idarecileri bir yandan, sporcuları da bir tarafdan, hizmeti askeriyem için bana türlü türlü vaatlerde bulunarak, beni aralarına almak istiyorlardı. İstanbuldan ayrılmak mukadderdi.

Tercih edilecek yeri intihap ta tahmin edildiği kadar kolay değildi.

Bir hafta süren birincilik müsabakalarından sonra katî kararı vermek, İstanbula dönünce işi tesadüfe bırakmamak lâzımdı.

Ankarada müsabakaların devam ettiği günler zarfında bu iş beni her dakika başka başka düşüncelere sevkediyor, bazen yarış yaparken bile içinden bir türlü çıkamadığım bu meseleyi düşünüyordum.

Profesyonel bir atlet gibi yapılan teklifler içinde nihayet, bana en mülâyim görünen Balıkesirlilerin teklifini kabul ettim.

Ankaradan, İstanbula dönerken Balıkesirlilerle tirende sık sık buluşmuş, Balıkesire dair malûmat toplamağa çalışmıştım. O zaman İkinci kolordu kumandanı olarak Balıkesirde bulunan Ali Hikmet Paşanın spora karşı fevkalâde olan muhabbetini, spor işlerile yakın ve candan alâkadar olduğunu öğrendim.

Ankaradan dönüşte eşyaları toplayıp soluğu Balıkesirde aldım. Üstümdeki toz toprağı silkmeğe vakit bulmadan Paşanın huzuruna çıkardılar.

Hakikaten, daha o zaman spor işlerimize büyük bir alâka gösteren büyük kumandanı, Balıkesirlilerin söylediklerinden fazla buldum.

Üç beş gün sonra Paşayı daha yakından tanımak fırsatını verdiler.

Ali Hikmet Paşa, bir mıntaka reisi gibi değil, bir spor teşkilâtı reisinden fazla spor işlerine bakan, hadisatı günü gününe takip eden, hususî düşüncelere sahip ve malikti..

Bugün 1924 senesini ve Balıkesiri düşünüyorum. Fes devrinde orada spora hız verebilmek ne demekti? Bunu ve o zamanı şöyle etraflıca düşündüğümüz zaman ancak anlayabiliriz.

Ali Hikmet Paşa gibi kuvvetli, kudretli bir şahsiyeti başlarından eksik etmeyen Balıkesirliler, az zaman içinde birçok mıntakaları gıbta ettirecek, mazhariyetlere nail oluyorlardı. Nitekim bir gün mukavemetçi Neşeti yetiştiren Balıkesirliler, sıra ile Çoban Mehmedi, nihayet iki yüz metre rekordmeni Raifi yetiştirmekte gecikmediler.

Yine o Balıkesir ki, yetiştirdiği birçok değerli sporculardan sonra da, nihayet spor teşkilâtının başına geçen en kuvvetli şahsiyeti de yetiştirmiş oldu..

Askerliğimi yaptığım 1924 senesinde Türk sporu için kendi kendine en faal bir rol oynayan Kor general Ali Hikmet Ayerdem, bugün filen Türk Spor Kurumunun başına, yine gençliğin arzusile geçmiş bulunmaktadır.

Onun bu işin başına gelmesile neler kazanmış olduğumuzu, Türk neslinin neler yapmağa muktedir bulunduğunu bize en yakın tarih göstermiş olacaktır.

1934 de Galatasaraylılar Balıkesirde

(×) işaretli zat Yeni Türk Spor Kurumu başkanı General Hikmet Ayerdem'dir.

1934 de Galatasaray takımı Balıkesirde

1930 İstanbul şampiyonu Galatasaraylılar Balıkesirde

Türk gençliği, eski ve değerli kumandanımın, Türk Spor Kurumu başkanının önünde saygı ile eğilecek, onun çizdiği programla memlekete en büyük hizmeti yapmağa, bir asker gibi koşacağına hiç şüphe etmemelidir!..

İngilterede Kral Kupası Maçı

Son Derece Heyecanlı Oldu.

İngilterede spor hareketlerinin en başında gelen: «Kıral Kupası Futbol Maçı» geçenlerde İmparatorluk Stadı namile maruf olan Vembley de oynandı.

Hemen hemen hiçbir spor hareketinde görülmeyen, ve birçok ananevî hareketlere sahne olan Vembley stadı, Kıral Kupası maçı dolayısile 93.000 kişi ile dolmuş, bu maçın biletleri haftalarca önce satıldığı için, maç günü kişeler açılmadığından binlerce meraklı, stadın dışında hoparlörlerin verdiği tafsilâtla bir buçuk saat kendilerini avutmağa çalışmışlardır.

Kıral Corcun vefatı üzerine, bu sene galip gelecek takıma birinci defa sekizinci Edvardın kupayı vermesi, maçı yapan takımları sahada tebrik ve galip gelenlerin ellerini sıkmış olması bu maça hususî bir ehemmiyet vermişti.

Seksen sekiz kulübün iştirakile yapılan Kıral Kupası, aylarca süren bir turnova usulile oynandığından mağlûp olan takımlar kupa haricinde kalır, galip gelen takımlar da sona kadar oynaya oynaya nihayet finale kadar gider.

Kıral Kupası maçlarının daha ortalarında müsabaka harici kalan birinci sınıf takımlara mukabil, ikinci likde bulunan birçok takımlar muvaffakıyetli oyunlarla birinci lik takımlarını mütemadiyen mağlûp edip durdular.

Nitekim Kıral Kupasının yarım final oyununa birinci likten iki, ikinci likten de iki takım kalmıştı.

İngiltere profesyonel takımları arasında en çok şöhreti olan, ve İngiliz millî takımına en az altı oyuncu veren meşhur Arsenal, üstüste üç sene lik şampiyonluğunu kazandığı halde, bu sene likde çok müşkül vaziyetlerde kalmış, beşincilikten ileri gidememiş, buna mukabil Kıral Kupasının finaline kalmıştı. Arsenal kupa maçı için ikinci likde dördüncü olan Sheffield-United ile karşılaşacaktı.

Sheffield Kıral Kupası maçlarında kuvetli bir maziye ve daima iyi bir şöhrete sahipti. Kurulduğu tarihtenberi dokuz defa kupa finalini oynamış, dört defa da kupayı kazanmış olmakla maruf bir takımdı.

1936 Kıral Kupası için çok kuvetli ve çetin olan bu iki takımın maçı, ümit edildiği kadar heyecanlı ve o nisbette zorlu olmuş, Arsenal ikinci devrenin otuz sekizinci dakikasında büyük bir müşkülâtla yapabildiği biricik sayıdan sonra senelerdenberi peşini kovaladığı Kıral Kupasını kazanmıştır.

Arsenal galip gelmesine rağmen büyük tehlikeler atlatmış, bir buçuk saatlik oyun esnasında oyuncularının emdikleri süt adeta burunlarından gelmiştir.

Ö. Besim Koşalay

PAMUK NİNE CEVAP VERİYOR

Eskihisar: Me. Me.

Kızım.

İnsanların vücut hastalıklarını elbet te doktorlar iyi ederler, fakat gönül hastalığına tutulanlar, kendi reçetelerini kendi ellerile yapmak mecburiyetindedirler.

Sen, vücudunu iyi etmeğe çalışan doktoruna gönlünü kaptırdığını sanırken yanılıyorsun yavrum. Bir hasta doktorunu, minnetle, şefkatle, hürmetle sever. Bunun dışındaki sevgiler gayri tabiî duygulardır. Sinir bozukluğundan ileri gelmesi ihtimali vardır. Senin gibi anlayışlı, ciddî hassas bir genç kızın böyle yerinde olmayan duygular duymasına ihtimal vermiyorum.

Sen kendini doktora âşık zannediyorsun, bu da sade bir zannetmek meselesidir. Eve gelen doktorlara âşık olmak, çok eski zamanlarda moda gibi birşey imiş, sebebi; hiç erkek yüzü gürmeyen hülya içinde yaşayan, bozuk sinirli genç kızlar, genç kadınlar muayene gelen doktora hemen âşık olurlarmış. Halbuki şimdi çocuğum, kadın erkek her yerde beraber. Onun için bu eski moda ortadan kalkmıştır.

Yavrucuğum; şimdi senin duygularını tahlil edelim. Uzun zaman hasta olarak yaşamanın, sinirler üzerinde bıraktığı kötü tesirlerle, kendini doktoruna âşık zannediyorsun. Eğer doktorun, senin zaaflarından istifade etmeyi düşünecek kadar küçük bir adamsa, onu hiç affetmemelisin ve derhal başka bir doktora müracaat ederek kendini baktırmalısın yavrum. İnsanın dünyada en kıymetli şey sağlığıdır. Sen de her şeyden, her duygudan önce canını, sağlığını düşünmelisin. Amma yalnız, yalnız sağlığı düşünmelisin. Sıhhatin düzeldikçe yüreğinin zaafları eriyecek, iradenin kontrolunu eline alacaksın... İyi olmağa bak çocuğum, sağlığın bütünleşince, güreceksin ki, taze duygularla dolan yüreğin ne güzel çarpacak, tertemiz bir aşkla ısınacak, eski karanlık günlerinin kötü hatıralarını bile hatırlamıyacaksın.

Çoruh: Ç. R. R. A.

Oğlum.

Genç kızın söylediği sözlerin iki manası vardır. Biri: babasının bu izdivaca riza göstermiyeceğini düşünerek söylemesi.

Öbürü de: Birçok kimselerden duyduğu "evlenmek aşkın mezarıdır" sözünün kendisine verdiği korku. Belki birinci, belki de ikinci sebeple söylenmiş olabilir. Hemen onun hakkında verdiğin hükümleri değiştlrme yavrum. Onu ikna etmeğe çalış, evlenmenin güzel bir iş olduğuna inandırır, böylelikle aranıza giren anlaşamamazlık dağılır...

Ankara: Em. En.

Çocuğum.

Benden öğüt değil, çare istiyorsun! İyi, güzel, istemek senden vermek benden... Fakat yavrum dinledikten sonra öyle bir mesele ki.. buna çareyi ben değil kuvvetli bir avukatla, baş vuracağın mahkeme bulabilir. Bunun için müsaade et de, ben yine öğüt vereyim sana.. Yapacağın iş, becerikli, açıkgöz tuttuğunu koparabilen bir avukata müracaat etmek, bana söylediklerini ona da anlatarak derdinin çaresini bulmak. Sözlerimi dinlersen püsküllü belâdan belki kurtulursun yavrum.

Adana: Heksay, Püteniş

Çocuğum...

Senin derdin hekikaten çok büyük!! maceranı büyük bir yazının romanındaki aşk sahnesini okuyor gibi, zevkle ürpererek okudum!...

''Çabucak arkadaş olduk; hergün sabahtan akşama kadar, yişil boyalı kapılarımızın önünde oturuyor ve yişil bahçenin yişil ağaçlarının yişil yaprakları arasından, yişil giyen, sevgilimin, yişil gözlerile çarpışarak, şimşek çakardı gözlerim!,,.

Edebiyat yapmadan! diye büyük alçak gönüllülükle anlattığın aşkını imlâsını bile değiştirmeğe kıyamadan başka çocuk\arım da okusunlar diye buraya yazıyorum...

Yavrucuğum bukadar güzel duyguları yüreğine sunan, yişil gözlü yişil esvaplı genç kız, bir melek mi acaba? Bu ilâhî aşk nasıl olsa yürüyüp gidecek.. Onun önüne ne yişil gözlü kızın ailesi, ne de senin ailen geçemez... Onun için hiç üzülme...

Bana kalırsa, bu coşkun aşkın hatıralarını, zarif bir defterin, yaldızlı kenarlı sayfalarına kaydet... Günün birinde neşrettirirsen meşhur bir romancı olarak ortaya çıkıverirsin aziz çocuğum...

Pamuk Nine

O, BİR GÜNAHKÂR DEĞİLDİ

Geri dönerken Arap zabit karşımıza dikildi: " Yarın sabah sizi kendi elimle kurşuna dizeceğim. Görürsünüz!„ diye sırıtarak bir sırtlan gibi üzerime yürümek istedi. Ve defolup gitti. Biz yine mahbesimize konulduk. Bize öğle yemeği getiren arap bir nefer bana bir mektup verdi. Ve bahşış istedi. Çıkarıp on kuruş verdim. Mektup açılmıştı. Herhalde hayırlı birşey olsa bana verilmezdi ya, ne olursa olsun yine bir mektuptu. Açtım ve imzaya bakınca Elmasın mektubu olduğunu anladım. Fakat birtürlü okumaya cesaret edemiyordum. İçimde fena bir ürperti vardı. Korkuyordum. Çok, çok fena korkuyordum. Arslan, ellerimden tutarak yüzüme baktı. Ve:

— Demir; ne oluyorsun aç oku bakalım, herhalde hayır vardır inşallah; diyerek beni cesaretlendirdi. İkimizin de başı mektubun üzerinde birleşti. okumaya başladık.

Mektup

"Demir; Demir! Demirciğim!

Sesimi işitiyor musun? Artık beni işitmeni istiyorum. Ne olursa olsun, isterse dünya biribirine geçip yıkılsın. İsterse bütün harbeden ordular perişan olsun. Artık hiç birşey umurumda değil; ben, senin için bir vatan kadar değerli idim. Sen, benim için başlı başına bir cihan idin. Ben cihanımı seve seve vatana verdim. Fakat senin emanet edip gittiğin vatan, en iğrenç ve en çirkin maksatlarla didik didik edildi. Etlerimde açılan çentikler, en gizli nişaneler halinde hergün biraz daha çoğalıyor. Namus ve ırz denilen, ve her şeyden üstün olan duygularımdan hiç birisi kalmadı. Bütün vücudüm cılk yaralar içinde... bir it gibi yattığım şu hastane köşesinde bile hâlâ benden ve benim mülevves etlerimden bir nefes şehvet koklamak isteyen köpekler var. Aman yarabbi! dünyada ne kadar kirli yürekli, ne kadar pis ruhlu mahlûklar varmış! Demir; sana hangi birini anlatayım. Kabil değil anlatamam. Zaten beni bir daha görmeyeceksin. Ben de sana hasret gideceğim. Artık yaşayamıyorum. Çıkmayan canım nerede ise yokolacaktır. Fakat inan ki Demir; seni hiçbir zaman gönlümden çıkarmadım. Ama diyeceksin ki ben, bir orospunun çirkef dolmuş kalbinde kalmayı hiç te istemem. Ne yapayım ki senin de, babamın da ünlü ve dik alınları benim etlerimin üstünde kirlendi. Sana kısaca anlatayım. Belki sağ dönersin de öcümü alırsın. Sen de bir yerde ölürsen habersiz gitmemiş olursun.

***

Seni buradan nasıl götürdüklerini biliyorsun. Gittiğin günün akşamı da beni yaka paça karakola götürdüler. Kara ve kuru yüzlü bir çavuş önce uslu uslu ifademi alıyordu. Kafasını patlattığın Arap binbaşının ölümünde benim de bir tesirim olup olmadığını yokluyordu. Biraz sonra yüzüme dik dik baktı. Öksürdü, bıyıklarını burdu, burdu, ve:

— Kız sen pek güzel ve şeker bir şeysin, sana acırım. Gel seni ben saklayayım yoksa güme gideceksin!.. Diye vücudumu da yoklamaya başladı.

Sağ elim, bütün şiddetile yüzünde şaklayınca, içeriye jandarmalar girdiler. Onlara :

— Alın bu kahbeyi atın kodese, sonra hesabını görürüm; dedi.

Jandarmalar bana yapıştılar sürüdüler. Ben de avazım çıktığı kadar bağırıyor, haykırıyordum.

O sırada mahmuzlarını biribirine vurarak yürüyen bir jandarma zabiti önüme dikildi. Ve jandarmalara :

— Bırakın bakayım nedir derdi? ne oluyorsun be? ne bağırıyorsun, çok bağırma sonra...

Alt tarafını ne ben söyleyeyim ve ne de sen işitmiş ol.

Beni kolumdan sürüyerek odasına götürdü. Önce nezaket gösterdi. Bir iskemleye oturdum. Biraz bekledi, kendime gelince sordu. Sordu, sordu. Bir sürü şeyler sordu, ben de cevaplarını verdim. Lâkin bir aralık tıkandım ve kendimden geçerek yere yuvarlandım. Aradan nekadar zaman geçti, ne oldu bunların hiç birisini bilmiyorum. Farkına vardığım şu oldu. Ben toprak bir bodrumda bulunuyordum. Ve tamamile telvis edilmiştim. Entarimi bir köşede, pantalonumu öbür köşede buldum. O ânda saçlarımı boğazıma dolayıp kendimi öldürmek istedim. Böyle uğraşırken iki kuvvetli el beni yakalayıp kendine çekti. Ve yüzümü gözümü yalamaya başladı. Beni bu hale koyan canavarlardan birini ele geçirmiştim. Hemen döndüm belindeki kasaturayı çekip göksüne sapladım. Kasaturanın sivri ucu duvara saplanmıştı. Herifin başı göksüne düştü ve ben açık kapıdan fırladım. Gecenin karanlığına katıldım. Artık gerisini sorma; eşkiyanın eline mi düşmedim. Asker kaçaklarıyla mı düşüp kalkmadım. Jandarma pusularında yalnız ben ele geçerek onlarla mı dolaşmadım. Herşey herşey başımdan geçti. Yalnız şunu söyleyeyim ki, karanlığa karışıp gittiğimin ikinci günü bir köye gittim. Daha karnımı doyurmadan bana rakı içirdiler. Bir sürü silâhlı haydudun ortasına düşmüştüm. Önce su diye rakı verdiler. Sonra oyna diye kama dürttüler. Benim kımıldanacak halim olmadığını görünce, artık ekmeklerle boğazımı doyurdular. Sonra uyuttular. Uyandım. Yine oynatmak istediler. Buna razı olmadım. Beni çırılçıplak soydular. Bir direğe sımsıkı bağladılar, her kadeh rakıyı acı bir kırbaç darbesile yutturdular. Kırbaçtan mı korktum. Rakıdan mı bilmem oynayacağım, dedim. İpleri çözdüler. Kırık bir sazın boğuk nağmeleri bana hazin bir acılık verdi. Gözlerimden sel gibi yaş boşalıyordu. Yüreğimde tuhaf bir ezginlik vardı. Adeta oynamak hoşuma gidiyordu. Ben oynadıkça gûya onlara bir zulüm yapıyormuşum, öcümü alıyormuşum gibi bir hisle döndüm, döndüm. Onlar da şaşkına dönmüşlerdi. Nihayet öyle bir hale geldim ki ayakta duramadım. Boylu boyuna çam yapraklarının üstüne yuvarlandım. Baş ucumda neler olup bittiğinin farkında değildim. Yalnız, üzerimden eksilmeyen tazyiklerle hırpalandığımı hissediyordum. Bir aralık etrafımda bir gürültü oldu. Bir iki silâh patladı ve sustular.

Gözlerimi bir köy odasında açtım. Yanımda jandarmalar vardı. Bir zabit ifademi almak istiyordu. Öbür tarafta birkaç kişi söyleniyorlar :

— Bir kaltağın yüzünden dağ gibi adamlar biribirini yediler. Zabit bu sözün tesirile mi, yoksa daha neler işiterek öfkelenmişti bilmem, çizmelerinin ucu ile kalçalarıma vuruyor ve küfürler savuruyordu. Cevap verecek halde değildim

◆

№ : 12

◆

YAZAN :

CEMAL ATAÇ

◆

Benim yanımda vurulan üç eşkiyanın ölüsünü bir kağnıya, beni de aralarına koydular. Kasabaya götürdüler. Halk jandarmaları alkışlıyor, benim de mütemadiyen yüzüme tükürüyorlardı.

Jandarmalar eşkiya ile müsademe etmişler, üçünü vurmuşlar, yanlarındaki katil orospuyu da yakalamışlar imiş!.. Zabitin gururunu görmemek için, yüzümü ölülerin kanlı vücutları arasına soktum. Sırtımın kemiklerine ara sıra taşlar değiyordu. Çok geçmeden beni karakoldan kaldırıp bir eve götürdüler. Ne olacaktım bilmiyorum. Gece yarısı yanıma o zabit geldi. Beni gûya mahkeme idam edermiş, o kurtarmış, ve karakoldan kaçtığımı söylemiş. Bir köye yollayacakmış; orada yaşayacakmışım! Yaralı ve bitkin bir kedi gibi yüzüne atıldım, on tırnağımı da yüzüne sapladım. Mahkeme huzuruna çıkacağım! diye bağırdım. Beynimin üstüne katı birşey vuruldu. Artık gerisini bilmiyorum. Bu jandarma zabitinin de elinde tam üç ay kaldım. Ondan sonra köy delikanlıları beni dağa götürdüler. Ve işte şimdi de Hastahanedeyim. Beni bu hale koyan zalim tesadüflerle, hain ve canavar insanlara lânet ediyorum. Bana benzetilen ve benim arkamdan ve önümden sürüklenip giden zavallılara acıyorum. Allah merhamet etsin!.. Seni Cenabıhakka emanet ediyorum.

[Elmas

* *

Mektubu bitirinceye kadar, bütün kanımın da damarlarımdan çekilip toprağa aktığını zannediyordum. Kâğıdı avucumda buruşturarak Arslanın yüzüne baktım. O da sapsarı olmuştu. Bir ânda ikimiz bir vücut gibi biribirimize sarıldık, seslerimizin bütün kuvvetile hıçkırıyor, hıçkırıyorduk. Nöbetçi başını içeri uzatarak :

— Ağlaman; hemşerim. Ağlaman! nolacak, Allah kerimdir.

Nöbetçi de yanımıza gelmişti. Onun da gözleri dolu dolu idi. O, bizi idama mahkum olacağımızdan dolayı ağlıyoruz zannediyordu.

—Sen okumak bilir misin hemşerim, dedim.

— Biraz bilirim diye cevap verdi. Al, oku şunu da sen de öğren hemşerim, dedim. Zavallı daha yarısını okumadan o da hıçkırmaya başladı. Elini başına vurarak lânetler yağdırıyordu.

Arslan bana dönerek kulağıma:

— Demir benim aklıma gelen şudur. Biz buradan sıvışıp gitmeliyiz, bu namert ve namus hırsızlarından intikam alarak dönmeliyiz. Ne dersin?

Birdenbire haykırdım:

— Bundan başka çare yok. Bizi bekleyen nefer hâlâ mektup okuyordu. Biz kapıdan tabiî bir yüreyüşle çıktık. Karargâhı geçmiştik ki arkamızdan nöbetçi de koşa koşa geldi, ben de gideceğim diye bize katıldı.

* *

Üç aydır dağlardayım. Elması araştırmak için nelere başvurdumsa boşa gitti. Kimse bana mezarını bile göstermedi. Artık ondan ümidimi kestim. Şimdi hesabın öbür cihetini temizlemeli. Ancak, takip müfrezeleri arkamızı bırakmıyorlar.

Biz hâlâ üç kişiyiz. Kaçak, katil, hırsız, cani, uğursuzları başıma toplasaydim belki üçyüz kişi olurduk. Fakat bunu yapamıyorum. Yanıma gelen asker kaçaklarını en yakın taburlara gönderiyor, teslim ettiriyorum. Katil ve hırsızları köy muhtarlarına veriyorum. Bir de bu şekilde uğraşıyorum. Köylerde bize pek de itibar etmiyorlar. Çünkü ne küfür ediyoruz; ve ne de kimseye bir fenalık teşebbüsünde bulunuyoruz. Yalnız biraz yiyecek ve içecek alıyoruz ve iz kovalıyoruz. Bazen de bir lokma ekmek vermemek için bütün evlerin kapısı yüzümüze kapanıyor. Herhangi birini kırıp içeri girmek kabil, şu kadar ki bunu yapmaya elim varmıyor.

Buna rağmen adımız eşkiya, namımız asker kaçağı!.. Görünüşte bu bir

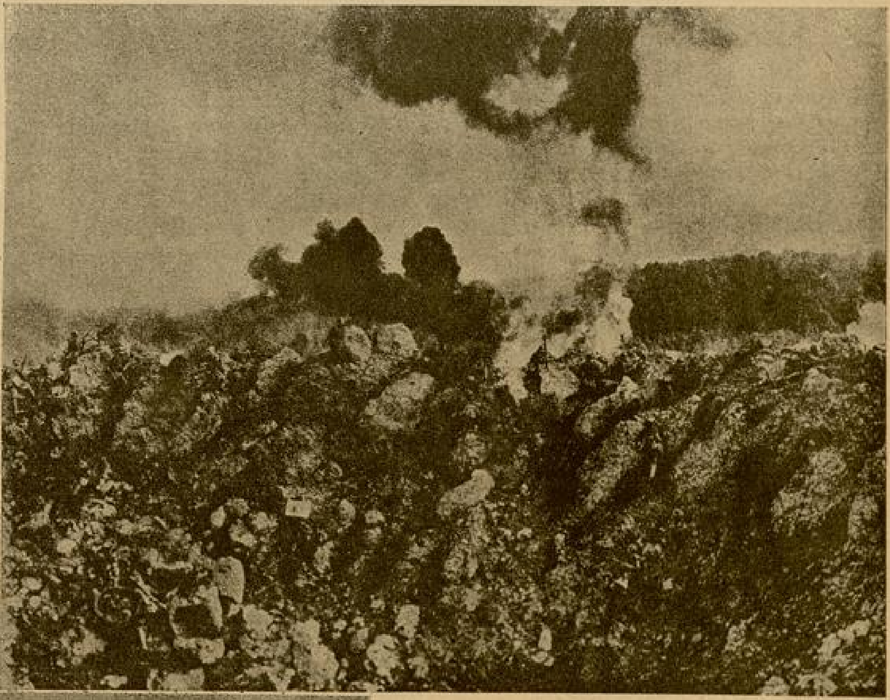

hakikattir. Fakat Elmasın katilleri ortada gezerken, ben de bu sıfatları bütün kötülüğüne rağmen taşıyacağım.

Ne maksatla dolaştığımdan kimsenin haberi yoktu. Beni de alelâde bir asker kaçağı zannediyorlar. Ve bu yüzden takip ediyorlardı. Bir gece kasabaya inmeğe ve en yakın komşulardan birinin evine sığınarak esaslı bir tahkikat yapmaya karar verdim. Ve Arslanla beraber gece kasabaya indim.

(Arkası var)

YENİ ROMANIMIZ

Genç yazıcılarmızdan UMRAN NAZİF'in mevzuunu cemiyetten, realiteden alarak hazırladığı bu romanı, yakında bitmekte bulunan (O Bir Günahkâr Değildi) romanından sonra tefrikaya başlıyoruz. Muharrir bu eserindeki şahsiyetleri ve hadiseleri, etrafımızda her gün görülen ve yaşanan vakalardan seçmiş; muhitlerin insanlar üzerindeki tesirlerini karikatörize etmeğe çalışmıştır.

TANGONUN ÖLÜMÜ

DİKENLİ ÇİT

— *Başı 15 inci sayfada* —

bakışlar, sesinde belirsiz bir kırgınlık vardı :

— Bilmem Aylâcığım ama, sen kendini, pek sanata verdin. Bizim gurubu çocukça buluyorsun.

— Saçmalıyorsun İhsan. Ben hepiniz gibi çalışıyorum. Kendimi, sizden fazla sanata, çalışmağa versem de, sizden aşağı kalmasam herhalde çok iyi olacak.

Başımı çevirerek Tekine döndüm. Gülüyordum :

— Kuzum Tekin, şu İhsan benimle niçin uğraşıyor?

Tekin, parlak mavi gözlerini şaşılatmış, başını öne doğru uzatarak, İhsana dönmüştü :

— Ne uğraşıyorsun çocukla, yoksa canın dayak mı istiyor?

Onun tuhaf bir şive ile, bağıra bağıra söylediği sözlere hepimiz, hattâ İhsan bile gülüyordu:

— Canım uğraştığım yok, doğruyu söylüyorum. Benim gibi, bütün arkadaşlar da bunu düşünüyorlar.

Tekin, gözlerini büsbütün şaşılatmış, saçlarının bir destesini alnına çekmişti.

— Sen onu affedersin. Aylâcığımın hakkında kimse senin gibi kötü düşünmez. O, eğer bizden ayrılmak isteseydi, sevgili nişanlısından ayrılmazdı.

Kahkahalarla gülüyorduk. Tekin başını sallıyarak bağırdıkça, alnındaki saçlar da sallanıyordu.

İhsan elile işaret etti :

— Aman sus, sus. Aylânın parasız avukatlığını yapıyorsun, yoksa aranızda paylaştığınız bir sır mı var?

— Ne sırrı çocuk? Sen sahiden çıldırmış, aklını bozmuşsun. Aylâyla benim aramda ne olabilir ki?

Gözlerinin şaşılığı düzelmiş, baygın baygın süzerek bana bakıyordu :

— Eğer, bir «kamara» meselesi olmasa, belki belki ben de Aylâya gönül verebilirdim.

İhsan, ayağa kalkmıştı :

— Sus Allah cezanı versin. Böyle birşey aklıma bile gelmez.

— Hangisi?

— Gönül vermek meselesi...

Tekin de yerinden kalkmıştı :

— Vay delikanlım, bizi beğenemiyor musun?

Süzgün gözlerini bana çevirmişti:

— Beyenmezsen, beyenme. Elbet beni de bir beyenen bulunur. Değil mi Aylâ?

Yerimden kalkarak Tekinin yanına yaklaştım, koluna girdim :

— Üzülme Tekinciğim üzülme. Onlar senin ne kadar temiz bir kalp taşıdığını bilmezler. Fakat, bilen de var.

Bütün bu konuşmalar ve kahkahalar, İhsanın sözlerindeki gizli sitemleri unutturmuştu.

Sevin, piyanonun başına geçmiş, yeni öğrendiği bir valsı çalıyor, tatlı sesile şarkısını söylüyordu. Kahkahalar, sesli konuşmalar diniverdi. Sevinin piyanosunu dinliyorduk. Salonun havası içinde, yükselen, alçalan, titreyen, ürperen vals, bizi çağırıyor gibiydi.

Arkadaşlar çift oldular, dönmeğe başladılar, dalmış seyrediyordum. Kulağımın dibinde ılık bir nefes, yavaş bir ses duyarak başımı çevirdim :

— A.. İhsan sen misin? korktum birdenbire...

— Benimle dansetmez misin?

Gözleri, yüzünün tunç rengine, keskin hatlarına hiç uymuyordu. Çünkü, belirsiz bir yaş bulutile örtülmüştü. Yüreğimde ateşten bir sızı dolaştı. Bir elimi onun açılan avucuna bıraktım. Kolunu belime doladı. Dönmeğe başladık.

— Aylâcığım!

— Söyle İhsan.

Cevap vermedi. Belimdeki kolu hafifçe daralmıştı. Büyük masanın etrafını, sırayla dönüyoruz. Başı Tekinle Ayşe çekiyor. Hem dönüyorlar, hem de kahkaha ile gülüyorlar.

— Böyle gülebilmek ne güzel değil mi Aylâ?

— Sahi İhsan...

— Dudakların gülmediği halde, gözlerin öyle gülüyor, öyle parlıyor ki Aylâ? Çok mesutsun değil mi Aylâ?

Vücudüm elektrik cereyanı geçmiş gibi ürperdi.

Mesut muyum?

— Gülen gözler, gülen insanlarda olur Aylâ, çok mesudsun...

— Hepimiz gibi...

— Zaten senin gülmeni isterim Aylâ...

İhsanın, dudakları titriyor, gözleri nemliydi. Yüzüne dikkatle bakıyordum. Gülmüyordu. İhsan dertliydi. İçimde biraz önce duyduğum ateş hızı yine dolaştı

— İhsancığım, sen niçin gülmüyorsun?

İhsan bu sözleri duymamış gibiydi. Gözleri yarı kapalı, bana bakmıyor.

Başım dönüyor. Kulaklarımda İhsanın sözleri, Sevinin tatlı sesi, piyanonun akıcı ahengi titriyor, ürperiyordu. Bütün bunlardan daha yakın bir ses var!

«Aylâ ninem, sevgili çocuğum... Seni öyle göresim geldi ki... Senin gözlerinin içine bakarak bir kahve içmek ne zevk...»

Bunları söyleyenin sesi, kulaklarımda değil gönlümün içinde...

Piyano ile beraber Sevinin şarkısı tükendi. Salonun havası boşaldı. Akan şırıltılı bir su kesildi sanki...

Sevini hep birden alkışladık. O, piyano iskemlesinden kalkmış, gülümsiyerek eğiliyor, alkışlarımıza teşekkür ediyordu.

Kapının zili çaldı. Gözlerimiz kapıya döndü, Tekin hepimizden çevik davrandı. Kapıyı açtı. Postacı, aralanan kanatdan sırıtarak bakıyordu:

— Adres burası ama, zarfın üstünde isim yok. Acaba hanginize?

Tekin mektubu eline aldı, zarfın üstünü okudu:

— Gençler pansiyonu... Talebelerime.

Posta müvezziine döndü:

— Bu mektup bize, yani hepimize. Anladın mı?

— Hepinize mi?

— Evet. Hepimize. Haydi güle güle...

Kapıyı adamın yüzüne kapıyarak, masanın yanına geldi :

— Müsaadenizle, mektubu ben açıyorum.

Zarfı yırtarak, içinden mektubu çıkardı. Okumağa başladı :

«Sevgili çocuklar,

Beni düşündüğünüze, bu topluluğa çağırdığınıza ilkönce teşekkür ederim. Beni seven, benim de çok sevdiğim talebelerimin arasında güzel bir gece geçireceğime çok sevinçliyim.

Gelmek gününün tayinini bana bıraktığınıza iyi ettiniz. Hemen yarın, öbür gün deseydiniz, gelemiyecektim. Biraz rahatsızım. Çarşamba günü beni bekleyiniz.

Tekrar teşekkürlerimle sevgili selâmlar».

Necib Cevat

— Bravvvo... Bravvvo çocuklar. Hocamız davetimizi kabul etti.

Tekin, iskemlenin üstüne çıkmış, elindeki mektubu sallıyor, yüzü kıpkırmızı, gözleri cin gibi parlıyarak bağırıyordu. Ben, bu haberi yeni duymuş gibi, ellerimi çırpmağa başladım. Alkışlarımı arkadaşlarımın el şakırtıları kovaladı. Sonra yavaş yavaş ortalık sükûnet buldu.

Masanın başına toplandık.

— Şimdi ne yapacağız, çocuklar? Hocamız geliyor, onu nasıl ağırlıyacağız? Bunun için bir proğram yapmak gerek...

Ahmet, ince sesile söze karıştı :

— Pansiyona geldiğimiz zaman, pansiyon nizamnamesini Tekin yapmıştı. Bu, proğramı yine o hazırlasın...

Büyük bir söz söylemiş gibi, kurumla gülüyor, ellerini oğuşturuyordu.

Tekin, Ahmedi duymamış gibi sözüne devam etti :

— Hocamızı yemeğe çağırıyoruz. Ne yedireceğiz? Kim bu işle uğraşacak? Bunu pansiyoncu anneyle de konuşalım... Sofra için örtü, tabak, çatal verir mi bize? Biz hiçbirşey düşünmeden işe başladık, bunlar meseledir.

Düşünüyodrum, Tekinin hakkı var.

Sevin, nazlı nazlı gülümsüyordu:

— Çocuklar, sofra işini ben üstüme alırım...

Tekin, yanı başında duran Sevinin omuzunu okşadı:

— Yaşa Sevinciğim! eğer pansiyoncu anneden bunları alabilirsen, sofracı başı sen olursun...

Tekin, Ayşeye döndü:

— Bizim, sevgili Ayşe ablamız, güzel yemekler pişirmesini biliyor zannederim. Öyle mi Ayşe?

Ayşe başını hafifce eğdi:

— Eh, şöyle böyle, bir bilgim var.

— Çocuklar beni dinleyin. Ben de birkaç söz söyleyeyim.

— Aylâ, sen başa geçersen, bizim üstümüzde hiç yük kalmaz. İçimiz de keyiflenir. Seni dinliyoruz söyle.

— Tekin sus. Aylâyı başka bir san'atte medhedersin.

Gülüyordum. Bugün hepsi bana takılmaktan zevk duyuyor.

— Çocuklar, dedim; bu davet için, herkes kendi bilgisini ortaya koysun. Meselâ bakın, küçük Sevin sofra kuracak, ben tatlı yaparım, Ayşe bildiği nefis yemekleri pişirir. Sonra Tekin açık gözdür, çarşı işini de o yapar. Daha kalan işleri böleriz arkadaşlara veririz. Eğer buradan yemek takımı bulamazsak, ben arkadaşım Dilekten alabilirim. Yalnız onu da çağırmak şartile.

Tekin, yumruğile masanın üzerine vuruyordu:

— Ben size demedim mi? Aylâ, başa geçerse bizim işimiz kolaylaşır. Yaşa Aylâ....

— Tekin beni medhetme. Kıskanıyorlar. Sonra aramızı açacak bu kıskançlar...

— Korkma sen Aylâcığım. Bizim aramızdaki dostluğu kimse bozamaz, kimse açamaz. Şimdi söylediklerine gelelim. En iyisi Dilekten sofra takımı isteyelim. Bir davet mektubu yazarız, Ahmed bir otomobile atlar, mektubu verir, alacaklarını alır, döner gelir olmaz mı?

— Olur.

— Muvafık...

Herkes söz söylüyor, konuşuyordu. İhsana baktım, köşeye çekilmiş, uzak bir âlemde gibi, bizi dinlemiyor. İhsan, ustamla aramızdaki bağı sezdi, anladı mı acaba? Bunu anlamasını hiç istemiyorum. Ve niçin istemediğimi de bilmiyorum. Yalnız içimde öyle bir duygu var, İhsana baktığımı gören Tekin güldü:

— Arpacı kumrusu gibi düşünüyor. Üzülme delikanlım, seni yormayız, sana iş vermeyiz, sen de eskiden elebaşıydın, fakat, şimdi tembel oldun. Buna bakın yahu, sanki Karadenizde gemileri batmış.

İhsan, yaslandığı koltukta doğruldu. Elini alnında gezdirdi.

— Uğraşma benimle Tekin! Başımın nekadar kötü ağrıdığını bilsen, bu şakaları yapmazsın.

Tekin, yan yan İhsana baktı:

— Vah zavallı yavrucuğum, demek ki başın fena halde ağrıyor. Sözlerimi geri aldım, pardon.. pardon İhsancığım...

Tekini eskisinden daha çok seviyorum. Eğer, o, olmasa İhsanın vakıt vakıt üstüne çöken durgunluğu sezecekler ve sebebini araştırınca anlayacaklar. Ben de ustam gibi korkuyorum. Fakat, bu korku, güzel ve coşkun duygularımın yanında öyle küçük kalıyor ki...

— Çocuklar!.. Sizi rahatsız ediyorum, amma ne yapayım.

Başlarımızı çevirdik. Pansiyoncu anne, mutfak kapısında duruyordu:

— Yemek vakti geldi. Sofrayı kurarsanız, yemeği çıkarırım.

Hepimizin karnı acıkmış olmalı ki, hep birden yerlerimizden kalktık.

Büfeden çıkardığım tabakları, masa üzerine sıralarken, düşünüyordum, birkaç gün sonra, bu sofra başında, ustamla beraber yemek yiyeceğiz. Çocuk gibi seviniyorum.

— 4 —

Dilek, mutfak kapısından içeri girdi; gülüyordu:

— Bravo çocuklar!.. Ne güzel çalışıyorsunuz. Size yardım edeyim mi?

Elimdeki yumurta telini pencerenin kenarına bırakarak, Dileğin yanına yaklaştım, yanaklarından öptüm:

— Hoş geldin Dilek.

— Hoş bulduk çocuklar. Demek bu akşam ziyafetteyiz. Ne yemekler yapıyorsunuz bakalım?

Gülüyorduk. Sevin söze karıştı:

— Herkes kendi marifetini ortaya döküyor. Aylâ İngiliz çorbası yapıyor.

Dilek merakla sordu:

— Nasıl şey bu İngiliz çorbası? Neyle yapılıyor?

Tencerede kaynayan şokulalı südü gösterdim:

— Yumurta, şeker, yağ, şokula, vanilya.

— Ne biçim çorba bu?

— Dilek, bilmez gibi söylüyorsun. Supangilez canım.

— Şunu kendi ismile söylesenize, Türkçeleşince anlayamadım.

Bir dakika durdu. Sonra:

— Cevap vermediniz, yardım istemiyor musunuz yoksa?

Masa üstünde duran salatalara bakıyordu:

— Salatanızı ben yapayım.

Cevap beklemeden dışarı çıktı. Biraz sonra tekrar geldi. Mantosunu, şapkasını çıkarmıştı. Salataları yıkarken gülerek sordu:

— Bu ziyafete kimler davetli?

Dileğin, gözlerime bakarak, sorduğu sorgu, yüzüme bir ateş dalgası çıkarmıştı:

— Bu ziyafet kendi kendimiz için, yalnız, bizden saydığımız hocamız Necib Cevadla, sen de varsın, okadar...

— Böyle oluşuna sevindim. Yabancılar var diye korkuyordum.

* * *

Bütün işimiz bitmişti. Hepimiz giyinmiş, hazırlanmıştık. Salonun tavanındaki büyük avizenin bütün lâmbaları yanıyor. Köşedeki salamandıranın içinde küçük bir yangın var. Ortadaki masa Sevinin becerikli ellerile kurulmuş, öyle güzel ki..

İçim, ürpertili, korkuya benzer duygularla dolu.

Kendimi tutmasam, salonun ılıklığına rağmen titreyeceğim.

Ustam hâlâ gelmedi. Niçin?

Sobanın, biraz ilerisinde, gurup halinde, oturuyoruz ve hep birden konuşuyoruz.

Kulaklarım kapıda. Düşüncelerim ustamda. Onların ne konuştuklarını duymuyorum bile... Gelmiyecek mi acaba?

Saat sekiz...

İçimdeki ürpertili, korkuya benzer duygular büyüyor, genişliyor.

Ya gelmezse!..

Çocukların yüzlerine bakıyorum, onlar öyle rahat ve kaygusuz ki...

Yavaşca kalktım, odama girdim, kapıyı kilitledim, ustamın mektubunu bir kere daha okuyacağım, içimdeki korkular belki dağılır.

Elektrik düğmesini çevirdim. Küçücek odamın, tatlı aydınlığı, yüreğimi biraz rahatlandırdı.

Çekmeyi açarak, üstünde «İkinci mektup» yazılı zarfı çıkardım.

Şuradan, buradan okuyorum:

«Senin gözlerinin içine bakarak bir fincan kahve içmek ne güzel...

Seni, böyle beklemek, ne kötü bilsen...»

Gözlerim satırlarda!

«Yalnız, üzüldüm de, niçin mi? hastayım da ondan... Merak etme, korkulacak bir hastalık değil. Sadece kötü bir nezle..»

Ya hastalığı geçmedise?

Haber verirdi.

«Korkuyorum, koca adam, hislerimi açığa vuracağımdan korkuyorum. Neyse geççç bunları Aylâ Nine...»

Mektubu zarfın içine koyarak, çekmeceye kilitledim. Elektriği söndürerek, pencerenin önüne geldim. Elimi cama dayadım.

Titriyordum. Sokaktan, paltolarının yakaları kalkık, omuzları kısık, koşar gibi yürüyen adamlar geçiyor.

Kaldırımlar elektrik ışıklarile pırıltılı... Gözlerim, sokağın köşesinde, çıkan her insanı ustam, sanarak seviniyorum. Bu bekleyiş ne sıkıcı şey, her dakika karanlık, ve korkulu bir gece gibi, bitmek bilmiyor.

(Arkası var)

No. 31 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 31

FIRTINA ve HÜKÜM

— *Başı 3 üncü sayfada* —

duyuyordu. O gün işinden büyük bir kazanç elde etmişti. Ve dünyayı ayaklarının altında hissediyordu. Düşündü ki Terez de onun ayakları dibindeydi: Münkat ve muti.. Onu bir seneden az bir zamanda terbiye etmişti.

Otomobilile deniz kenarındaki çamlığın içinden geçerken önce şarkı söyledi. Fakat, biraz sonra bulutlarda korkunç kaynaşmalar görerek şarkıyı kesti. Onlar sanki kendisine: «Sesini kes Mösyö Bernard, diyorlardı, hiç beklemediğin şeyler geliyor.» Henüz Sen Dolen'den on kilometre uzaklaşmıştı ki, şiddetli bir sağnağa tutuldu. Bununla beraber bir kilometre daha gitti. Fakat bu yolculuk adeta bir tahtelbahir yolculuğu gibi idi. Nihayet, yol kenarında bir yolcu kahvesine sığınarak fırtınanın geçmesini beklemeğe karar verdi. Orada üç saat kadar tırnaklarını yiyerek ve Tulondaki işini düşünerek pencerede bekledi.

Saat on sıralarında karnını doyururken yağmur, ilk başladığı gibi birdenbire durdu. Bernard hemen hesabını gördü ve otomobiline atlayarak yoluna devam etti. Fakat henüz birkaç yüz metre gitmişti ki yolu, taş ve çamur yığınlarile kapatılmış buldu. Küfür ede ede otomobilini geriye, Sendolene doğru çevirdi. Fakat bu sefer de siyah çalılar, ağaç dallarile yolun kaybolduğunu, ve orada büyük bir yarığın açıldığını gördü.

İki taraftan da yolu kapanmıştı. Sunturlu bir küfür savurdu. Nihayet otomobilini üstü kapalıca bir köşeye çekerek, elinde odunlardan yaktığı meşale ile, evine doğru yaya yürümeğe başladı. Giderken hem işini düşünüyor, hem talihine küfür ediyordu; fakat biraz sonra, eğer elinden gelseydi, dua edecekti. Fırtına tekrar yaklaşıyordu. Bernard, yaklaşan inlemeleri duyduğu halde artık sinirlenmiyordu. Anî bir şimşek aydınlığı içinde garip, ezilmiş bir dünya gördü. Güç belâ demir köprüye gelip, altındaki suların homurtusunu duyduğu zaman, bir dakika durdu; ve birdenbire koşarak karşı tarafa geçti.

Uzaktan evini gördüğü zaman daha çok emniyet hissediyordu. Böyle bir gecede insanın evinde bulunması, sıcak ve güzel bir yatakta yanında Terezle yatması, nekadar hoştu. Terezin penceresine baktı. Şimdi Terez nekadar şaşacak ve memnun olacaktı. Tekrar pencereye baktı. Pancurların aralıklarından belli belirsiz bir ışık görür gibi oldu.

Bernard bir ân için kımıldanmadan durdu. Hayır.. Hayır.. Mümkün değildi. Böyle şeyler o kratta bir adamın başına gelemezdi. Bu ancak karılarını idare etmesini bilmeyen zayıf adamların akıbeti idi. Bununla beraber kapının kilidine soktuğu zaman anahtar dönmedi, ve birdenbire şüphesi öldürücü bir hiddete inkilâp etti.

İçeriye girmek için çare düşünürken, pencere kapaklarından birinin mandalının gevşek olduğunu hatırladı. Ve şiddetli bir gök gürültüsü arasında içeriye atlayarak, bir nefeste yukarı kata çıktı. Pencereden halâ canlı şimşek aydınlıkları geliyordu. Fakat Terezin kapısında hiçbir ışık yoktu. Belki aldanmıştı. Belki o gördüğü ışık sokakta gözlerini yakalayan bir akisten başka birşey değildi. Fakat kapıya yaklaşıp içeriyi dinlediği zaman sesler, mırıldayan sesler duydu. Bunlardan biri de erkek sesiydi.

Bernard eğer bir cenuplu olsaydı hemen içeriye hücum eder ve adamı öldürürdü. Fakat o şimalliydi, işin sonunu hesap ederdi. İçerdekini nasıl olsa mahvedebilirdi, fakat sonunda kendisini mahvetmeğe hiç niyeti yoktu. Bilmek, öğrenmek ve delilller elde etmek istedi, bol deliller... Dinlemeğe karar verdi. Sakalını sıvazlayarak, arasıra kıllarını yolarak pencerenin kenarında, kuytu bir köşede bekledi.

Orada on, on beş dakika beklemişti ki birkaç şimşek aydınlığı ona pencereden yeni bir manzara gösterdi. Pek garip ve fevkalâde bir vaziyet oluyordu. İki üçyüz metre uzaklıkta ve nehir kenarındaki bir sıra çam ağacı, birdenbire devrilmiş ve kendisine doğru kayarak, sürüklenerek gelmeğe başlamıştı. Onların arkasından da sanki büyük sarı bir duvar herşeyi çiğneyerek geliyordu. Önce onun su olduğunu anlayamamıştı. Fkat yüz metre kadar yakınına geldiği zaman, çakan yeni şimşek ona, bir su dalgası gibi ağır ağır gelen ve üzerinde iki otomobil ve bir garaj enkazı sürükleyen suyu gösterdi.

Birkaç saniye için karısını unutmuştu. Gözleri adeta dışarı fırlayarak, evin buna tahammül edip edemiyeceğini düşünüyordu. Fakat su, kuvetinin büyük bir kısmını kaybetmişti. Ve gelip eve çarptığı zaman çıkardığı gürültü, bir gökgürültüsünden daha kuvetli değildi. Onun çılgınca korkusu dağılırken, ev dört kadem yüksekliğinde bir su ile çevrilmişti.

Evin, temelleri üzerinde sağlam duracağını anlar anlamaz korkusu bir zafer duygusuna inkilâp etmişti. Terez ve âşıkı kapana kısılmışları. Onlar için kaçmak imkânı yoktu. Artık sabaha kadar rahat rahat konuşabilirlerdi.

Fakat, şimdi Terezin kapısı açılıyordu. Açıldı ve bir adam çıkarak kapıyı tekrar kapadı. Bernard, sıçramağa hazır bir vaziyette büzülmüş bekliyordu. Düşmanının kim olduğunu görmek için bir şimşek bekledi. Fakat istediği olmadı. Birdenbire ileriye doğru atıldı, ve parmakları arasında kalan bir boğazı sıkarak bütün ağırlığile kurbanının üstüne abandı. Aynı ânda gökgürültüsü ile karışık şimşek aydınlıkları ona pençesindekinin kim olduğunu gösterdi. Fernand... Fernand!... Haylaz serseri, ve kötü adam... Onu tanıdığı zaman müthiş bir hiddet ıspazmosu içinde kaldı, ve yumruğunu Fernandın karnına indirdi.

Birkaç saniye sonra biraz sükûnet buldu. Yerde yığılıp kalan genç çocuğun nabzını dinledi. Hiçbir hareket, hiçbir çarpma yoktu. Mösyö Bernard biraz sonra daha kendine gelince, şimalliliğin verdiği nefsini kontrol kabiliyetine rağmen, hasmını öldürmüş olmasından korktu. Dışarda, aç bir sırtlan gibi kükreyen suyun sesini duydu. Ve yüzüne zalimane ve şeytanî bir bakış geldi. Cansız genci basamakların en üstüne kadar sürüyerek dikkatle pencereyi açtı ve dışarı itti. Bu iş gürültüsüzce olmuştu. Bir saniye sonra Fernand sular tarafından sürüklenerek evin köşesinden kayboldu. Ölü bir domuz ve bir ağaç kütüğü onu takibetti.

***

Terez, kolları kocasının sakalına değdiği zaman, sükûnetle yatmakta devam etti. Bu sükûnet onun şuurlu bir kontrolundan ziyade, bir ölüm korkusunun verdiği donmadan ileri geliyor, ve hattâ boğazına kadar yükselen haykırmalar orada boğuluyordu. «İhanetin sonu» diye düşündü " O muhakkak Fernandı görmüş ve öldürmüş olacaktı. İşte şimdi de beni öldüreçek!"

Piyer Bernard hiç birşey söylemedi. Uzun bir müddet sonra Terez birdenbire sıçradı. Uykudan yeni uyanır gibi yaptı.

— Piyer geldin mi? Diye bağırdı. Ne oldu? Bir kaza mı geçirdin.

Bernard sertçe cevap verdi:

— Yol bozuldu, geri dön düm.

Terez garip şeyler düşünüyordu: Fernandı görmüş olsaydı böyle mi hareket ederdi? Boğazımı sıkıp beni öldürmez miydi? Fernand kaçmış olmalıydı. Terez kurtulmuştu.. Evet kurtulmuştu. Fakat Fernandı görmemiş olsa bile yatağın sıcaklığına dikkat etmemiş miydi?

Titreyerek yalvaran bir sesle fısıldadı:

— Oh Piyer! geldiğine o kadar memnun oldum ki... Fırtınada yalnızlık çok korkunç...

Piyer onu büsbütün şüphelendirerek azap içinde bırakmak için:

— Şimdi korkmıyor musun? dedi.

— Hayır Piyer.

— O halde niçin titreyorsun?

— Bu.. bu gürültülerden... Niçin bu gürültülerin ardı gelmeyor? Bu haykırma ne?

— Nehir taştı... Hepimiz evlerimizde kapalıyız. Dışarı çıkamıyacağız.

Terez tüyleri ürpererek yatağın içinde doğruldu:

— Nehir taştı mı dedin?

— Evet.

— O halde sen nasıl geri geldin?

— Taşmadan önce geldim.

— Ne kadar önce?

— Gayet az bir zaman önce .. Mamafih bazı şeyler yapmağa da vakit kaldı.

Terez bir defa daha titredi. Muhakkak Fernandı görmüş ve öldürmüştü. Olabilecek biricik şey Fernandın evde bir yere saklanmış ve kaçamıyarak kapana tutulmuş olmasıydı. Bu daha kötüydü. Birdenbire âşıkına kızdı. Bu onun hatasıydı.

Piyer tekrar sordu;

— Niçin titreyorsun?

— Suyun sesinden korkuyorum. Boğulacağız galiba!.

— Sus... Ev sağlam bir evdir suya dayanır.

— Fakat Piyer..

— Sus dedim ya!.. Uyumak istiyorum.

Filhakika Piyer bir müddet sonra uyudu. Terez karanlık içerisinde uyanık kaldı. Bu karanlık şimdiye kadar tasavvur edemediği derecede korkunç bir karanlıktı. Gökgürültüsü ve şimşekler durmuş, ama yağmur tekrar

başlamıştı. Terez, yağmurun damı şiddetle döven sesini duyuyordu; ve bu sesler ona tabutunun üzerine yağan bir yağmur sesi gibi geliyordu.

Saat sabahın beşi olmuştu. Şafağın ilk aydınlıkları görünürken dürterek Piyeri uyandırdı. Odanın zemini su ile dolmuştu. Ve su gittikçe yükseliyordu. Üzerlerine ısıtıcı birşey giymek için koştukları zaman, su dizlerine geliyordu. Piyer bir sandık çekerek tepe penceresinden dama çıktı ve Terezi de yukarı çekti.

Çatının o tarafı sokağa bakıyordu. Karşılarında küçük, beyaz bir duvar vardı. Ve sokaktan çamurlu, derin bir sel akıyordu. Çatının ta tepesine tırmanarak şaşkın şaşkın etraflarına bakmağa başladılar. Güneş sakin, bulutsuz bir semaya doğru yükseliyordu. Ancak, iki yüz metre kadar ötede şehrin yamaç kısmı, her zamanki gibi sakin görünüyor ve halk yardımsız, şaşkın bir halde etrafa bakınıyordu. Fakat, yanlarındaki vadide akan sapsarı çamurlu ırmak, halâ yükseliyordu. Birkaç köy evi büsbütün ortadan kaybolmuştu. Yerinden sökülmüş çam ağaçları, köklerinde çamurlarla yüzüp geçiyorlardı. Bulanık su, denizi bir sel gibi yarıyordu. Gazino, duvarlarında büyük çatlaklarla, bir sarhoş gibi yana doğru eğilmişti.

Etraflarındaki diğer evlerin damlarında da bazı kimseler vardı. Kadınlar çığlık koparıyor, çocuklar ağlayorlardı. Terez, pençesile kiremitleri tutarak yere büzülmüştü. Piyer kaşları çatık, sükût içinde ayakta duruyordu. Bu sırada dükkân kapısının yavaş yavaş açılarak şarap fıçılarının, şişelerin, presse ve diğer aletlerin denize doğru gitmeğe başladığını gördü. Havada yumruklarını sallayarak lânet ediyordu. Birdenbire sakladığı parasını hatırladı.

— Paralarım.. Paralarım.. diye bağırdı. Paralarımı kurtarmalıyım.

Ve çılgın bir halde tavana açılan tepe penceresinden içeriye sıyrıldı. Terez onu şaşkın seyretti. Sonra yavaş yavaş beyni işlemeğe başladı. Piyer yüzmesini bilmezdi. Yalnız bunu düşünüyordu... Piyer yüzemezdi. Düşündü ki o: «Acaba olanları biliyor mu, bilmiyor mu?» Bu şüphe, ve bu korku üzerinden kalkmadıkça yaşayamıyacaktı. Başka, birşey, başka bir korku bundan daha iyi idi. Ve Piyer yüzmesini bilmezdi.

O da hemen tepe penceresine kaydı ve çabucak etrafına göz gezdirdi. Hiç kimse bakmıyordu, hiç kimse göremezdi. İhtiyatla tepe penceresini tutan demir desteği aldı, ve pencerenin kapağını açık olarak elile tuttu. Bu sırada Piyer elinde banknotlarla hemen hemen pencereye yetişmişti. Terez birdenbire Piyerin elindeki banknotları kaptı ve bir saniye dehşetle biribirlerine bakıştılar. Sonra ânsızın tepe penceresinin kapağı ve ağır kafesi Piyerin başı üzerine indi. Terez, banknotları elbisesinin koynuna sakladı ve hiç birşey yokmuş gibi etrafına baktı.

Bir saat sonra, su hâlâ yavaş yavaş yükselmekle beraber artık fırtına durmuştu. Limandan birçok kayıklar, damlar üstünde barınan halkı kurtarmağa geliyorlardı. Terez bunlardan bir kayına bağırdı. Fakat onlar öteki damlara doğru gittiler. Çünki orada bağıran küçük çocuklar vardı. Sonra öndeki büyücek evin köşesinden diğer bir kayık göründü. Kürekleri çeken Fernanddı.

Terez abdalca ona bakakaldı. "Demek kaçmış!" diye düşündü. Piyer olanları öğrenmemişti. Onu öldürmemeliydim.. Fakat öldürdüm.. Beni artık yalnız Fernand kurtarabilir!"

⁂

Piyer kendisini pencereden attıktan birkaç saniye sonra, Fernandın aklı başına gelmişti. Duyduğu ilk şey boğazının şiddetli acısıydı. Farkettiği ikinci şey ise bir ağaca yapışmış oluşu idi. Sular kendisini ağaçtan ayırmağa çalışıyordu. Hakikaten birkaç saniye geçmeden ağaçtan ayrıldı. Aklını epice başına toplayarak bir şimşek aydınlığında döndü, ve hayatını kurtarmak için sularla savaşmağa başladı. Nihayet, bir bahçe duvarının demir parmaklıklarından birini yakaladı, duvarın üzerine çıktı. Orada oturarak boğazının acısını geçirmeğe çalıştı.

Biraz sonra şafak sökerken tepelere doğru yürümeğe başladı. Önündeki garip manzaraya bakıyordu. Bernardın evini göremeyordu, fakat diğer damların üzerindeki ahaliyi gördü. Ve orada olup bitenlere şaştı. ıkisi ne garip bir gece geçirmişlerdi. Fernand fazla aldırış etmedi. Tecessüs onun en büyük zaafı idi, gidip görmeğe karar verdi.

Fernand kürek çekerek köşeyi döndüğü zaman, Terezi damda yalnız görünce şaştı. Tepe penceresinin üstünde oturuyordu. Sular çok hızlı akıyordu. Terezin kayığa atlaması hayli zor oldu. Az daha devriliyorlardı.

Fernand, küreklere asıldı. Bir az sonra küçük sokak akıntısından asıl büyük sele katılmışlardı.

Uzun müddet Terezle konuşmadı. Önce zannetti ki Piyer Bernard başka kayıkla kurtulmuştu. O, böyle şeyleri yapmağa kabiliyetli idi. Fakat Terezin tepe pençeresinin üzerinde oturmakta olduğunu hatırlayınca hayret etmeğe başladı.

Yanında küçük bir çocuk bulunan bir kadın, bir evin damından kendilerine bağırıyordu. Ve Fernand hâlâ düşünerek, kayığı o tarafa çevirdi. Küçük çocuk etrafındaki herşeyle eğleniyordu. O kadar ki, annesile beraber kurtarıldıkları zaman, annesi felâket karşında hürmet lâzım geldiğini öğretmek için, kulağına sert bir şamar indirdi, ve inlemeğe başladı: „Ah Bon dieu, Bondiyö, Bondiyö.. Kel katastrof!» Sorna Terezi tanıdı: "Ah.. Siz madam Bernard,. Ah iyi evlerimiz.. Kel Katastrof.. Ya kocanız? Kocanız nerede? Kurtarıldı mı?,,

Terez cevap verirken Fernand dikkatle ona bakıyordu:

— Muhakkak kurtulmuş olmalıdır. Dün gece bir iş için Tulona gitmişti. Diğer kadın söylerken de, Fernand Tereze bakmakta devam ediyordu;

— Benim kocam da kaçtı. Zaten sıkıntıyı çeken hep kadınlardır.. Bon diyö.. Bon diyö.. Bon diyö..

Tam bu sırada büyük bir çatırtı oldu. Demir köprüler sele dayanamış, sulara ve üstündeki öteberi yığınlarına yol vermişti. Sel, derhal azgın bir fırtına gibi köprülerin açılan yerlerine doğru hücum etti. Fernand, bütün gücüyle küreklere asıldı. Alnından terler akıyordu. Fakat o, kendilerine gelebilecek herhangi anî bir tehlikeyi düşünmeyordu. Düşünüyordu ki: Piyer Tulondan geri geldi. Geldi ve bir daha gitmedi. Köprüler yıkıldı. Artık nehir sakinleşecek. Altı saat, on iki saat, belki yirmi dört saat sonra, fakat muhakkak ki kısa bir zaman içinde sular inecek ve halk tekrar evlerine dönebilecek... Evlerinde ne var ne yoksa onu görecekler...

Nihayet sakin sulara vardılar. Ve Fernand kayığı çakıllı kenarlara yanaştırdı. Önce çocuğu kucaklayıp çıkardı. Sonra, halâ sularda kaybettiği şeyler için mırıldanan kadına yardım etti. Onlar saklanarak uzaklaşırken Fernand, durduğu yerden Tereze bakıyordu.

Şimdi o, alçak, ihtiraslı bir sesle yalvarıyordu:

— Beni buradan uzaklaştırmalısın Fernand!. Artık daha fazla tahammül edemem. Marsilyaya gidip bir gemiye binebiliriz. Seni hiç bir zaman sevilmediğin kadar çok seveceğim.

Fernand uzun bir müddet ona baktı; sonra soğuk bir sesle:

— Çok müteessirim madam, dedi, fakat sizin için birşey yapamam. Ve ilâve etti:

— Hatırlayın ki günahkârlar için kendilerine mahsus bir cesaret lâzımdır. Onlar günahtan iki büklüm bile olsalar, biribirlerine karşı dimdik durmalıdırlar.

Bundan sonra onu, olduğu yerde ağlar bırakarak, kurtarıcıların felâketzedeleri çıkardıkları yere doğru yürüdü. Zavallılar küme küme toplanmışlar, tesellisiz, sabit gözlerle evlerine doğru bakıyorlardı.. İnanmaksızın.. Anlayamaksızın... Bazıları ince gece elbiselerile idiler. Ve titreşiyorlardı. Bazıları ellerine garip bohçalar almışlardı.

Onlardan biraz ötede Fernandın tanıdığı iki büklüm bir kadın, Perron anne duruyordu.

Elinin, içinde bir kanarya olan bir kafes tutuyordu. Kafesi kendi şalıyla örtmüştü.

Fernand ona doğru gitti:

— Perron anne! Sizi annemin yanına götüreyim. Evde biraz istirahat edersiniz.

İhtiyar kadın Fernanda baktı:

— Mösyö, öyle nazik, öyle vefakâr ki...

Fernand, kadını elinden tuttu. Ağır ağır tepeye doğru çıkmağa başladılar, Perron anne ağlayordu:

— Kanaryam.. Kanaryam.. Bütün kurtarabildiğim bundan ibaret.

Sonra gülümsemek için kendini zorladı:

— Ne yapalım? Hayat bu.. İnsan yeniden başlamalı...

Fernand sessiz yürüyor ve düşünüyordu: "Piyeri evde ölü olarak bulacaklar. İzlerini tetkik ederek son gece eve döndüğünü anlayacaklar. Benim de izlerime bakarak o gece orada olduğunu keşfedecekler.. Karısının âşıkı! Onun evde olduğunu biliyorum; ve o,Tulonda olduğunu söylediği zaman hiçbir şey demedim. Onun orada bulunduğunu biliyordum ve onlardan yalnız birini kurtardım. Koca ve karısının âşıkı... Jüri heyeti: evli adamlardan, Piyer gibi adamlardan, sert adamlardan mürekkeptir. Âşıkları sevmezler. Ve Terez zaiftir, benim kendisine yardım ettiğimi söyliyecektir.

Nihayet ihtiyar kadına cevap verdi: Evet madam. Hakikaten insan hayata yeniden başlamalı.. Ve ilâve etti:

— Yalnız.. eğer muktedirse!..

YÜRÜYEN MERMER HEYKEL

— *Başı 21 inci sayfada* —

Hafif bir rüzgâr çıkmış gökte siyah bulutları sürüklüyordu. Bahçede aşağı yukarı dolaşıyor, ve göğün her dakika değişen manzarasını seyrediyordum. Gece sakindi ve civarda çıt bile duyulmıyordu. Çayırlığın ilerisinde kiliseyi bütün heybeti ile görüyordum. Bu sırada kilisenin saati onbiri çaldı. Demek ki vakit epi geç olmuştu, içeri dönmek istedim, fakat gecenin güzelliği beni sarmıştı. Evin zaten alçak olan penceresinden içeri baktım, karım ocağın karşısındaki kanapede sessiz oturuyordu, herhalde uyumuş olmalı idi.

Bahçeden çıkarak koruluğun kenarından yürümiye başladım. Birden, gecenin sessizliği içinde sert ayak sesleri işittim. Durup dinledim, ayak sesi de, benim durmamla durmuştu, tekrar yürüdüm ayak sesleri de benimkilere uyarak devam etti. Bir korucu, veya geç kalmış bir köylü olmasını düşünerek ilerledim, her kim olursa olsun yürürken bu kadar sert sesi nasıl çıkarabiliyordu.

Korudan çıktığım zaman duyduğum ayak sesleri, benim ayrıldığım yoldan geriye doğru uzaklaşıyordu. Nihayet aksiseda olmasına hükmederek ilerledim.

Kilisenin etrafındaki ağaçlar kalın mermer sütunlar gibi yükseliyordu. Kilisenin bahçesine girdim, Lora ile ekseriya oturduğumuz taş kanepede biraz dinlendim. Bu sırada gözüme kilisenin kapısı ilişti, arkasına kadar açıktı. Muhakkak bir akşam önce biz açık bırakmış olmalıydık, çünkü pazarlardan mada kiliseyi bizden başka ziyaret eden pek bulunmazdı. Açık kapının içerdeki kıymetli tezyinata zararı olacağını düşünerek ilerledim, ve içeri girdim. Birden beynimde bir şimşek çaktı. Mrs. Dormanın söylediği günde ve saatte bulunduğumuzu tamamile unutmuştum. Onun anlattığına göre bu saat mermer heykellerin yürüme vakti idi. Kendi kendimi ayıplıyarak heykellerin yanına gitmeyi ve onları yerinde bulacağım muhakkak olduğundan, kadının anlattıklarının manasızlığını isbat etmeyi düşündüm. Geldiğime memnun bile olmuştum. Ellerim cebimde heykellerin bulundukları yere doğru yürüdüm. Karanlık içinde kilise ve kemerler her vakitkinden daha heybetli görünüyordu. Dışarda bulutların arasından kurtulan ay kiliseyi biraz aydınlatmıştı. Birden yerimde donakaldım, kalbim, göğsümü parçalıyacakmış gibi çarpıyordu.

Mihrabın iki yanında duran mermer heykeller gitmişlerdi. Üzerinde bulundukları kaideler bomboş duruyordu.

Hakikaten gitmişler mi idi? Yoksa ben mi delirmiştim. Ellerimle kaideleri yokladım, hakikaten bomboştu. Acaba birisi kaldırıp götürmüş mü idi? Benimle şaka mı yapmak istiyorlardı? Cebimdeki gazeteyi bir kibritle tutuşturarak meşale yaptım, ve başımın üzerine kaldırdım. Heykeller gitmişti ve ben kilisede yalnızdım, acaba hakikaten yalnız mı idim?

Birden içimi korku kapladı, bağırmamak için dişlerimi sıkarak kiliseden dışarı fırladım. Acaba deli mi olmuştum?

Işık görünen penceremize doğru koşmıya başladım. Az ilerde bir gölge ile karşılaştım: «Çekil yolumdan» diye bağırdım ve göğüsledim.

Kollarımı, dirseklerimin üstünden iki kuvetli kol kavramıştı, yüzüne bakınca doktoru tanıdım.

— Bırak kollarımı!.. diye bağırdım Kilisedeki heykeller gitmişler, anladın mı? Yürüyüp gitmişler.

— Yarın seni bir muayene edeyim; diye doktor alay etti. Çok tütün içiyor ve kocakarı masallarını dinliyorsun.

— Tuhaf söylüyorsun! diye bağırdım. Şimdi gözlerimle gördüm yerleri boştu.

— Beni Palmerlerin evinden çağırdılar, küçük kızları hasta imiş. Kiliseye beraber gidelim de şu heykellerin boş yerlerini bana da göster bakalım!.. dedi.

— Sen istersen git; diye cevap verdim. Evde karım yanlız kaldı dönmeliyim.

— Budala olma; dedi Zanneder misin ki senin bütün ömrünce, yürüyen heykel masalını anlatmana müsaade edeceğim. Bu ne korkaklık.

Gecenin nemli havası ve bir insan sesi beni biraz kendime getirmişti. Korkak kelimesi izzeti nefsime dokundu.

— Hadi yürü! dedim; belki hakkın vardır.

Tekrar kiliseye döndük, heykellerin yerlerinde olmadıklarına emindim. Arkadaşım bir kibrit çaktı.

Hayret, mermer heykeller yerlerinde duruyorlardı. Geniş bir nefes aldım.

Doktora dönerek:

— Affınızı dilerim dedim. Muhakkak bir ışık oyununa kanmış olmalıyım. Çünkü burada olmadıklarına tamamen inanmıştım.

Doktor, elinde tuttuğu kibriti heykelin eline yanaştırdı.

— Allah Allah!.. diye söylendi. Parmaklarından biri kırılmış.

Hakikaten heykelin bir parmağı kırıktı. Lora ile son gelişimizde parmakların hepsi tamamdı. Doktor:

— Herhalde birisi heykelleri yerinden oynatmak istemiş; diye söylendi.

— Hadi gidelim, dedim; karım merakta kalmış olmalıdır. İstersen beraber gidelim bir kahve içeriz.

— Palmerlere gitmek isterdim ama, geç oldu; diyerek davetimi kabul etti.

Muhakkak, Palmerlerin kızından ziyade beni hasta bulmuş olmalı idi. Konuşarak eve yollandık.

Kapıdan girerken dışarı ziya sızdığını, biraz daha yaklaşınca içeri antre kapısının da açık olduğunu gördüm. Acaba karım dışarı mı çıkmıştı?

— Girelim dedim; doktor arkamdan geldi, odada on iki tane kadar mum yanıyordu. Muhakkak Lora korkmuş, ve bütün mumları yakmıştı. Sersemlik etmiş de onu evde yanlız bırakmıştım. Odada önce kimseyi göremedik, pencere açıktı; giren rüzgâr mumların alevi ile oynuyordu. Loranın iskemlesi boş ve kitabı ile mendili yere düşmüştü. Biraz ilerleyince karımı, yerde pencerenin önünde gördüm. Acaba pencereye bana bakmak için mi gitmişti? Ağzı büzülmüş, gözleri korku ile büyümüştü. Bu gözler hareketsiz kalmadan önce ne gibi bir korkunç şeyle karşılaşmıştı?

Doktor ona doğru yürüdü, ben, onu bir kenara iterek karımı kollarımın arasına aldım. Ölmüş olduğuna inanmıyor ve her an kımıldayıp kalkacak diye bekliyordum. İki avucu da sıkı sıkı kapalı idi, sağ avucunda sert birşey tutuyordu. Herşeyin bitmiş olduğuna hükmettikten sonra, avucunu zorla açtım. Bilemezsiniz avucundan ne çıktı:

Kilisedeki boz renkli mermer silâhşor heykelinin kırık parmağı.

Suçsuzun Suçu

— *Başı 11 inci sayfada* —

Oradan lokantanın yolunu tuttu, tuzluğu bırakacaktı. Bu lokantanın kepenkleri henüz açılıyordu. Hüsnü Tahir, bir şeye dikkat etti; lokantanın içi, eşyaları ve adamları değişmişti, eski sahibini sordu.

Bir garson:

— Bizim usta, burayı devir aldı, dedi.

Hüsnü Tahir, cebinden tuzluğu çıkarıp verdi:

— Eski lokantacı, benim ahbabımdı, bir gün kendisinden bu tuzluğu iğreti almıştım. Madem ki siz, burayı devren almışsınız, bu tuzluk ta size aittir, dedi.

Tuzluk, pek eski tip ve ağzı, dibi çatlak, kırıktı. Garsonlar Hüsnü Tahirin etrafını sarmış, gülüyorlardı:

— Sizde dursun... Hediyemiz olsun!

Hüsnü Tahir, tuzluğu almadı, ve temkinli adımlarla lokantadan çıktı; doğruca arkadaşının evine gitti. Arkadaşını bulamadı; hizmetçiye kitabı verdi ve kitabı teslim aldığına dair yazdığı puslayı, hizmetçiye imzalatmak istedi, hizmetçi yazı bilmediği için, parmağını bastı.

Hüsnü Tahir, resmî kâğıdı nöbetçi polise gösterdi. Ona:

— Biraz oturun, dediler.

Hüsnü Tahir, kendisine gösterilen iskemlede, iğne üstünde imiş gibi oturuyordu. Bir ara, oradan sıvışıp kaçmağı bile düşündü. Bunu denemeği değil, aklından geçirişine korktu, üzüldü. Bir polis:

— Muavin, sizi çağırıyor, dedi.

Komiser muavininin odasına girerken, Hüsnü Tahirin dizleri bükülüyordu. Muavin, masasının yanındaki muşamba kaplı koltuğu gösterdi:

— Buyurun, oturun.

Bu nazikâne kabul, Hüsnü Tahirin yüreğine sular serpiyordu, kekeledi:

— Beni çağırmışsınız da...

Komiser muavini, Hüsnü Tahirin elindeki kâğıdı aldı, baktı; sonra masasının üzerinde duran dosyaları karıştırdı, birini çekip çıkardı:

— Veli Rüştü isminde birini tanıyor musunuz? Vaktile, sizinle, Tünel başında bir pansiyonda oturmuş... Adresini bulamadık. Eğer biliyorsanız, lütfen söyleyiniz. Bir emaneti var, kendisini çağırıp verelim.

Hüsnü Tahir, derin, bir oh! çekti; rahat bir soluk aldı:

— Adresini bilmiyorum!

— O halde, rahatsız ettik.

— Birşey değil...

Hüsnü Tahir, merkezden çıktığı zaman, ağır bir suçtan beraet etmiş bir maznun gibi kollarını kabartarak yürüyordu. Fakat yorgun ve uykusuzdu. Pansiyona döndüğü zaman, Bayan Surpik, merakla sordu:

— Karakola gittin? Ne için çağırmışlar, öğrendin?

Hüsnü Tahir, kolunu salladı:

— Hiç canım!... Eskiden bir pansiyonda beraber oturduğum bir arkadaşın adresini sordular. Bir emaneti varmış da...

Odasına doğru yürürken, Bayan Surpiğin söylendiğini duyuyordu:

— Ka vuuy! Ben hımbıl karı imişim! Durmuşum da, bu hımbılın başına neler yormuşum! Katil, cinayet yapacak adamdır? Kaldı kaldı da bir açıkgözlük için bunu araacaklar? Boş çuval gıdar işe yaramaz! Bu sünepelik ilen askerlikten araacaklar? Buna, kim kız verir ki nufus çıkartsın? Elâlem kızının başını ateşlere yakar?... Anasından, babasından mirasa konacak deyi ettiğim lâfa acoorum! Mirasa konmak, böyle hımbılın elinden gelir?!..

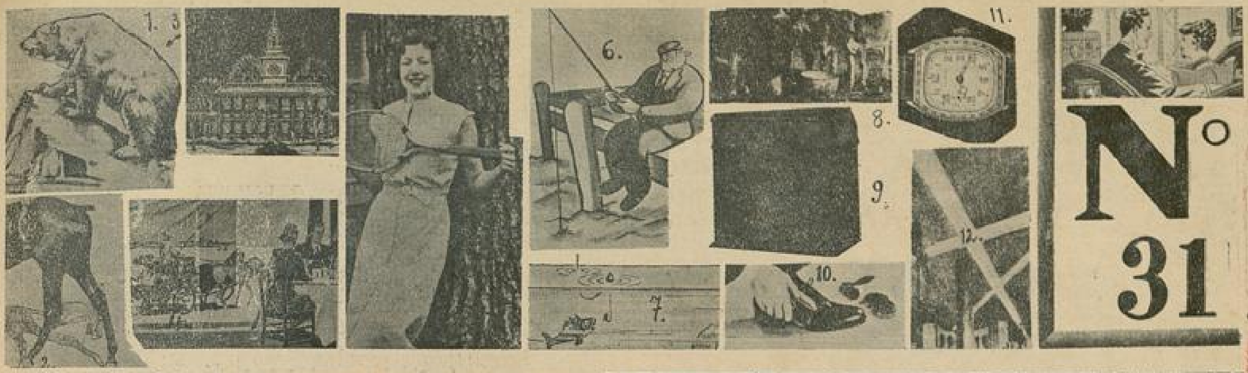

Mahmud — Cahide!... Romanımı istediğin tarzda bitirdim. Şimdi bana ne vereceksin?...
Cahide — Ne mi vereceğim?.. Sana nefis bir............... ikram edeceğim...

Cahidenin ikram ettiğinin ne olduğunu, yukarıdaki on iki resmin ilk harfleri göstermektedir. Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız:

Birinciye: **Empirime elbiselik;** İkinciye: **Keten elbiselik;** Üçüncüye: **İpek eşarp;** Dördüncüye: **Portföy;** 5 - 15 inciye **Jolifam kremi, dudak ruju, sabunu, tırnak cilâsı;** 16 - 30 zuncuya **yüz kuruşluk birer kitap;** 31 - 40 ıncıya **dolmakalem, yarım düzüne kurşunkalemi;** 41 - 60 ıncıya **yetmiş beş kuruşluk bir kitap;** 61 - 80 ninciye **elli kuruşluk bir kitap;** 81 - 100 üncüye **yirmi beş kuruşluk bri kitap.**

---

29 uncu sayımızdaki bilmecenin doğrusu SUADİYE dir.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kur'ada kazananlar:

10 gümüş lira: İstanbul Haydarpaşa Kirazlıyokuş sokağında avukat Şekip apartmanı No. 3 Osman Sonel; 5 **gümüş lira:** Adana Uray dairesi ittisalinde, Üççeşmeler çıkmazı No. 27 de Mediha Sahir; 1 **gümüş lira:** İzmir Güzelyalı okulu başöğretmeni A. Sütekin; Antalya emniyet idarî kısmı reisi Ali Erman oğlu Ertuğrul; Ankara ziraat vekâleti evrak kaleminde Bay Sahip; İstanbul Nişantaşı, Şişli Terakki lisesinde 365 Atiye M. Eren; Zonguldak Mitatpaşa ilkokulu başöğretmeni elile Nadire; İstanbul fen fakültesi tabiîye şubesi 293 Mürevvet Burhan; İstanbul Osmanpaşa ortaokulu 74 Nureddin İraktan; İstanbul Pangaltı Rumeli caddesi, Celâlpaşa apartmanı No. 3 Neşet; **Necib Pomadı:** İstanbul Büyükada Çınar caddesi Sakarya sokak No. 1 Sami; İstanbul Beşiktaş Serencebey yokuşu Çitlenbik sokak 11 Şekûre; **Necip Kremi:** Gölcük deniz fabrikaları tekne şubesi sekreteri kızı Beyhan Zeren; İstanbul denizyolları Karaköy başacenteliğinde Muazzez; İstanbul Sultan Ahmed üçler mahallesi, asmalı sokak No. 6 Hüriyet; **Necib sabunu** İstanbul Büyükada 25 Nisan caddesi No. 4 Hikmet İren; İstanbul kız lisesi 1457 Atıfet; İstanbul Galatasaray lisesi 1449 Muhiddin Polat; İstanbul Cumuriyet orta okulu Piraye Seviş; İstanbul Kumkapı orta okul 649 Nafi; **Kirpik Rimeli** İstanbul Beyoğlu Hammalbaşı caddesi Kömürcü sokak No. 8 Mebrure; İstanbul Bakırköy Meliha Akalın; **Jölifam dudak kırmızı:** İstanbul Üsküdar iskele caddesi Çilhoros Şekercisi sahibi Nuri kırı Muazzez Atay; İstanbul Kadıköy Hasırcıbaşı İhlas sokak No. 1 Mahire Binkaya; İstanbul Ticaret odası takas şubesi memuru Melâhat Soley. **Traş sabunu:** İstanbul Yüce Ülkü lisesi 175 Ahmet Hâmit; İstanbul Maltebe süel lisesinde 2417 Hikmet; İstanbul Gelenbevi ortaokulu 3 - A da Mazhar; İstanbul Kabataş erkek lisesi 292 Orhan Baykal.

Yüz kuruşluk kitap — Kerkük - Irak Çay mahallesinde Gedikzade Fatih Süleyman, İstanbul Samandıra sıhhat memuru oğlu Necdet Tezel, Diyarıbekir Cumuriyet okulu öğretmeni Ahmet Turhan, Samsun Belediye evlenme memuru kızı Maide Özalp, Lüleburgaz süvari tümeninde berber Ankaralı Nadir Tümer, İzmir Ziraat mektebi No. 69 Vasıf Büyükbaykal, Tekirdağ Fırka yazıcısı Feridun, Kâhta posta müdürü Şekib, Ankara merkez postanesi arkasında kahveci bay Hüseyin yanında Yusuf Aral, Nasırıyah - (Irak) Kemal Afra, Akbaz - İslâhiye - XVI Hd. Tb. muhabere başçavuşu Kâmil Önügören, Sıvas hükümet tabibi D. Z. Orkunt eşi S. Orkunt, İzmir Basmahane Fettah mahallesi, Yokuşlu sokak No. 8 K. Nedim, İnegöl Adapazarı Emniyet bankası tahsildarı Sabri Serin. **Elli kuruşluk kitap** — Samsun lisesinde 145 Nihad Aydınbek, Giresun piyade alayında asteğmen A. Altan, Trabzon Şifa eczanesinde Remzi kızı Melâhat, Görele manifaturacı Mustafa Altan, Biga Dimetoka okulunda Türkân, Edirne Gülbahar hatun mahallesi No. 11 de Süleyman, Tirebolu Ziraat bankası muakıbı Nihad Şişman, Samsun İş bankasında Ruhsar, Adana Harabbahçe mahallesi 48 Leman Ökten, Tokat inhisarlar memurlarından Nureddin Yücelen hemşiresi Cahide, Rize Kolçak oğlu Şadi, İzmir posta kutusu 400 Fethi Oğuz, Adana kız lisesi 158 Leman Nural, İzmit orta mektep yanında 211 No. lu evde Melâhat, Mardin ortaokul 109 Abdürrezzak Aysan, İzmit Yaya A. 8 Bl. K. teğmen İlhami Sevindağ, İzmir Posta kutusu 301 Pierre Depollo, Diyarıbekir topçu teğmen Selâmi Kaptanoğlu, Denizli ortaokul 513 Fikret, Elâziz ortaokul 215 Cemal Özer.

Yirmi beş kuruşluk kitap — Kilis öğretmen Eminden Salâhaddin Kızıltan, Edremid İş bankası karşısında F. Gürelik, Eskişehir hava okulunda teğmen Şadiden İlhan, Balıkesir Mitatpaşa okulunda 133 Tiraje Şenkal, İzmir dördüncü mıntaka tapu sicil muhafızlığında Kâmran Okçetin, Edirne lisesinde 13 Suavi Ozkan, Ankara maliye vekâleti kavanin mümeyyizi Faik, Ankara Posta kutusu 40 R. Kayakök, Tekirdağ Ortacami mahallesi kahveci Ali Galib, Bursa Nalbantoğlu Muslihiddin sokak No. 8 Emin Ergin, Ankara Yenişehir Yiğitkoşum sokak No. 1 Süreyya, Edirne Yusufhoca ilk 220 İlhan, Ankara itfaiye meydanı, Kızılırmak pansiyonu No. 26 Mitat Coşkun, Konya P. alayı asteğmen Celâl Erk, Trabzon lisesinde 483 Ali Pektaş, Burdur demiryolu inşaatında Refet Yalçın, Çanakkale Seddülbahir ilkokulu Ekrem, Rize tahsil müfettişi kızı Ayten Tuğcu, Trabzon maarif ikinci kâtibi Kemal, Eskişehir defterdarlığında varidat kâtibi Kâzım Tarcan.

Resimli Ay muhtıra veya takvimi — Ankara Ulus ilkmektebi 5 ci sınıf No. 47 Samim Uzel, Kütahya Saray mahallesi hükümet arkası No. 25 N. Hasib Gürak, Konya süel ortaokul B. Gökçen, Alaşehir sıtma savaş hekimi bay Neciboğlu Şahab Unsoy, Gaziantep lisesinde 615 M. Cemaleddin, Samsun vilâyet defterdarlığı millî emlâk sekreteri Niyir Yetkin, Konya İdman yurdu Kemal, Burhaniye ikinci okul başöğretmeni Fahri Güney, İzmir Güzelyalı Müstecabi sokak No. 42 Fikret, İzmir tayyare alayı Bl. II Mustafa Tezuçan, Ankara Sağlık bakanlığı levazım şubesi Nail Can kızı Güzin, Bergama 14 Eylûl ilkokulunda 165 Şevki Akşiray, Samsun Sayıtbey mahallesi Tataroğlu sokağı No. 1 Baki Yurdkuran, Yozgat Nafia fen heyetinden Necdet Sami Duru, Afyon Türkiye İş bankası muamelât memuru Hami Harmankaya, Milâs İstikamette Osman Buldanlı, Konya vilâyet jandarma alayı kalemi yazıcısı onbaşı Ahmet, Çorum sıhhat okulu No. 40 Merih, Adana inhisarlar muhasebe müdürü Bay Göktan oğlu Turgut Göktan, Afyon İzmir caddesi Nurcu mahallesi 43 No. lu evde Melâdat.

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON,, kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON,, kreminin "Pembe,, renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON,, kreminin "beyaz,, renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON,, üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON,, kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON,, ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.